

Διερευνώντας την «πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση»:

Ένα εγχειρίδιο
για επαγγελματίες

Lucas Casanova, M.; Šprlák, T.; Hooley, T.; Bakke, I.B. Dimsits, M.;
Kavková, E.; Košťálová, H.; Ostroha, L.; Przybysz, I.; Stano, K. & Wrzosek, M.

Διερευνώντας την «πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση»: Ένα εγχειρίδιο για επαγγελματίες

Συγγραφείς:

Lucas Casanova, M., Šprlák, T., Hooley, T., Bakke, I.B., Dimsits, M., Kavková, E., Košťálová, H., Ostroha, L., Przybysz, I., Stano, K., & Wrzosek, M.

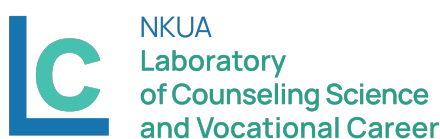
Μετάφραση:

Αναστασία Βρεττού, MSc., PhD Cand., Επιστημονική Συνεργάτης Εργαστηρίου Συμβουλευτικής Επιστήμης και Επαγγελματικής Σταδιοδρομίας, ΕΚΠΑ.

Επιμέλεια:

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κατερίνα Αργυροπούλου, Διευθύντρια Εργαστηρίου Συμβουλευτικής Επιστήμης και Επαγγελματικής Σταδιοδρομίας, ΕΚΠΑ.

Σίσσυ Καραβία, MSc., PhD Cand., Επιστημονική Συνεργάτης Εργαστηρίου Συμβουλευτικής Επιστήμης και Επαγγελματικής Σταδιοδρομίας, ΕΚΠΑ.

Το παρόν εγχειρίδιο μεταφράστηκε και προσαρμόστηκε στην ελληνική γλώσσα ύστερα από την άδεια των συγγραφέων. Το Εργαστήριο Συμβουλευτικής Επιστήμης και Επαγγελματικής Σταδιοδρομίας του ΕΚΠΑ λειτουργεί ως πρεσβευτής της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης, μιας Ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας για την πράσινη μετάβαση.

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ

Το παρόν εγχειρίδιο δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του ομώνυμου έργου «Exploring Green Guidance». Το έργο αυτό αποτελεί μια σύμπραξη μεταξύ των φορέων: Association for Career Guidance and Career Development (Σλοβακία), EKS (Τσεχία), Inland Norway University (Νορβηγία), Katalyst Education (Πολωνία), καθώς και του Centre for Research and Innovation in Education (inED), του ESE (Πορτογαλία) και του Πολυτεχνείου του Πόρτο (Πορτογαλία). Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν αποκλειστικά τους συγγραφείς και δεν αντανακλούν απαραίτητα αυτές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του συλλόγου Slovak Academic Association for International Cooperation (SAAIC) ή οποιουδήποτε από τους συνεργαζόμενους οργανισμούς. Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση, ούτε η χορηγούσα αρχή μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες για αυτές.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε θερμά τους φοιτητές και τις φοιτήτριες του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Συμβουλευτική, Επαγγελματικός Προσανατολισμός και Δια βίου Μάθηση», την κ. Αμαλία Γκώρου, την κ. Ανδρονίκη Μπουραντά και τον κ. Κωνσταντίνο Μπούρχα για την πολύτιμη συμβολή τους στη μετάφραση του παρόντος εγχειριδίου.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Παραθέστε τη δημοσίευση ως:

Lucas Casanova, M.; Šprlák, T.; Hooley, T.; Bakke, I.B.; Dimsits, M.; Kavková, E.; Košťálová, H.; Ostroha, L., Przybysz, I.; Stano, K.; & Wrzosek, M. (2025). Exploring green guidance: A handbook for practitioners. Exploring Green Guidance.

**Co-funded by
the European Union**

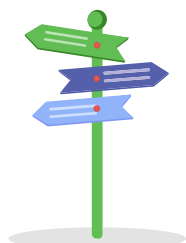

Περιεχόμενα

Περίληψη του εγχειριδίου	6
Γλωσσάριο	7
1. Γιατί χρειαζόμαστε την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση;.....	11
1.1. Ξεκινώντας από την επιστήμη.....	12
1.2. Περιβαλλοντική κρίση και σταδιοδρομίες	15
1.3. Πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση	18
1.4. Σχετικά με αυτό το εγχειρίδιο.....	19
1.5. Σύνοψη.....	21
2. Τι είναι η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση;	22
2.1. Διαφορετικές προσεγγίσεις για την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση	23
2.2. Πώς θα εφαρμόσετε την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση στην πρακτική εφαρμογή;	25
2.3. Στόχοι για την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση.....	27
2.4. Διαδρομές προς βιώσιμες σταδιοδρομίες	29
2.4.1. Παραδοσιακά πράσινα επαγγέλματα	29
2.4.2. Σταδιοδρομίες βασισμένες σε αξίες	30
2.4.3. Οικολογική επιχειρηματικότητα	30
2.4.4. Οικολογική ενδο-επιχειρηματικότητα	30
2.4.5. Υβριδικές σταδιοδρομίες	31
2.4.6. Επαγγελματικός ακτιβισμός	31
2.5. Σύνοψη.....	32
3. Πώς αισθάνονται οι ωφελούμενοι μας απέναντι στην πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση;	33
3.1. Διαχείριση διαφορετικών απόψεων για περιβαλλοντικά θέματα.....	34
3.2. Αντιμετώπιση περιβαλλοντικών ζητημάτων σε διαφορετικές περιστάσεις	39
3.3. Ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στον επαγγελματικό προσανατολισμό	42
3.4. Σύνοψη.....	45
4. Είναι η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση ηθικά ορθή;	46
4.1. Αντιμετώπιση των επιφυλάξεων σχετικά με την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση.....	47
4.1.1. Μήπως η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση υπονομεύει την κριτική σκέψη;.....	47

Περιεχόμενα

4.1.2. Μήπως η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση περιορίζεται απλώς στον προσανατολισμό των ατόμων προς πράσινα επαγγέλματα;.....	47
4.1.3. Πώς εφαρμόζεται στην πράξη η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση;.....	48
4.1.4. Ενέχει κινδύνους η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση για τους συμβούλους σταδιοδρομίας; 48	
4.1.5. Μήπως η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση απλώς κάνει τους ανθρώπους να αισθάνονται άσχημα;	49
4.2. Ηθικές, κοινωνικές και πολιτικές προεκτάσεις της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης.....	50
4.3. Κατευθυντήριες γραμμές για μια ηθικά ορθή πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση	52
4.4. Πράσινη Επαγγελματική καθοδήγηση για μία ηθική συμβουλευτική σταδιοδρομίας.....	54
4.4.1. Μελέτη περίπτωσης 1	56
4.4.2. Μελέτη περίπτωσης 2.....	56
4.5. Σύνοψη.....	57
5. Πώς εφαρμόζω την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση; Δουλεύοντας με άτομα και ομάδες ...	59
5.1. Το σημείο εκκίνησής σας	60
5.2. Πληροφόρηση.....	63
5.3. Αξιολόγηση αναγκών των ωφελούμενων	66
5.4. Παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής σταδιοδρομίας.....	67
5.5 Εκπαίδευση	71
5.6. Σύνοψη.....	73
6. Πώς εφαρμόζω την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση; Συστημικές προσεγγίσεις	74
6.1. Ξεκινώντας με τη συστημική εργασία.....	75
6.2. Διαμεσολάβηση	77
6.3. Συνηγορία.....	78
6.4 Ανατροφοδότηση και διαμόρφωση συστημάτων	79
6.5. Σύνοψη.....	82
7. Επιλογικές σκέψεις	83

Περίληψη του εγχειριδίου

Το παρόν εγχειρίδιο αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του έργου «Exploring Green Guidance», ενός προγράμματος που χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση και έφερε σε συνεργασία ευαισθητοποιημένους συμβούλους σταδιοδρομίας και ερευνητές από πέντε χώρες στο πλαίσιο ακαδημαϊκής συνεργασίας. Στόχος του είναι να βοηθήσει τους επαγγελματίες συμβούλους να κάνουν τα πρώτα τους βήματα στην πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση. Το εγχειρίδιο ξεκινά με την παρουσίαση των επιχειρημάτων που τεκμηριώνουν την αναγκαιότητα της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης στον σύγχρονο κόσμο. Στη συνέχεια, προχωρά στον ορισμό της και στην ανάλυση των τρόπων εφαρμογής της, ενθαρρύνοντας τον προβληματισμό γύρω από διαφορετικές προσεγγίσεις, ώστε οι επαγγελματίες να επιλέξουν εκείνη που τους ταιριάζει περισσότερο. Το παρόν εγχειρίδιο εξετάζει, επίσης, τρόπους με τους οποίους ο σύμβουλος σταδιοδρομίας μπορεί να προσαρμόζεται στις θέσεις και τις στάσεις των ωφελούμενων απέναντι σε περιβαλλοντικά ζητήματα, ενώ παράλληλα προσφέρει ένα πλαίσιο αναστοχασμού και ένα εύρος κατευθυντήριων γραμμών για την άσκηση μιας ηθικής πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης.

Αφού παρουσιαστεί το πλαίσιο για την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση, το εγχειρίδιο επικεντρώνεται σε πρακτικούς τρόπους εφαρμογής της, τόσο σε άτομα και ομάδες, όσο και σε πιο συστημικές μορφές δράσης, όπως η διαμεσολάβηση, η συνηγορία, η άσκηση πίεσης και η συστημική αλλαγή. Σε όλο το εγχειρίδιο περιλαμβάνονται προτάσεις για περαιτέρω μελέτη, αναστοχασμό και κριτική προσέγγιση των εξεταζόμενων ζητημάτων, με στόχο να ενθαρρύνουν τους αναγνώστες να εξετάσουν διαφορετικούς τρόπους εφαρμογής της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης. Ακόμη ένα σημαντικό χαρακτηριστικό του παρόντος εγχειριδίου είναι τα εργαλεία που παρουσιάζονται και αξιοποιούνται σε όλη την έκταση του. Αυτά τα εργαλεία αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του έργου με τη συμμετοχή επαγγελματιών από τον χώρο της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας σε αυτές τις πέντε χώρες. Στόχος τους είναι να προσφέρουν στους συμβούλους σταδιοδρομίας, που ενδιαφέρονται για την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση πρακτικά εργαλεία, τα οποία μπορούν να αξιοποιήσουν με τους ωφελούμενους τους, καθώς και να ενισχύσουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων για την προώθηση της συστημικής αλλαγής.

Σας προσκαλούμε να συμμετάσχετε σε αυτό το ταξίδι προς μια πιο βιώσιμη επαγγελματική πρακτική!

Γλωσσάριο

Αέρια θερμοκηπίου (Greenhouse gases): αποτελούν ατμοσφαιρικά αέρια που παγιδεύουν τη θερμότητα, συμβάλλοντας στο φαινόμενο του θερμοκηπίου και αυξάνοντας τη θερμοκρασία της Γης. Τα κύρια αέρια του θερμοκηπίου περιλαμβάνουν υδρατμούς, διοξείδιο του άνθρακα, μεθάνιο, υποξείδιο του αζώτου, καθώς και συνθετικά αέρια, όπως οι υδροφθοράνθρακες (HFCs).

Ακτιβισμός (Activism): ανάληψη ατομικής ή συλλογικής δράσης, όπως για παράδειγμα η δημιουργία εκστρατείας, με στόχο την προώθηση επαγγελματικών, πολιτικών, κοινωνικών, οικονομικών ή περιβαλλοντικών αλλαγών.

Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (Renewable resources): αποτελούν φυσικούς πόρους που μπορούν να ανανεωθούν με την πάροδο του χρόνου, σε αντίθεση με τους μη ανανεώσιμους πόρους που είναι πεπερασμένοι. Παραδείγματα αποτελούν η ηλιακή, η αιολική, η υδροηλεκτρική και η γεωθερμική ενέργεια.

Άνθρακας (Carbon): θεμελιώδες συστατικό όλων των ζωντανών οργανισμών και βρίσκεται σε διάφορες μορφές, όπως διαμάντι, γραφίτης και γαιάνθρακας. Διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον κύκλο του άνθρακα της Γης και είναι καθοριστικός για την κλιματική αλλαγή λόγω του ρόλου του διοξειδίου του άνθρακα ως αερίου του θερμοκηπίου.

Αποανάπτυξη (Degrowth): αναφέρεται σε μία συνειδητή και δίκαιη μείωση της παραγωγής και της κατανάλωσης, με σκοπό την προσαρμογή των οικονομιών στα βιοφυσικά όρια του πλανήτη. Δίνει προτεραιότητα στην ευημερία και τη βιωσιμότητα αντί του οικονομικού κέρδους και της ανάπτυξης.

Αποτύπωμα του άνθρακα (Carbon footprint): αναφέρεται στη συνολική ποσότητα των αερίων του θερμοκηπίου που εκπέμπονται άμεσα ή έμμεσα από ένα άτομο, έναν οργανισμό, ένα προϊόν ή μία δραστηριότητα. Παρόλο που χρησιμοποιείται συνήθως για να ενθαρρύνει την προσωπική ευθύνη απέναντι στην κλιματική αλλαγή, η έννοια αυτή έγινε ευρέως γνωστή από τον πετρελαϊκό όμιλο BP μέσω διαφημιστικής καμπάνιας, με στόχο να αποσπάσει την προσοχή από την εταιρική ευθύνη προς τους καταναλωτές ατομικά (βλ. το [άρθρο του Mark Kaufman](#) για το ιστορικό αυτού του θέματος).

Βιοποικιλότητα (Biodiversity): περιλαμβάνει την ποικιλία της ζωής στη Γη, συμπεριλαμβανομένων των ζωντανών ειδών (φυτά, ζώα, μικροοργανισμούς), των γονιδίων τους και των οικοσυστημάτων στα οποία ανήκουν. Αποτελεί θεμελιώδη πτυχή της υγείας του πλανήτη μας και είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της ζωής εν γένει.

Βιωσιμότητα (Sustainability): αναφέρεται στην ικανότητα ενός συστήματος, μιας διαδικασίας ή μιας δραστηριότητας να διατηρείται ή να υποστηρίζεται στο χρόνο χωρίς εξάντληση των πόρων ή πρόκληση σημαντικής βλάβης. Περιλαμβάνει περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές πτυχές, με στόχο την κάλυψη των αναγκών του παρόντος χωρίς να θέτει σε κίνδυνο την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους.

Διαρκής Επαγγελματική Ανάπτυξη (Continuing professional development (CPD)): συνιστά μία συστηματική και οργανωμένη διαδικασία της μάθησης, που βοηθά τα άτομα να διατηρούν, να επικαιροποιούν και να ενισχύουν τις επαγγελματικές γνώσεις και δεξιότητες καθ' όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους. Περιλαμβάνει την αέναη και ενεργή συμμετοχή σε μαθησιακές δραστηριότητες, με στόχο την παρακολούθηση των εξελίξεων στον εκάστοτε επαγγελματικό τομέα και τη βελτίωση της επαγγελματικής επάρκειας και αποτελεσματικότητας.

Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (Education for Sustainable Development (ESD)): αποτελεί παιδαγωγική μέθοδος που εξοπλίζει τους μαθητευόμενους με γνώσεις, δεξιότητες, αξίες και στάσεις απαραίτητες για την αντιμετώπιση αλληλένδετων παγκόσμιων προκλήσεων, όπως η κλιματική αλλαγή και η ανισότητα, προωθώντας ένα βιώσιμο και αξιοκρατικό μέλλον.

Ευαλωτότητα (Vulnerability): η ιδιότητα ή η κατάσταση κατά την οποία ένα άτομο είναι εκτεθειμένο στην πιθανότητα να υποστεί επίθεση ή βλάβη, είτε σωματική είτε συναισθηματική.

Ιδεολογία (Ideology): μπορεί να οριστεί ως μια συγκροτημένη κοσμοθεωρία ή ως ένα σύνολο παραδοχών για τον τρόπο λειτουργίας της κοινωνίας. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρεται στο πλέγμα των ιδεών που προωθούν οι κυρίαρχες κοινωνικές ομάδες, με σκοπό να νομιμοποιηθεί η εξουσία της ελίτ και να ενισχυθεί η σταθερότητα των υφιστάμενων θεσμικών δομών.

Σταδιοδρομία (Career): η συνεχής εξέλιξη μας μέσα από τη ζωή, τη μάθηση και την εργασία. **Καιρός (Weather):** βραχυπρόθεσμες (ημερήσιες ή εβδομαδιαίες) μεταβολές των μέσων τιμών και της μεταβλητότητας της θερμοκρασίας, της υγρασίας, του ανέμου κ.λπ. Αποτελεί μέρος του κλίματος, ωστόσο οι δύο όροι δεν είναι ταυτόσημοι.

Κατανάλωση (Consumption): χρήση πόρων ή προϊόντων, για την ικανοποίηση αναγκών ή επιθυμιών.

Κλίμα (Climate): ο μέσος όρος των καιρικών φαινομένων σε μία συγκεκριμένη περίοδο. Περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τη μέση θερμοκρασία ανά εποχή, τις βροχοπτώσεις και την ηλιοφάνεια.

Κλιματική αλλαγή (Climate change): περιγράφει οποιαδήποτε μακροπρόθεσμη μεταβολή στη μέση τιμή και στη μεταβλητότητα της θερμοκρασίας και των καιρικών συνθηκών, η οποία οφείλεται σε φυσικά ή ανθρωπογενή αίτια.

Κλιματική δικαιοσύνη (Climate justice): συνδέει την κλιματική κρίση με την κοινωνική και οικονομική ανισότητα, τονίζοντας ότι όσοι ευθύνονται λιγότερο για τις εκπομπές είναι συχνά οι πιο επηρεασμένοι. Προωθεί τη δίκαιη κατανομή τόσο των ευθυνών όσο και των ωφελημάτων της κλιματικής δράσης.

Κλιματική κρίση (Climate crisis): αποτελεί όρο που χρησιμοποιείται για να περιγράψει την υπερθέρμανση του πλανήτη και την κλιματική αλλαγή, καθώς και τις συνακόλουθες περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις τους. Μαζί με τον όρο «κλιματική έκτακτη ανάγκη», χρησιμοποιείται για να αναδείξει τις απειλές που απορρέουν από την υπερθέρμανση του πλανήτη τόσο για το οικοσυστήματα όσο και για τις ανθρώπινες κοινωνίες. Παράλληλα, ο όρος λειτουργεί για την ανάγκη άμεσης μείωσης των εκπομπών αερίων και για την προώθηση μετασχηματιστικών στρατηγικών προσαρμογής.

Κλιματική ουδετερότητα (Net Zero): αποτελεί έναν πολιτικό και περιβαλλοντικό στόχο, σύμφωνα με τον οποίο επιδιώκεται η μείωση του συνολικού όγκου των αερίων του θερμοκηπίου που παράγονται από μια εταιρεία, μια χώρα ή ολόκληρο τον κόσμο με τελικό αποτέλεσμα το «καθαρό μηδενικό ισοζύγιο» εκπομπών.

Κοινωνική δικαιοσύνη (Social justice): αναφέρεται στη αρχή της δίκαιης και ισότιμης κατανομής πόρων, ευκαιριών και κοινωνικών αγαθών, με παράλληλη αναγνώριση και προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων όλων των ατόμων. Η έννοια δίνει έμφαση στην ισότητα και στην άρση των κοινωνικών ανισοτήτων, εστιάζοντας στις σχέσεις μεταξύ ατόμων και κοινωνικών ομάδων. Στο πλαίσιο αυτό, επιδιώκεται η ίση πρόσβαση σε οικονομικά οφέλη και άλλα κοινωνικά πλεονεκτήματα με στόχο τη μείωση των διακρίσεων και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Κριτική Ψυχολογία (Critical psychology): περιγράφει μία ποικιλία προσεγγίσεων που αμφισβητούν τις παραδοχές, τις αξίες και τις πρακτικές της παραδοσιακής ψυχολογίας που συμβάλλουν στην διατήρηση ενός άδικου και μη ικανοποιητικού status quo.

Οικολογία (Ecology): η επιστημονική μελέτη των σχέσεων μεταξύ των ζωντανών οργανισμών και του περιβάλλοντος τους. Εξετάζει τις σχέσεις αυτές σε πολλαπλά πλαίσια, από τις αλληλεπιδράσεις μεμονωμένων οργανισμών έως τη λειτουργία ολόκληρων οικοσυστημάτων και της βιόσφαιρας.

Οικολογικό άγχος (Eco-anxiety): περιγράφει το αίσθημα έντονης ανησυχίας, φόβου και αγωνίας που προκαλεί η επίγνωση της κλιματικής αλλαγής, των περιβαλλοντικών κρίσεων και της απογοήτευσης από την πολιτική αδράνεια. Εκφράζεται μέσω συναισθημάτων όπως θλίψης, θυμού, αδυναμίας και απόγνωσης. Ορισμένοι προσεγγίζουν τον όρο ως έκφραση συλλογικής ανησυχίας προτιμώντας όρους όπως «οικολογικός

θυμός» ή «οικολογική θλίψη».

Οικολογική επιχειρηματικότητα (Eco-entrepreneurship): περιγράφει την διαδικασία ίδρυσης μιας επιχείρησης, η οποία προσφέρει βιώσιμα προϊόντα ή υπηρεσίες, με σκοπό να μειώσει την περιβαλλοντική ρύπανση.

Οικολογική ενδο-επιχειρηματικότητα (Eco-intrapreneurship): αναφέρεται στην προώθηση περιβαλλοντικών αλλαγών εντός της υπάρχουσας επιχείρησης.

Οικονομικό μοντέλο «Ντόνατ» (Doughnut economics): ένα οπτικό πλαίσιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη που επιδιώκει την ταυτόχρονη ικανοποίηση των βασικών ανθρώπινων αναγκών, χωρίς όμως να υπερβαίνονται τα όρια του πλανήτη. Στόχος του είναι η εξασφάλιση ενός «ασφαλούς και δίκαιου χώρου» για την ανθρωπότητα, όπου κανένα άτομο δεν στερείται τα απαραίτητα για μία αξιοπρεπή ζωή, ενώ παράλληλα αποτρέπεται η υπερβολική εκμετάλλευση των φυσικών πόρων. Με τον τρόπο αυτό, το μοντέλο ενσωματώνει την ανθρώπινη ευημερία και την κοινωνική ισότητα εντός των περιβαλλοντικών ορίων.

Οικοψυχολογία (Ecop psychology): ένας διεπιστημονικός και διαθεματικός κλάδος ο οποίος εστιάζει στη σύνθεση της οικολογίας και της ψυχολογίας με στόχο την κατανόηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς απέναντι στο περιβάλλον και την προώθηση της βιωσιμότητας.

Ορυκτά καύσιμα (Fossil fuels): Τα ορυκτά καύσιμα αποτελούν μία ομάδα μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που σχηματίστηκαν από τα απομεινάρια αρχαίων φυτών και ζώων εκατομμυρίων ετών. Περιλαμβάνουν τον λιγνίτη, το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο και χρησιμοποιούνται για θέρμανση, παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και μετακινήσεις. Πρόκειται για υδρογονάνθρακες, οι οποίοι κατά την καύση τους απελευθερώνουν διοξείδιο του άνθρακα (CO₂) και άλλα αέρια του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα.

Περιβάλλον (Environment): αναφέρεται στον φυσικό κόσμο στο σύνολό του ή σε μία συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, συμπεριλαμβανομένων των φυσικών, βιολογικών και κλιματικών στοιχείων που το συνθέτουν. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον τρόπο με τον οποίο το περιβάλλον επηρεάζεται άμεσα ή έμμεσα από την ανθρώπινη δραστηριότητα όπως η εκβιομηχάνιση, η αστικοποίηση και η χρήση φυσικών πόρων.

Περιβαλλοντική ανθεκτικότητα (Environmental resilience): είναι η ικανότητα ενός οικοσυστήματος να αντέχει και να ανακάμπτει από διαταραχές, είτε φυσικές είτε ανθρωπογενείς, διατηρώντας παράλληλα τη δομή, τη λειτουργία και τις υπηρεσίες του.

Περιβαλλοντική δικαιοσύνη (Environmental justice): Δείτε Κλιματική Δικαιοσύνη.

Περιβαλλοντική, κοινωνική και εταιρική διακυβέρνηση (Environmental, Social and Governance (ESG)): αποτελεί ένα πλαίσιο που χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας και του ηθικού αντίκτυπου μιας επιχείρησης. Λαμβάνει υπόψη τον τρόπο με τον οποίο μία εταιρεία λειτουργεί σε σχέση με το περιβάλλον, την κοινωνία και τη δομή της διακυβέρνησης.

Πλανητικά όρια (Planetary boundaries): αποτελούν ένα επιστημονικό πλαίσιο που υπογραμμίζει τους αυξανόμενους κινδύνους από την ανθρώπινη πίεση σε εννέα κρίσιμες παγκόσμιες διαδικασίες που ρυθμίζουν τη σταθερότητα και την ανθεκτικότητα της Γης. Σήμερα, έξι από τα εννέα όρια θεωρείται ότι έχουν παραβιαστεί: η ποσότητα συνθετικών ουσιών που απελευθερώνονται στο περιβάλλον, η κλιματική αλλαγή, η ακεραιότητα της βιόσφαιρας, η χρήση γης, η αλλαγή γλυκού νερού και οι βιο-γεωχημικές ροές.

Πράσινο (Green) ο όρος «πράσινο» χρησιμοποιείται για να υποδηλώσει δραστηριότητες, ιδέες και πρωτοβουλίες που σχετίζονται με θέματα περιβάλλοντος και βιωσιμότητας.

Πράσινα επαγγέλματα (Green professions): αναφέρονται σε επαγγέλματα που σχετίζονται άμεσα με την προστασία και τη διαχείριση καθώς και με την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Ενδεικτικά, περιλαμβάνουν τομείς όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η περιβαλλοντική διαχείριση, η διατήρηση φυσικών πόρων και η οικολογική αποκατάσταση. Τα επαγγέλματα αυτά απαιτούν εξειδικευμένη κατάρτιση και διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην αντιμετώπιση οικολογικών προκλήσεων και στη μετάβαση προς

μία βιώσιμη οικονομία.

Πράσινο ξέπλυμα (Greenwashing): συνιστά μία παραπλανητική πρακτική μάρκετινγκ κατά την οποία εταιρείες προβαίνουν σε ψευδείς ή παραπλανητικές δηλώσεις σχετικά με τον περιβαλλοντικό τους αντίκτυπο, με στόχο να εμφανιστούν ως οικολογικά υπεύθυνες. Σκοπός της πρακτικής αυτής είναι η ενίσχυση της δημόσιας εικόνας και των πωλήσεων της εταιρείας, μέσω της δημιουργίας της εντύπωσης ότι η εταιρεία ή τα προϊόντα της είναι φιλικά προς το περιβάλλον, χωρίς αυτό να ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.

Προκατάληψη αισιοδοξίας (Optimism bias): αναφέρεται στην τάση ενός ατόμου να βλέπει το μέλλον του εαυτού του ή της ομάδας στην οποία ανήκει με υπερβολικά θετικό τρόπο, ακόμη και όταν οι διαθέσιμες πληροφορίες δεν δικαιολογούν αυτήν την θετική εκτίμηση. Πρόκειται για μια συστηματική απόκλιση στην αντίληψη του κινδύνου και της πιθανότητας, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε υποεκτίμηση αρνητικών εκβάσεων και υπερεκτίμηση θετικών αποτελεσμάτων.

Σταδιοδρομία με βάση τις αξίες (Values-based career): μια επαγγελματική πορεία που επιλέγεται όχι μόνο για το εισόδημα ή το κύρος, αλλά επειδή συνάδει με τις ηθικές, κοινωνικές ή περιβαλλοντικές αξίες ενός ατόμου.

Στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης Sustainable Development Goals (SDG): αποτελούν ένα σύνολο 17 αλληλένδετων παγκόσμιων στόχων που έχουν θεσπιστεί από τα Ηνωμένα Έθνη έως το 2030. Αποσκοπούν στην προώθηση της ειρήνης και της ευημερίας για τους ανθρώπους και τον πλανήτη. Οι στόχοι αυτοί περιλαμβάνουν περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις βιωσιμότητας, αναδεικνύοντας τη μεταξύ τους αλληλεξάρτηση και την ανάγκη για ολιστική αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων.

Συμβουλευτική σταδιοδρομίας (Career guidance): αφορά μια διαδικασία υποστήριξης των ατόμων και ομάδων, με στόχο τη διεύρυνση επιλογών που σχετίζονται με την εργασία, τον ελεύθερο χρόνο και τη μάθηση, καθώς και την κατανόηση θέσης τους στο κοινωνικό και επαγγελματικό περιβάλλον. Μέσω διαφόρων μορφών παρέμβασης, ουσιαστικά συνιστά μια στοχευμένη εμπειρία μάθησης που ενθαρρύνει τα άτομα και τις ομάδες να επανεξετάσουν και να αναθεωρήσουν τις επιλογές τους, βάσει νέων πληροφοριών και εμπειριών, προάγοντας παράλληλα την ανάληψη ατομικής και συλλογικής δράσης.

Σωκρατικός διάλογος (Socratic dialogue): αποτελείται από την μαιευτική μέθοδο, μια θεραπευτική στρατηγική που χρησιμοποιείται στην ψυχοθεραπεία και τη συμβουλευτική και βασίζεται σε συζητήσεις μέσω ανοικτών και διερευνητικών ερωτήσεων. Ενθαρρύνει τα άτομα να εξετάσουν και να αναστοχαστούν τις υποθέσεις, τις προκαταλήψεις και τις πεποιθήσεις τους, καθώς και να διερευνήσουν εναλλακτικές πιθανότητες σχετικά με ένα συγκεκριμένο θέμα. Ο συντονιστής της συζήτησης μπορεί να χρησιμοποιεί προκλητικές δηλώσεις, οι οποίες ενδέχεται να μην αντικατοπτρίζουν τις προσωπικές του απόψεις, για παράδειγμα μέσω ειρωνείας, προκειμένου να προωθήσει τον προβληματισμό σχετικά με διαφορετικές προοπτικές. Η μέθοδος αυτή προσκαλεί τον συνομιλητή να εντοπίσει ασυνέπειες στο λόγο του και να αναπτύξει νέες γνώσεις, όπως για τον εαυτό του ή για πτυχές του κόσμου. Χρησιμοποιείται για την ενίσχυση της κριτικής σκέψης, της αυτογνωσίας, της πνευματικής ανάπτυξης και της συνειδητοποίησης μέσα από έναν συν-κατασκευαστικό διάλογο σε συνεργατική σχέση.

Υπερθέρμανση του πλανήτη (Global warming): αναφέρεται στη μακροπρόθεσμη αύξηση της θερμοκρασίας της επιφάνειας της Γης, η οποία καταγράφεται από την προβιομηχανική περίοδο (1850–1900) και εξής. Η εξέλιξη αυτή αποδίδεται κυρίως στην ανθρώπινη δραστηριότητα, όπως η καύση ορυκτών καυσίμων, η οποία αυξάνει τα επίπεδα αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα. Ο όρος δεν ταυτίζεται με τον όρο «κλιματική αλλαγή», καθώς η τελευταία αποτελεί ευρύτερη έννοια που περιλαμβάνει, πέρα από την άνοδο της θερμοκρασίας, και άλλες μεταβολές στο κλίμα της Γης.

1

Γιατί χρειαζόμαστε την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση;

Η μετάβαση σε μια πράσινη οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα συνεπάγεται τη δημιουργία νέων επαγγελματικών ευκαιριών που βασίζονται σε φιλικές προς το περιβάλλον διαδικασίες παραγωγής και βιώσιμα προϊόντα. Παράλληλα, ορισμένα υφιστάμενα επαγγέλματα ενδέχεται να τεθούν σε κίνδυνο, ιδίως σε τομείς όπου οι δυνατότητες προσαρμογής σε πιο βιώσιμα μοντέλα παραγωγής είναι περιορισμένες ή οικονομικά δυσχερείς.

Διεθνής Οργάνωση Εργασίας

Κάθε μέρα που περνάει χωρίς να κάνουμε κάτι για αυτό είναι μια χαμένη μέρα. Αν δεν δράσουμε τώρα, θα είναι πολύ αργά.

David Attenborough

Όταν παρακολουθούμε ειδήσεις, ακούμε όλο και συχνότερα ιστορίες για την περιβαλλοντική κρίση. Καθημερινά, δεχόμαστε ένα καταιγισμό αιτημάτων για να ανακυκλώνουμε, να αγοράζουμε πράσινα προϊόντα και να σκεφτόμαστε το «αποτύπωμα του άνθρακα» που αφήνουμε. Αυτός ο καταιγισμός μπορεί να μας κάνει να νιώθουμε καθηλωμένοι και αβέβαιοι για το τι πρέπει να κάνουμε. Ποιες ενέργειες θα κάνουν πραγματικά τη διαφορά σε ένα τόσο τεράστιο πρόβλημα; Υπάρχουν πάρα πολλές διαφορετικές απόψεις για αυτό το ζήτημα. Ακόμη κι αν βάλουμε στην άκρη τους αρνητές της κλιματικής αλλαγής και τους οπαδούς των θεωριών συνωμοσίας, εξακολουθεί να υπάρχει ένα ευρύ φάσμα απόψεων για την κατάσταση που επικρατεί και τι πρέπει να κάνουμε για αυτήν.

Στο πρώτο απόσπασμα που παρουσιάστηκε παραπάνω, η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας υποδηλώνει ότι οι πολιτικές αντιμετώπισης της περιβαλλοντικής κρίσης θα έχουν σημαντικό αντίκτυπο στον τομέα που εργαζόμαστε (δηλαδή αυτόν της εργασίας, των δεξιοτήτων, της απασχόλησης και της σταδιοδρομίας). Και ναι μεν, πρόκειται για ένα ζήτημα που απαιτεί προσεκτική διαχείριση, αλλά η διαχείριση αυτή μπορεί να γίνει με επιτυχία προς το συμφέρον όλων.

Στο δεύτερο απόσπασμα, ο τηλεοπτικός παρουσιαστής και φυσιοδίφης David Attenborough υποστηρίζει ότι ο χρόνος τελειώνει. Πρέπει να δράσουμε γρήγορα και με συγκεκριμένο στόχο.

Καθώς ξεκινάμε το ταξίδι μας προς την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση αξίζει, επίσης, να έχουμε στο μυαλό μας μια ακόμη δήλωση, από τον Μπαράκ Ομπάμα (πρώην πρόεδρος των ΗΠΑ):

Είμαστε η πρώτη γενιά που θα νιώσει τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και η τελευταία γενιά που μπορεί να κάνει κάτι για αυτό.

Αναστοχασμός

Πώς αισθάνεστε για τα περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κόσμος; Αισθάνεστε *αισιόδοξοι* ότι αυτό είναι ένα πρόβλημα για το οποίο μπορούμε να κάνουμε κάτι ή *απογοητευμένοι* που, παρά τις συζητήσεις, κανείς δεν κάνει αρκετά; Ή μήπως αισθάνεστε και τα δύο;

Αισθάνεστε ανακούφιση που το επίπεδο οικολογικής ευαισθητοποίησης των ανθρώπων αυξάνεται ή οργή που οι άνθρωποι και οι κυβερνήσεις εξακολουθούν να μην λαμβάνουν επαρκή μέτρα;

Σε πιο βαθμό πιστεύετε ότι η κλιματική αλλαγή αποτελεί ένα πρόβλημα που θα επηρεάσει τη σταδιοδρομία των ανθρώπων; Και ποιος πιστεύετε ότι είναι ο ρόλος σας, ως άτομο που εμπλέκεται στην υποστήριξη των ανθρώπων να διαχειριστούν ζητήματα και προκλήσεις σταδιοδρομίας;

1.1. Ξεκινώντας από την επιστήμη

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, υπάρχει ένα ευρύ φάσμα απόψεων σχετικά με την περιβαλλοντική κρίση. Ωστόσο, είναι σημαντικό να ξεκινήσουμε αυτό το εγχειρίδιο επισημαίνοντας ότι υπάρχει μια πολύ σαφής επιστημονική συναίνεση σχετικά με το τι συμβαίνει στον πλανήτη και το κλίμα του.

Αυτή η κοινή άποψη είναι το σημείο εκκίνησης για κάθε σοβαρή συζήτηση σχετικά με ποια θα πρέπει να είναι η ανταπάντηση, είτε πρόκειται για πολιτική αντίδραση είτε για τον τρόπο με τον οποίο οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας μπορούν να αντιμετωπίσουν αυτά τα ζητήματα στην πρακτική τους.

Πράγματι, αυτά είναι όσα γνωρίζουμε...

- **Ο πλανήτης θερμαίνεται.** Με την πάροδο του χρόνου, η μέση θερμοκρασία στον πλανήτη Γη έχει αλλάξει μέσα από μια ποικιλία φυσικών διεργασιών. Ωστόσο, από την εποχή της βιομηχανικής επανάστασης, η θερμοκρασία αυξάνεται ραγδαία με τρόπο που δεν μπορεί να εξηγηθεί αλλιώς, παρά μόνο μέσα από την ευθύνη των ανθρώπινων δραστηριοτήτων (κυρίως την καύση άνθρακα).
- **Η υπερθέρμανση του πλανήτη σημαίνει πιο ακραία καιρικά φαινόμενα.** Η υπερθέρμανση του πλανήτη δεν σημαίνει ότι θα έχουμε περισσότερες ηλιόλουστες ημέρες. Οι αλλαγές στη θερμοκρασία οδηγούν σε αύξηση του αριθμού των ακραίων καυσώνων, της ξηρασίας και των τροπικών κυκλώνων, καθώς και σε περισσότερες βροχές και πλημμύρες, σε τήξη των πολικών παγετώνων και άνοδο της στάθμης της θάλασσας. Είναι πολύ πιθανό ότι, εάν η υπερθέρμανση συνεχιστεί, θα υπάρξουν περαιτέρω και απρόβλεπτες μεταβολές στον καιρό.
- **Πλησιάζουμε προς μια υπερθέρμανση του πλανήτη κατά 1,5 βαθμούς.** Η Γη βρίσκεται τώρα περίπου 1,2 βαθμούς πάνω από τον προ-βιομηχανικό μέσο όρο, αλλά το 2024 ήταν 1,5 βαθμούς υψηλότερα από τον μέσο όρο. Αυτό είναι ανησυχητικό, καθώς οι περισσότερες πολιτικές για το κλίμα θεωρούν την υπερθέρμανση κατά 1,5 βαθμούς ως το κατώφλι πέρα από το οποίο οι επιπτώσεις γίνονται όλο και πιο δραματικές. Η μέση θερμοκρασία συνεχίζει να αυξάνεται.
- **Θα πρέπει να αναμένουμε αύξηση της θερμοκρασίας κατά 2,5-3,5 βαθμούς στο εγγύς μέλλον.** Με βάση την τρέχουσα (ανεπαρκή) πρόοδο στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, αναμένεται ότι η Γη θα συνεχίσει να θερμαίνεται, με τις θερμοκρασίες να φτάνουν τους 2,5-3,5 βαθμούς πάνω από τον προ-βιομηχανικό μέσο όρο.
- **Οι επιπτώσεις της υπερθέρμανσης του πλανήτη είναι σοβαρές.** Πολλές από τις επιπτώσεις θα εκδηλωθούν αρχικά ως καταστροφικά καιρικά φαινόμενα. Ωστόσο, μακροπρόθεσμα, η υπερθέρμανση του πλανήτη ενδέχεται να προκαλέσει καταστροφές σοδειών, έλλειψη νερού και απώλεια

καλλιεργήσιμων εκτάσεων. Αυτά με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε σημαντικές επιπτώσεις, όπως λιμοί, πόλεμοι, μετανάστευση μεγάλης κλίμακας και αύξηση του κινδύνου εμφάνισης ασθενειών.

- **Η υπερθέρμανση του πλανήτη είναι πιθανό να αυξήσει τις ανισότητες.** Πολλές από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής θα επηρεάσουν τους φτωχότερους ανθρώπους και χώρες, καθώς και εκείνους που διαθέτουν λιγότερη δύναμη και πόρους. Η κλιματική αλλαγή αποτελεί σημαντικό παράγοντα περιορισμού της κοινωνικής δικαιοσύνης και της βιώσιμης και αξιοπρεπούς εργασίας.
- **Η περιβαλλοντική κρίση είναι μεγαλύτερη από την κλιματική υπερθέρμανση.** Η κλιματική αλλαγή είναι μόνο ένα από τα πολλά πλανητικά όρια που παραβιάζουμε. Η βιοποικιλότητα καταρρέει, καθώς καταστρέφονται βιότοποι, εξαφανίζονται είδη και αποσταθεροποιούνται τα οικοσυστήματα, απειλώντας τα συστήματα διατροφής, την υγεία και την ανθεκτικότητα. Η οξίνιση των ωκεανών, η οποία προκαλείται από την απορρόφηση διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) από τα θαλάσσια ύδατα, οδηγεί σε σημαντικές μεταβολές στη χημεία των θαλασσών. Η διαδικασία αυτή έχει αρνητικές επιπτώσεις στα θαλάσσια οικοσυστήματα, ιδίως στους κοραλλιογενείς υφάλους και τη θαλάσσια βιοποικιλότητα, από την οποία εξαρτώνται εκατομμύρια άνθρωποι για την επισιτιστική τους ασφάλεια και το εισόδημα τους. Τα συστήματα εδάφους μετασχηματίζονται λόγω της αποψίλωσης των δασών, της βιομηχανικής γεωργίας και της αστικής εξάπλωσης, μειώνοντας την ικανότητα του πλανήτη να απορροφά τον άνθρακα και να διατηρεί την οικολογική ισορροπία. Η διαθεσιμότητα γλυκού νερού μειώνεται, καθώς οι ποταμοί ξηραίνονται, οι υδροφόροι ορίζοντες υφίστανται υπερεκμετάλλευση και η ρύπανση βλάπτει την ποιότητα του νερού — επηρεάζοντας το πόσιμο νερό, τη γεωργία και τη βιοποικιλότητα.
- **Πρόκειται για μια πλανητική κατάσταση έκτακτης ανάγκης.** Ωθούμε το σύστημα της Γης πέρα από τα όρια της ασφαλούς λειτουργίας του. Ακόμη, η δράση για την κλιματική αλλαγή σημαίνει προστασία της βιοποικιλότητας, αποκατάσταση των φυσικών συστημάτων, εξοικονόμηση νερού και επαναπροσδιορισμό του τρόπου με τον οποίο ζούμε, εργαζόμαστε και χρησιμοποιούμε τη γη.

Έτσι, ακόμη και αν η κλιματική αλλαγή αντιστρεφόταν, θα εξακολουθούσαμε να αντιμετωπίζουμε ένα ευρύ φάσμα άλλων περιβαλλοντικών προβλημάτων. Η επείγουσα ανάγκη για δράση υπέρ του κλίματος θα πρέπει, επίσης, να μας υπενθυμίζει ότι οφείλουμε να σταματήσουμε την εξαφάνιση των ειδών, να βελτιώσουμε την ποιότητα του αέρα, να καθαρίσουμε τους ωκεανούς και να αντιμετωπίσουμε μια πληθώρα άλλων περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Όλα αυτά θα μπορούσαν να αποτελέσουν αιτία απόγνωσης· όμως, προτού απογοητευτείτε, θέλουμε να σας παρουσιάσουμε δύο επιπλέον δεδομένα που είναι πολύ πιο ελπιδοφόρα.

- **Γνωρίζουμε ΤΙ προκαλεί την κλιματική αλλαγή και τις άλλες περιβαλλοντικές κρίσεις.** Οι αλλαγές που βιώνουμε δεν είναι μυστηριώδεις. Γνωρίζουμε τι προκαλεί αυτά τα προβλήματα. Η καύση ορυκτών καυσίμων και η αύξηση της κατανάλωσης ενέργειας, σε συνδυασμό με τη μείωση της ικανότητας του πλανήτη να απορροφά τον άνθρακα (π.χ. η αποψίλωση των δασών), σημαίνει ότι η ποσότητα άνθρακα στην ατμόσφαιρα αυξάνεται. Καθώς ο άνθρακας αυξάνεται στην ατμόσφαιρα, λειτουργεί σαν ένα θερμοκήπιο που παγιδεύει τη θερμότητα και οδηγεί στην υπερθέρμανση του πλανήτη. Ομοίως, κατανοούμε σε μεγάλο βαθμό τους τρόπους με τους οποίους η ρύπανση, η αστικοποίηση, η υπερβολική χρήση νερού και μια ποικιλία άλλων διαδικασιών συμβάλλουν στην περιβαλλοντική κρίση.
- **Γνωρίζουμε ΠΩΣ να σταματήσουμε την υπερθέρμανση του πλανήτη.** Με απλά λόγια, είναι αναγκαίο απλώς να σταματήσουμε να καίμε ορυκτά καύσιμα (άνθρακα, πετρέλαιο και φυσικό αέριο) και να αναλάβουμε μια σειρά από δράσεις για να αρχίσουμε να απορροφούμε μέρος του άνθρακα που βρίσκεται στην ατμόσφαιρα, π.χ. φυτεύοντας περισσότερα δέντρα και σταματώντας τη ρύπανση

των ωκεανών. Δεν θέλουμε να υποτιμήσουμε το πόσο δύσκολο είναι αυτό. Για παράδειγμα, για να επιτευχθεί ο στόχος της Συμφωνίας του Παρισιού (2016) ώστε να περιοριστεί η υπερθέρμανση του πλανήτη κατά 1,5 °C, θα πρέπει να εκπέμπουμε λιγότερο από 2,3 τόνους CO₂ ανά άτομο κάθε χρόνο. Ωστόσο, σήμερα, το μέσο αποτύπωμα του άνθρακα των Ευρωπαίων υπολογίζεται περίπου 10 τόνους. Οπότε η αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος απαιτεί μεγάλες αλλαγές. Παρότι η ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, όπως οι νέες μορφές ενέργειας, η δέσμευση άνθρακα και η αυξημένη ενεργειακή απόδοση μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο, η τεχνολογική αλλαγή από μόνη της, δεν θα είναι σε θέση να λύσει το πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής. Χρειαζόμαστε, επίσης, ευρεία αλλαγή συμπεριφοράς και αλλαγές στην πολιτική. Κάποιοι θα υποστήριζαν ότι οι αλλαγές που απαιτούνται για να σταματήσει η κλιματική αλλαγή απαιτούν μια θεμελιώδη αναδιοργάνωση της κοινωνίας, ώστε να είναι λιγότερο προσανατολισμένη στην επιδίωξη μεγάλων κερδών για τους πλούσιους και περισσότερο εστιασμένη στην ευημερία της ανθρωπότητας και του φυσικού κόσμου. Στο παρόν εγχειρίδιο θα εξεταστούν ορισμένες από τις παραπάνω θεματικές και σχετικές συζητήσεις.

■ **Γνωρίζουμε, επίσης, ΤΙ βλέπτε τα άλλα συστήματα που υποστηρίζουν τη ζωή και πώς να τα προστατεύσουμε.** Όπως πρέπει να σταματήσουμε την καύση ορυκτών καυσίμων για να αντιμετωπίσουμε την κλιματική αλλαγή, έτσι πρέπει να αναλάβουμε δράση για να αποκαταστήσουμε και να προστατεύσουμε τα άλλα συστήματα που υποστηρίζουν τη ζωή στη Γη. Αυτό περιλαμβάνει τη διατήρηση των βιοτόπων για τη βιοποικιλότητα, τη μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων, τον περιορισμό της μετατροπής της καλλιεργήσιμης γης, τον τερματισμό της αποψίλωσης των δασών, τη μετάβαση στη βιώσιμη γεωργία, την προστασία των υδροτόπων, τη μείωση της ρύπανσης των υδάτων και την αλλαγή του τρόπου παραγωγής και κατανάλωσης. Τα διαθέσιμα επιστημονικά δεδομένα δείχνουν ότι μία τέτοια προσέγγιση θα μπορούσε να συμβάλει στην επαναφορά του πλανήτη εντός ασφαλών ορίων και στην έναρξη διαδικασιών περιβαλλοντικής αποκατάστασης. Οι εν λόγω κρίσεις είναι βαθιά διασυνδεδεμένες και η αντιμετώπιση τους απαιτεί συστημική προσέγγιση, η οποία περιλαμβάνει τη μετάβαση από τα εξορυκτικά αναπτυξιακά μοντέλα σε ένα πλαίσιο που προάγει την αναγέννηση των οικοσυστημάτων και διασφαλίζει την ευημερία του συνόλου του πληθυσμού.

Επομένως, η κατάσταση σχετικά με την κλιματική αλλαγή και τις άλλες μορφές περιβαλλοντικής καταστροφής αποτελεί έναν σαφή και άμεσο κίνδυνο για τη ζωή μας και για τον πλανήτη μας. Εάν και, εξακολουθεί να υφίσταται επιστημονική συζήτηση ως προς τις ακριβείς εκτιμήσεις των μελλοντικών εξελίξεων και τον ρυθμό με τον οποίο αυτές θα εκδηλωθούν, η ανθρωπογενώς επηρεαζόμενη κλιματική αλλαγή, καθώς και ευρύτερες μορφές υποβάθμισης αποτελούν πλέον τεκμηριωμένα επιστημονικά δεδομένα. Η κυρίαρχη επιστημονική άποψη υποστηρίζει ότι οι επιπτώσεις τους είναι ήδη ορατές και ότι αναμένεται να ενταθούν κατά τις επόμενες δεκαετίες, εάν δεν ληφθούν δραστικά μέτρα.

Είναι ώρα να δράσουμε και να δράσουμε γρήγορα. Σε αυτό το εγχειρίδιο, λοιπόν, θα συζητήσουμε τι μπορούν να κάνουν οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας για να αντιμετωπίσουν αυτά τα ζητήματα και να συμβάλουν στη λύση. Δεν ισχυριζόμαστε ότι η ευθύνη ανήκει εξ' ολοκλήρου σε εμάς ούτε ότι έχουμε τη δύναμη να αλλάξουμε τα πάντα μόνοι μας. Αντίθετα, υποστηρίζουμε ότι μπορούμε να διαδραματίσουμε ένα ρόλο στην αντιμετώπιση αυτής της μείζονος περιβαλλοντικής πρόκλησης και ότι έχουμε ευθύνη απέναντι στις επαγγελματικές μας αξίες, τους ωφελούμενους μας, και τον πλανήτη να το πράξουμε.

Περαιτέρω μελέτη

Αναπόφευκτα, οι πληροφορίες που παρουσιάσαμε παρέχουν μόνο μια πολύ σύντομη επισκόπηση. Προτείνουμε τις ακόλουθες πηγές ως χρήσιμες για όσους επιθυμούν να εμβαθύνουν στο θέμα.

The Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) είναι η υπηρεσία των Ηνωμένων Εθνών για την αξιολόγηση της επιστήμης που σχετίζεται με την κλιματική αλλαγή και θεωρείται η πιο έγκυρη παγκόσμια υπηρεσία σε αυτό το θέμα.

Μια άλλη αξιόπιστη πηγή πληροφοριών είναι η the World Meteorological Organisation που παρακολουθεί τις καιρικές συνθήκες και το κλίμα.

Το ClimateWatch συγκεντρώνει ένα ευρύ φάσμα διεθνών δεδομένων με τρόπο που σας επιτρέπει να κάνετε λεπτομερή αναζήτηση και να δείτε τι συμβαίνει στη χώρα σας.

Αν ενδιαφέρεστε για εκπαιδευτικό υλικό που αφορά την περιβαλλοντική κρίση, υπάρχουν, επίσης, αρκετές καλές βάσεις για να ξεκινήσετε. Το Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση, το STEM learning και το Water Aid είναι όλα εξαιρετικές πηγές. Ο εκπαιδευτικός φιλανθρωπικός οργανισμός, SEED έχει συντάξει μια λίστα με όλες τις εκπαιδευτικές πηγές που έχει εντοπίσει και αφορούν την κλιματική αλλαγή.

Για μια πιο ολοκληρωμένη κατανόηση της οικολογικής κρίσης, μπορείτε να εξερευνήσετε την έννοια των πλανητικών ορίων και του Οικονομικού μοντέλου «Ντόνατ», τα οποία συνδυαστικά προσφέρουν ένα πλαίσιο για την αξιολόγηση των επιπτώσεων της ανθρώπινης δραστηριότητας σε σχέση με τα περιβαλλοντικά όρια, τη δικαιοσύνη και την ανθρώπινη ευημερία.

1.2. Περιβαλλοντική κρίση και σταδιοδρομίες

Ελπίζουμε να σας έχουμε πείσει (αν χρειαζόταν να πειστείτε) ότι η περιβαλλοντική κρίση είναι σοβαρή και ότι χρειάζεται να αντιμετωπιστεί, αλλά ίσως θεωρείτε ότι αυτό δεν σχετίζεται άμεσα με το επάγγελμά σας. Δεν είστε κλιματολόγος, πολιτικός ή μηχανικός ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, είστε σύμβουλος σταδιοδρομίας -άρα τι σχέση έχει όλο αυτό με εσάς;

Αναστοχασμός

Ως σύμβουλος σταδιοδρομίας, μπορεί να πιστεύετε ότι όλο αυτό το θέμα με την κλιματική αλλαγή είναι εκτός του πεδίου της εργασίας που θεωρητικά πρέπει να κάνετε, δηλαδή να υποστηρίζετε τους ανθρώπους να αναπτυχθούν, να μάθουν και να βρουν μια εργασία με νόημα. Αλλά, σκεφτείτε λίγο, μπορούμε πραγματικά να διαχωρίσουμε αυτά τα δύο;

Μία από τις συμμετέχουσες στο έργο «Exploring Green Guidance», η Ingrid Bårdsdatter Bakke, εξέτασε τη σχέση μεταξύ της σταδιοδρομίας και των δημοκρατικών αξιών. Η ίδια υποστηρίζει ότι η εργασία στον τομέα της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας είναι εγγενώς ένας άμεσος τρόπος εργασίας για μια καλύτερη κοινωνία, επειδή το να βοηθάμε τα άτομα να βρουν τον τρόπο να συμμετέχουν στην κοινωνία και να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσής τους σημαίνει ότι τα άτομα που βοηθούνται από την συμβουλευτική σταδιοδρομίας μπορούν να χρησιμοποιήσουν τους πόρους τους για να χτίσουν μια καλύτερη κοινωνία και να βελτιώσουν τις συνθήκες για τις επόμενες γενιές. Έτσι, ως σύμβουλος σταδιοδρομίας, εργάζεστε ήδη με πολύ περισσότερα από το άτομο που έχετε μπροστά σας. Υποστηρίζοντας κάποιον, φροντίζετε επίσης την οικογένειά του και την κοινότητά του. Θα μπορούσε ακόμη να πει κανείς ότι όταν η συμβουλευτική σταδιοδρομίας βοηθά τους ανθρώπους να ενημερούν μέσα σε κοινότητες και κοινωνίες, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να βιώσουν την ιδιότητα του πολίτη, τη συμμετοχή, την αξία και το νόημα, οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας χτίζουν επίσης μια καλύτερη κοινωνία για τους ίδιους.

Με άλλα λόγια, είναι αδύνατο να διαχωρίσετε το άτομο από το περιβάλλον του, και καθώς η κλιματική αλλαγή είναι πραγματική με όλη τη σημασία της λέξης και επηρεάζει τις ζωές των ανθρώπων, δεν χρειάζεται να είστε «ακτιβιστής» ή «ριζοσπάστης» αν σας απασχολεί το κλίμα. Είστε επίσης μέλη της κοινωνίας, και τόσο εσείς, όσο και οι ωφελούμενοι σας μοιράζεστε την ίδια κοινωνική και περιβαλλοντική πραγματικότητα, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης προσαρμογής και διαχείρισης της «πράσινης μετάβασης» καθώς αυτή εξελίσσεται.

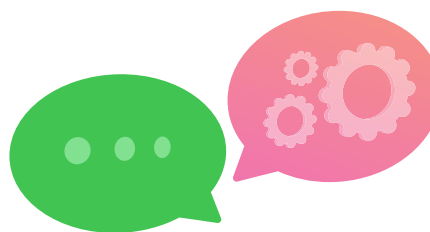
Ως σύμβουλοι σταδιοδρομίας, ενδιαφερόμαστε για τις ευκαιρίες που είναι διαθέσιμες στους ωφελούμενους μας, καθώς και την υποστήριξη τους στη λήψη αποφάσεων, ώστε να διαμορφώσουν την καταλληλότερη δυνατή επαγγελματική πορεία για το μέλλον τους. Με αυτό το δεδομένο, πρέπει να είμαστε ενήμεροι για όλες τις κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές τάσεις που είναι πιθανό να διαμορφώσουν το μέλλον της εργασίας.

Η περιβαλλοντική κρίση αποτελεί, κατά γενική ομολογία, την πιο σημαντική τάση που θα καθορίσει πώς θα ζουν και θα εργάζονται οι άνθρωποι στο μέλλον. Έχουμε την άποψη ότι αυτό θα λειτουργήσει μέσα από δύο κύριους άξονες.

Το περιβάλλον αλλάζει

Καθώς αυτές οι αλλαγές επηρεάζουν το κλίμα, τη βιόσφαιρα και το ευρύτερο περιβάλλον, θα έχουν επιπτώσεις στον τρόπο οργάνωσης της εργασίας.

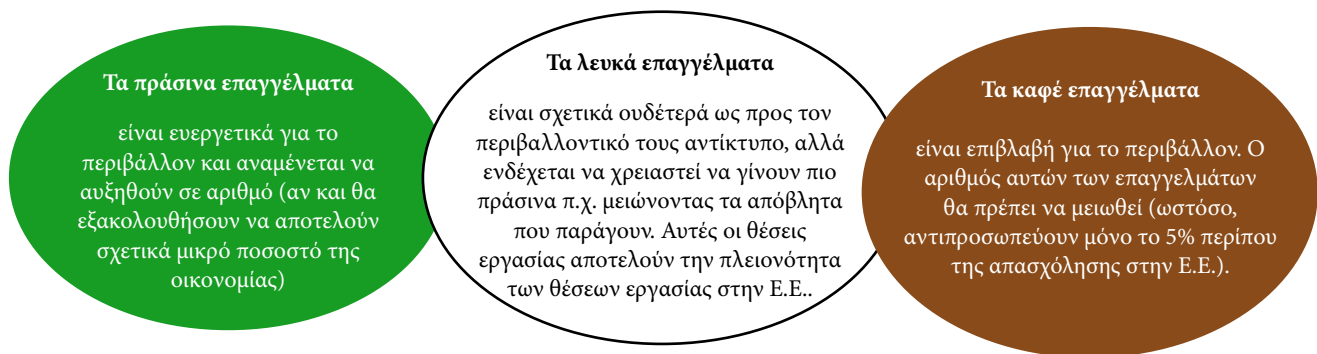
Ανταποκρινόμαστε

Οι κυβερνήσεις, οι επιχειρήσεις και τα άτομα ανταποκρίνονται με διαφορετικούς τρόπους σε αυτές τις αλλαγές. Ο τρόπος με τον οποίο ανταποκρινόμαστε θα διαμορφώσει επίσης την οργάνωση της εργασίας στην κοινωνία μας..

Η περιβαλλοντική κρίση είναι μια δυναμική διαδικασία που είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον τρόπο που ζούμε και εργαζόμαστε. Καθώς η θερμοκρασία ανεβαίνει, η γεωργία θα γίνεται δυσκολότερη και ο τρόπος λειτουργίας του πρωτογενούς τομέα θα αλλάξει. Καθώς η στάθμη της θάλασσας ανεβαίνει, οι άνθρωποι θα εκτοπιστούν, οδηγώντας τους σε αυξημένη μετανάστευση και αλλαγές στην αγορά εργασίας των περιοχών που θα υποδέχονται αυτούς τους μετανάστες. Και καθώς οι κυβερνήσεις επικεντρώνονται στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τη διαχείριση των πλημμυρών ή την αντιμετώπιση των πανδημιών, θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας.

Επομένως, η περιβαλλοντική κρίση πρόκειται να αλλάξει ριζικά τα διαθέσιμα επαγγέλματα, τον τρόπο οργάνωσης της εργασίας και τις θέσεις εργασίας που είναι επιθυμητές για τους ωφελούμενους μας. Οι αποφάσεις των ανθρώπων σχετικά με το ποιες δεξιότητες αναπτύσσουν και ποια επαγγέλματα κυνηγούν είναι πιθανό να αποβούν κρίσιμες για την ικανότητα των κοινωνιών να διαχειριστούν την κλιματική αλλαγή.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ταξινομήσει όλα τα επαγγέλματα σε τρεις κατηγορίες, τα οποία ονομάζει πράσινα, λευκά και καφέ.

Αυτές οι κατηγορίες μας δείχνουν έναν νέο τρόπο να σκεφτόμαστε και να εκφραζόμαστε για τα επαγγέλματα και τις σταδιοδρομίες που απασχολούν τους ωφελούμενους μας. Αναδεικνύουν, όμως, το γεγονός ότι ζητήματα που αφορούν τη σταδιοδρομία και το περιβάλλον είναι λίγο πιο σύνθετα από το να αποτρέπουμε απλώς τους ανθρώπους από τα καφέ επαγγέλματα (π.χ. αυτά που σχετίζονται με τις εξορυκτικές βιομηχανίες) και να τους στρέφουμε σε πράσινα επαγγέλματα (π.χ. εργασία στον τομέα της ανακύκλωσης).

Σημείο προβληματισμού

Πιστεύετε ότι μπορούμε να διορθώσουμε την κλιματική αλλαγή μέσα στο πλαίσιο του σημερινού οικονομικού συστήματος; Για τους σχολιαστές του κυρίαρχου ρεύματος, η επίλυση της κλιματικής αλλαγής συνίσταται απλώς στη μετατόπιση της δομής των κινήτρων, έτσι ώστε ο καπιταλισμός να προσαρμοστεί και να αναγνωρίσει τη ζημιά που προκαλεί στο περιβάλλον. Για άλλους, η ίδια η έννοια της οικονομικής ανάπτυξης θεωρείται προβληματική, καθώς εδράζεται σε μοντέλα που δίνουν προτεραιότητα στο βραχυπρόθεσμο οικονομικό όφελος, συχνά εις βάρος του περιβάλλοντος και των εργασιακών συνθηκών.

Αυτές οι ανησυχίες οδήγησαν στην ανάπτυξη της έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης και, πιο ριζοσπαστικά, στα κινήματα της από-ανάπτυξης. Αυτά τα κινήματα υποστηρίζουν ότι η συνεχής ανάπτυξη είναι μη βιώσιμη και ότι μπορούμε να επιτύχουμε βιώσιμες, κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές πρακτικές μόνο με τη μείωση της παραγωγής και της κατανάλωσης.

Πόσο ριζοσπαστικοί πιστεύετε ότι πρέπει να είμαστε για να προστατεύσουμε τόσο τον πλανήτη/ή

και τη φύση όσο και την ευημερία των ανθρώπων; Η περιβαλλοντική κρίση αποτελεί βασικό στοιχείο του πλαισίου για κάθε εργασία και κάθε λήψη επαγγελματικής απόφασης τα επόμενα χρόνια. Με αυτό το δεδομένο, είναι σημαντικό οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας να σκεφτούν πώς θα ανταποκριθούν... και εδώ είναι που εμφανίζεται η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση.

Περαιτέρω μελέτη

Έχει δημοσιευτεί πλήθος ακαδημαϊκής βιβλιογραφίας και κειμένων πολιτικής που εξετάζουν τη σχέση μεταξύ εργασίας και κλίματος. Ορισμένα ενδιαφέροντα άρθρα περιλαμβάνουν το εργασιακό περιβάλλον της κλιματικής ουδετερότητας από την Επιτροπή Κλίματος του Ηνωμένου Βασιλείου, το έργο της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας [Climate change and jobs](#) και το έγγραφο της Ε.Ε. [The Possible Implications of the Green Transition for the EU Labour Market](#).

1.3. Πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση

Τα επαγγέλματα και οι σταδιοδρομίες των ανθρώπων θα επηρεαστούν από την περιβαλλοντική κρίση και από την προσπάθεια των κυβερνήσεων και των επιχειρήσεων να ανταποκριθούν σε αυτές τις αλλαγές. Επιπλέον, ο τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι αλληλεπιδρούν με το περιβάλλον μέσω της εργασίας τους μπορεί, με διάφορους και σύνθετους τρόπους, να συμβάλλει τόσο στην καταστροφή όσο και στη διατήρησή του.

Με άλλα λόγια, όχι μόνο το περιβάλλον παρέχει ένα βασικό πλαίσιο για την επαγγελματική σταδιοδρομία των ανθρώπων, αλλά και οι άνθρωποι διαμορφώνουν το περιβάλλον μέσα από τις επαγγελματικές τους επιλογές και τη λήψη απόφασης σχετικά με τον τρόπο που επιλέγουν να ζουν και να εργάζονται. Αυτό οδήγησε πολλούς να υποστηρίξουν ότι πρέπει να κατανοήσουμε καλύτερα πώς αυτά τα στοιχεία αλληλοσυνδέονται και να αναγνωρίσουμε ότι οι επαγγελματικές επιλογές και η διαχείριση της σταδιοδρομίας αποτελούν σημαντικά στοιχεία της σκέψης για τον τρόπο αντιμετώπισης της περιβαλλοντικής κρίσης. Αυτό με τη σειρά του οδήγησε στην εξέταση του ρόλου που πρέπει να έχουν οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας με σκοπό να θέτουν αυτά τα ζητήματα στους ανθρώπους και να τους υποστηρίξουν στη διαχείρισή τους.

Ο όρος *πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση* χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά τη δεκαετία του 1990 από τον Δανό ερευνητή Peter Plant. Ο Plant, είναι ένας αφοσιωμένος περιβαλλοντολόγος, σύμβουλος σταδιοδρομίας, ακαδημαϊκός και ακτιβιστής, που συγκέντρωσε πολλές ιδέες στην έννοια της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης. Υποστήριξε ότι η συμβουλευτική σταδιοδρομίας πρέπει να λάβει θέση σε σχέση με την περιβαλλοντική κρίση και ότι αυτή η θέση πρέπει να είναι «προληπτική, κριτική, διερευνητική, αναστοχαστική και ανθρωποκεντρική», αντιμετωπίζοντας τη λήψη αποφάσεων σταδιοδρομίας ως μέρος της «προσωπικής δέσμευσης, της κοινωνικής συμμετοχής και του νοήματος της ζωής». Το παρόν εγχειρίδιο βασίζεται στο έργο του Peter Plant..

Πιο πρόσφατα, μία ευρεία ομάδα άλλων συγγραφέων συμμετείχε στη συζήτηση για την *πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση*. Η Miriam Dimsits και ο Tristram Hooley έχουν αναπτύξει τον ακόλουθο ορισμό για την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση.

Η περιβαλλοντικά βιώσιμη επαγγελματική καθοδήγηση ενδυναμώνει τα άτομα, τις ομάδες και τα συλλογικά όργανα να αναπτύξουν τη ζωή και τη σταδιοδρομία τους με τρόπους που δεν θέτουν σε κίνδυνο την ικανότητα άλλων ανθρώπων ή μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους. Αναγνωρίζει ότι οι άνθρωποι είναι μέρος ενός οικοσυστήματος, το οποίο έχει αξία από μόνο του και ότι όλες οι μορφές ζωής, ιδίως οι ζωές των πιο ευάλωτων, απειλούνται από την αυξανόμενη κλιματική κρίση, την εξάντληση της βιοποικιλότητας και

άλλες περιβαλλοντικές ζημιές που προκαλούνται από την ανθρώπινη δραστηριότητα.

Η περιβαλλοντικά βιώσιμη επαγγελματική καθοδήγηση οικοδομεί την ικανότητα των ατόμων και των κοινοτήτων να αναλύουν, να ανταποκρίνονται και να αντιμετωπίζουν κοινωνικά, περιβαλλοντικά και επαγγελματικά προβλήματα, υποστηρίζοντας παράλληλα τους ανθρώπους να χτίσουν μια καλή ζωή για τους ίδιους και τους άλλους. Πρώτα και κύρια, στοχεύει να διεγείρει τη φαντασία των ανθρώπων και να τους ενδυναμώνει, ώστε να βρουν το δρόμο τους προς μια καλύτερη ζωή και έναν βιώσιμο κόσμο.

Θεωρούμε ότι αυτό είναι ένα χρήσιμο σημείο εκκίνησης για το παρόν εγχειρίδιο, αλλά αναγνωρίζουμε ότι δημιουργεί τόσες ερωτήσεις όσες και απαντήσεις. Ακόμη και αν αποδεχτείτε το επιχείρημα ότι η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση είναι απαραίτητη, ότι είναι εφικτή και ότι πρέπει να της δοθεί προτεραιότητα, παραμένει το ερώτημα: «πώς μπορεί να επιτευχθεί;». Το παρόν εγχειρίδιο ασχολείται κυρίως με αυτό το ερώτημα.

Περαιτέρω μελέτη

Αν θέλετε να αποκτήσετε μια εικόνα για τη σκέψη του Peter Plant, σας προτείνουμε να τον ακούσετε σε αυτό το [podcast](#) ή να διαβάσετε το άρθρο του [Paradigms under pressure](#).¹

1.4. Σχετικά με αυτό το εγχειρίδιο

Το παρόν εγχειρίδιο έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του έργου «Exploring Green Guidance», ένα πρόγραμμα χρηματοδοτούμενο από την Ε.Ε., στο οποίο συμμετείχαν επαγγελματίες και ερευνητές από πέντε χώρες με σκοπό την ανάπτυξη νέων πόρων για την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση. Το πρόγραμμα ξεκίνησε με μια ανασκόπηση της πολιτικής στον τομέα της εκπαίδευσης, της απασχόλησης και του περιβάλλοντος και μια βιβλιογραφική ανασκόπηση των δεδομένων σχετικά με την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση. Στη συνέχεια, πραγματοποιήσαμε μια έρευνα μεταξύ των συμβούλων σταδιοδρομίας στην Ευρώπη, προκειμένου να διαπιστώσουμε την τρέχουσα κατάσταση και να προσκαλέσουμε τους ενδιαφερόμενους να προτείνουν ιδέες και πηγές. Τέλος, οργανώσαμε μια σειρά εργαστηρίων καινοτομίας, στα οποία συμμετείχαν ομάδες επαγγελματιών σε κάθε μία από αυτές τις χώρες, τα οποία διερεύνησαν το ζήτημα της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης και ανέπτυξαν ιδέες και εργαλεία που θα μπορούσαν να βοηθήσουν άλλους. Όλη αυτή η εργασία συγκεντρώθηκε και μετουσιώθηκε σε αυτό το εγχειρίδιο.

Περαιτέρω μελέτη

Εάν ενδιαφέρεστε για το περιεχόμενο και τα αποτελέσματα του έργου «Exploring Green Guidance» και επιθυμείτε να διαβάσετε μέρος της έρευνας που πραγματοποιήθηκε, επισκεφθείτε το [Green Guidance website](#). Επίσης, ίσως σας ενδιαφέρει να διαβάσετε το άρθρο: [Evidence on green guidance](#)² που συντάξαμε στο πλαίσιο αυτού του έργου.

1 Plant, P. (2020). Paradigm under Pressure: Green Guidance. *Nordic Journal of Transitions, Careers and Guidance*, 1(1), pp. 1-9. DOI: <https://doi.org/10.16993/njtcg.25>.

2 Bakke, I.B., Hooley, T., Kavková, E., Košťálová, H., Lucas Casanova, M., Ostroha, L., & Šprlák, T., & Wrzosek, M. (2024). Evidence on green guidance: A review of the literature. Exploring Green Guidance.

Το εγχειρίδιο διαρθρώνεται σε επτά κεφάλαια. Σε κάθε ένα από αυτά, θα βρείτε μια ανάλυση των σχετικών θεμάτων, συνδέσμους προς βασικές πηγές, οδηγίες για τη χρήση των εργαλείων που έχουμε δημιουργήσει και ευκαιρίες για αναστοχασμό. Ελπίζουμε ότι αυτό το υλικό θα είναι αρκετό για να κάνετε το πρώτο βήμα προς την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση.

Δεν υπάρχει μόνο ένας σωστός τρόπος για να «εφαρμόσετε» την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση. Θα χρειαστεί να βρείτε εσείς πώς θέλετε να την υλοποιήσετε και να σκεφτείτε πώς μπορεί να ταιριάζει στο δικό σας πλαίσιο εργασίας. Επομένως, μη διστάσετε να προσαρμόσετε, να αναπτύξετε και να αλλάξετε τις ιδέες και τους πόρους που προσφέρουμε στο εγχειρίδιο.

Το εγχειρίδιο πραγματεύεται τα ακόλουθα θέματα.

1. Στο *πρώτο κεφάλαιο* προσπαθήσαμε να τεκμηριώσουμε ότι υπάρχει ανάγκη για πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση και να υποστηρίξουμε ότι είναι ένας τομέας με τον οποίο αξίζει να ασχοληθείτε.
2. Το *δεύτερο κεφάλαιο* εμβαθύνει τη συζήτηση για την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση και διερευνά τι είναι και γιατί είναι απαραίτητη. Εξετάζει επίσης διάφορες προσεγγίσεις της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης και παρουσιάζει ορισμένους από τους προβληματισμούς που έχουν διατυπωθεί γύρω από αυτή την ιδέα, σχετικά με το πόσο ριζοσπαστική οφείλει να είναι η επαγγελματική καθοδήγηση.
3. Στο *τρίτο κεφάλαιο* διερευνούμε το πώς αισθάνονται οι μαθητές και οι ωφελούμενοί μας για αυτά τα ζητήματα και εξετάζουμε τι σημαίνει αυτό για την πρακτική μας. Ενδέχεται να έρθουμε αντιμέτωποι με ένα ευρύ φάσμα ανθρώπων, από αρνητές της κλιματικής αλλαγής μέχρι «οικολόγους-μαχητές», καθώς και με μια μεγάλη ομάδα ανθρώπων που δεν έχουν σκεφτεί ποτέ σοβαρά αυτά τα ζητήματα. Πώς μπορούμε, λοιπόν, να θέσουμε τα περιβαλλοντικά ζητήματα, συνδέοντάς τα παράλληλα με τις άμεσες προσωπικές ανησυχίες των ανθρώπων για τη ζωή τους;
4. Στο *τέταρτο κεφάλαιο* εστιάζουμε στα ηθικά και πρακτικά όρια της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης: τι δεν πρέπει να κάνετε όταν ασκείτε πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση και πώς μπορείτε να διαχειριστείτε τους περιορισμούς που επιβάλλονται στις ενέργειές σας από διευθυντικά στελέχη ή χρηματοδότες.
5. Στο *πέμπτο κεφάλαιο* εξετάζουμε τους τρόπους με τους οποίους έχει εφαρμοστεί (ή προτείνεται να εφαρμοστεί) η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση. Πώς είναι μια βιώσιμη συνεδρία συμβουλευτικής σταδιοδρομίας, ένα πράσινο εργαστήριο σταδιοδρομίας ή οι πράσινες Ημέρες Σταδιοδρομίας; Βασιζόμαστε σε αυτά τα παραδείγματα πρακτικής για να σας προσφέρουμε ένα πρακτικό μοντέλο, το οποίο μπορείτε να χρησιμοποιήσετε και να προσαρμόσετε στη δική σας πρακτική. Το συγκεκριμένο κεφάλαιο εστιάζει ιδιαίτερα στους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να συνεργαστούμε με άτομα και ομάδες.
6. Στο *έκτο κεφάλαιο* διερευνούμε πώς μπορούμε να υπερβούμε το άμεσο πλαίσιο της καθημερινής πρακτικής μας και να εμπλακούμε σε πιο συστημικές μορφές δράσης, όπως η διαμεσολάβηση, η συνηγορία, η άσκηση πίεσης και η αλλαγή του συστήματος. Υποστηρίζουμε ότι όλες αυτές οι ευρύτερες μορφές πρακτικής εξακολουθούν να αποτελούν μέρος της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης, καθώς ο στόχος μας παραμένει να βοηθάμε τους ανθρώπους να οικοδομήσουν ποιοτικές και βιώσιμες σταδιοδρομίες με τρόπους που δεν υπονομεύουν την δυνατότητα άλλων ανθρώπων ή μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους.
7. Τέλος, στο *έβδομο κεφάλαιο* κάνουμε μια ανασκόπηση των όσων έχουμε εξετάσει και στοχαζόμαστε για το ποια θα μπορούσαν να είναι τα επόμενα βήματα.

Σε όλο το εγχειρίδιο θα συναντήσετε κάποια σταθερά επαναλαμβανόμενα στοιχεία, που έχουμε ήδη χρησιμοποιήσει σε αυτό το κεφάλαιο.

■ **Εργαλεία.** Πρόκειται για νέα εργαλεία που αναπτύξαμε στο πλαίσιο του έργου (συχνά αντλώντας έμπνευση από τις εξαιρετικές πρακτικές που εντοπίσαμε στην πρακτική). Αυτά είναι στη διάθεσή σας για να τα μελετήσετε, να τα κατεβάσετε και να τα προσαρμόσετε.

■ **Αναστοχασμοί.** Αυτοί έχουν σχεδιαστεί για να σας ωθήσουν να σκεφτείτε ορισμένα από τα ζητήματα που θέτουμε. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορείτε να προσαρμόσετε αυτούς τους αναστοχασμούς ώστε να τους χρησιμοποιήσετε με τους ωφελούμενους σας.

■ **Σημεία προβληματισμού.** Εδώ προτείνουμε να αναλογιστείτε ορισμένες από τις διαφωνίες και τις προκλήσεις που υπάρχουν γύρω από τα θέματα που αφορούν το περιβάλλον και τη βιωσιμότητα. Σε αυτές τις ενότητες θα σας ζητήσουμε να εξετάσετε πόσο ριζοσπαστικοί χρειάζεται να είστε και αν θεωρείτε ότι είναι πιθανό να δομηθεί μια πράσινη σταδιοδρομία μέσα στο υπάρχον σύστημα.

■ **Περαιτέρω μελέτη.** Κάθε κεφάλαιο περιλαμβάνει μια σειρά από πηγές για περαιτέρω πληροφόρηση, στις οποίες μπορείτε να ανατρέξετε αν θέλετε να διερευνήσετε σε βαθύτερο επίπεδο.

1.5. Σύνοψη

Σε αυτό το κεφάλαιο μάθαμε ότι:

- Ο πλανήτης θερμαίνεται και ότι αυτό, καθώς και μια σειρά από άλλα περιβαλλοντικά προβλήματα, έχουν προκληθεί από την ανθρώπινη δραστηριότητα. Αυτό ήδη προκαλεί προβλήματα στον πλανήτη, τα οποία αναμένεται να επιδεινωθούν, εκτός εάν αναλάβουμε δράση για την αντιμετώπισή τους.
- Γνωρίζουμε τι προκαλεί την περιβαλλοντική κρίση και πώς να ανταποκριθούμε σε αυτήν. Ωστόσο, μέχρι στιγμής οι προσπάθειες για την ανάσχεση ή την αναστροφή της περιβαλλοντικής ζημιάς είναι ανεπαρκείς. Υπάρχει ανάγκη για δράση, και μάλιστα άμεση.
- Η περιβαλλοντική κρίση είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τα επαγγέλματα και τη σταδιοδρομία μας. Οι αλλαγές στο περιβάλλον και οι προσπάθειες μείωσης ή αντιμετώπισης αυτής της κρίσης αναμένεται να διαμορφώσουν τα είδη της διαθέσιμης εργασίας και τον τρόπο με τον οποίο εργαζόμαστε. Επιπλέον, οι ατομικές αποφάσεις σταδιοδρομίας θα διαμορφώσουν επίσης την ικανότητα της κοινωνίας να αντιμετωπίσει την περιβαλλοντική κρίση.
- Η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση αναπτύχθηκε ως ένας τρόπος προσέγγισης αυτών των ζητημάτων στον τομέα της σταδιοδρομίας. Η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση αποτελεί μια προσέγγιση για τους συμβούλους σταδιοδρομίας, η οποία έχει σχεδιαστεί για να βοηθά άτομα, ομάδες και συλλογικότητες να διαχειρίζονται τη σταδιοδρομία τους με βιώσιμους τρόπους.
- Το παρόν εγχειρίδιο επιδιώκει να βοηθήσει τους συμβούλους σταδιοδρομίας να ασχοληθούν και να αξιοποιήσουν την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση. Δεν υφίσταται μια ενιαία και καθολικά αποδεκτή προσέγγιση για την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση. Ωστόσο, το παρόν εγχειρίδιο παρουσιάζει ένα ευρύ φάσμα πρακτικών προσεγγίσεων για την εφαρμογή της, με στόχο να ενθαρρύνει την καινοτομία και την ανάπτυξη εξατομικευμένων προσεγγίσεων από τους επαγγελματίες του πεδίου.

Αναστοχασμός

Έχοντας διαβάσει το πρώτο κεφάλαιο, πώς αισθάνεστε για την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση; Πιστεύετε ότι είναι κάτι που σας ενδιαφέρει και θέλετε να αρχίσετε να την εφαρμόζετε; Ή μήπως έχετε περισσότερες ερωτήσεις από απαντήσεις σε αυτό το στάδιο;

Ένα ζήτημα που αξίζει να εξετάσετε προσεκτικά σε αυτό το σημείο είναι κατά πόσο ήδη εφαρμόζετε πρακτικές που θα μπορούσαν να ενταχθούν στο πλαίσιο της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης.

2

Τι είναι η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση;

Αυτό που κάνεις, κάνει τη διαφορά και πρέπει να αποφασίσεις τι είδους διαφορά θέλεις να κάνεις.

Jane Goodall, επιστήμονας και ακτιβίστρια

Φανταστείτε μια 27χρονη τοπογράφο ορυχείων από τη Σιλεσία της Πολωνίας, μια περιοχή ιστορικά συνδεδεμένη με τη βιομηχανία άνθρακα, να μπαίνει στο γραφείο σας. Γνωρίζοντας ότι η κυβέρνηση επιθυμεί να μειώσει την εξάρτηση της χώρας από τον άνθρακα, ξέρει ότι η περιοχή της θα υποστεί σημαντικό μετασχηματισμό τα επόμενα χρόνια. Αισθάνεται αβεβαιότητα για το μέλλον της, αναγνωρίζοντας ότι σύντομα μπορεί να χάσει τη δουλειά της, παραμένει όμως ανοιχτή στην αλλαγή.

Αναστοχασμός

Πόσο σίγουροι και προετοιμασμένοι αισθάνεστε σήμερα να καθοδηγήσετε έναν ωφελούμενο, όπως αυτή η τοπογράφος ορυχείων, σε μια τέτοια επαγγελματική μετάβαση;

Αυτό το σενάριο καταδεικνύει γιατί η ενσωμάτωση της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης στην καθημερινή πρακτική της επαγγελματικής συμβουλευτικής είναι πιο σημαντική από ποτέ. Η πράσινη μετάβαση αλλάζει την αγορά εργασίας στην Ευρώπη, φέρνοντας τους συμβούλους σταδιοδρομίας στην πρώτη γραμμή για την υποστήριξη των εργαζομένων σε αυτές τις αλλαγές.

Η εργασία μας δεν επηρεάζει μόνο τα άτομα, αλλά και ολόκληρες κοινότητες που αντιμετωπίζουν τη μετάβαση. Καθώς οι βιομηχανίες απομακρύνονται από τα ορυκτά καύσιμα και στρέφονται προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η συμβουλευτική σταδιοδρομίας γίνεται ένας κρίσιμος σύνδεσμος μεταξύ της αβεβαιότητας και των νέων βιώσιμων επαγγελματικών ευκαιριών. Γενικότερα, με δεδομένη την επείγουσα οικολογική κρίση, μπορούμε πραγματικά να λαμβάνουμε επαγγελματικές αποφάσεις χωρίς να αναλογιζόμαστε πώς η εργασία μας επηρεάζει τους συνανθρώπους μας, τις μελλοντικές γενιές και τον πλανήτη; Μπορεί η διάσταση της βιωσιμότητας να ενσωματωθεί *εξ ορισμού* στη συμβουλευτική σταδιοδρομίας, αντί να αντιμετωπίζεται ως προαιρετικό ζήτημα; Και, πώς μπορεί η συμβουλευτική σταδιοδρομίας να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προώθηση μιας δικαιότερης και πιο βιώσιμης αγοράς εργασίας;

Αυτό το κεφάλαιο εξετάζει τη σημασία της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης και παρουσιάζει συγκεκριμένες στρατηγικές και εργαλεία για την αποτελεσματική ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στην πρακτική της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας, συμβάλλοντας έτσι σε αυτό τον ευρύτερο μετασχηματισμό.

Περαιτέρω μελέτη

Πολλοί εθνικοί και διεθνείς φορείς παρέχουν πληροφόρηση για την αγορά εργασίας, αναλύοντας όχι μόνο τις τρέχουσες εξελίξεις, αλλά και τις μελλοντικές προοπτικές. Αξίζει να αναζητήσετε αυτές τις πηγές στη χώρα σας, εξετάζοντας παράλληλα τις προβλέψεις τους με κριτικό πνεύμα. Κανείς δεν γνωρίζει με ακρίβεια τι επιφυλάσσει το μέλλον. Γι' αυτό είναι σημαντικό να υποστηρίζουμε τους ωφελούμενους να κατανοούν οι ίδιοι την αγορά εργασίας και να τους ενθαρρύνουμε να προσαρμόζονται σε νέες καταστάσεις όποτε αυτές προκύπτουν.

Ορισμένα χρήσιμα σημεία εκκίνησης για τη μελέτη της αγοράς εργασίας είναι η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ), η οποία έχει δημοσιεύσει μια χρήσιμη σειρά άρθρων για το μέλλον της εργασίας και τις παγκόσμιες τάσεις για τους νέους, καθώς και ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), ο οποίος επίσης δημοσιεύει πληροφορίες για το μέλλον της εργασίας. Επιπλέον, υπάρχουν εκθέσεις εστιασμένες στο μέλλον της εργασίας στο πλαίσιο της πράσινης μετάβασης από το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Κατάρτισης, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και πολλούς άλλους διεθνείς οργανισμούς.

2.1. Διαφορετικές προσεγγίσεις για την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση

Η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση δεν είναι μια προσέγγιση για όλους. Είναι ένας δυναμικός και πλουραλιστικός χώρος όπου συνυπάρχουν και συχνά συγκρούονται διαφορετικές αφηγήσεις για την επιτυχία, την ευημερία και το μέλλον. Καθώς η αγορά εργασίας μετασχηματίζεται ραγδαία λόγω των τεχνολογικών εξελίξεων, των οικονομικών αλλαγών και των επιταχυνόμενων περιβαλλοντικών κρίσεων, οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας καλούνται να προχωρήσουν πέρα από τα συμβατικά μοντέλα και να εξερευνήσουν εναλλακτικές οπτικές για την εργασία, την οικονομία και την κοινωνική συμμετοχή.

Τα παραδοσιακά μοντέλα σταδιοδρομίας διαμορφώθηκαν κυρίως κατά τον βιομηχανικό 20ό αιώνα. Συνήθως ακολουθούσαν μια γραμμική και ιεραρχική πορεία, η οποία αντιμετώπιζε τη σταδιοδρομία ως μια διαδικασία αναρρίχησης στην «επαγγελματική σκάλα» και ταύτιζε την επιτυχία με τη μακροχρόνια σταθερότητα, την αύξηση του εισοδήματος και την κατάληψη διευθυντικών θέσεων. Το μοντέλο αυτό προϋποθέτει προβλεψιμότητα και εργασιακή ασφάλεια, ιδίως στους τομείς της μεταποίησης και της διοίκησης.

Σήμερα, αυτές οι παραδοχές δεν ισχύουν πλέον. Πολλοί εργαζόμενοι, ειδικά όσοι απασχολούνται σε χειρωνακτικά επαγγέλματα και χαμηλόβαθμες διοικητικές θέσεις, εκτίθενται όλο και περισσότερο στην αβεβαιότητα. Μία από τις αιτίες είναι οι κλιματικές μεταβολές, όπως οι μετασχηματισμοί της βιομηχανίας, η έλλειψη πόρων ή η μετάβαση από τα ορυκτά καύσιμα. Η περιβαλλοντική κρίση προσθέτει ένα επιπλέον, συχνά αποσταθεροποιητικό, επίπεδο σε ένα ήδη ασταθές εργασιακό τοπίο. Παράλληλα, το γεγονός ότι πολλές μορφές εργασίας επιβαρύνουν το περιβάλλον, μας αναγκάζει να αμφισβητήσουμε τα ίδια τα θεμέλια της επαγγελματικής μας πρακτικής.

Σε αυτό το πλαίσιο, η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση οφείλει να βοηθήσει τα άτομα να πλοηγηθούν μέσα σε αυτή την πολυεπίπεδη ανασφάλεια. Απαιτείται η αποδόμηση των «σιωπηλών» αφηγήσεων που διαμορφώνουν την αντίληψή μας για τη σταδιοδρομία, όπως η ιδέα ότι η επιτυχία ταυτίζεται αποκλειστικά με μια σταθερή, πλήρους απασχόλησης και υψηλά αμειβόμενη εργασία. Αντίθετα, είναι απαραίτητο να υποστηρίξουμε τους ανθρώπους να ανακαλύψουν διαδρομές που συνάδουν με τις αξίες τους, τις φιλοδοξίες τους και τις μεταβαλλόμενες πραγματικότητες του πλανήτη.

Οι άνθρωποι συχνά λειτουργούν με βάση παραδοχές που ενδέχεται να μην ισχύουν πλέον σε έναν κόσμο περιβαλλοντικής κρίσης και πράσινης μετάβασης. Παραδείγματα τέτοιων παραδοχών περιλαμβάνουν:

- την πεποίθηση ότι η επιτυχία συχνά συνδέεται με την απαίτηση για μέγιστη αποδοτικότητα και ταχεία επαγγελματική εξέλιξη, γεγονός που ενδέχεται να περιορίζει τη δυνατότητα των ατόμων να αναστοχάζονται ή να εκτιμούν τον προσωπικό τους ρυθμό ανάπτυξης.
- τη σύνδεση της επιτυχίας με τη συνεχή ανάπτυξη και κατανάλωση, ενώ μια πιο βιώσιμη προσέγγιση δίνει προτεραιότητα στην ευημερία και την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής.
- τη θεώρηση του ανταγωνισμού ως βασικού κίνητρου, που μπορεί να οδηγήσει σε άγχος και εξουθένωση, ενώ η δημοκρατική συνεργασία και η από κοινού σχεδίαση λύσεων μπορεί να προσφέρουν μια καλύτερη εναλλακτική λύση
- τη διάθεση συμμόρφωσης και τον αντίστοιχο φόβο να ξεφύγουμε από τους καθιερωμένους κανόνες, ενώ ο αναστοχασμός και η αυτονομία μπορούν να βοηθήσουν στην οικοδόμηση μιας σταδιοδρομίας που θα συνάδει με τις προσωπικές αξίες.
- το αφήγημα της συνεχούς αλλαγής και της ταχείας προσαρμογής στην αγορά, το οποίο μπορεί να δημιουργήσει χάος, -ενώ τα αναγεννητικά μοντέλα εργασίας εστιάζουν στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα και την ανάπτυξη σε αρμονία με τις οικολογικές αρχές.

Επομένως, η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση δεν αφορά μόνο την ανάλυση των τάσεων της αγοράς εργασίας, αλλά και την υποστήριξη των ωφελομένων στην ανάπτυξη του επαγγελματικού τους μέλλοντος με συνειδητό, βιώσιμο και σύμφωνο με τις αξίες τους τρόπο.

Ως σύμβουλοι σταδιοδρομίας, μπορούμε να βοηθήσουμε τους ωφελούμενους να αναγνωρίσουν τις κυρίαρχες αφηγήσεις που επηρεάζουν τις επαγγελματικές τους αποφάσεις και να αξιολογήσουν αν αυτές τους ωφελούν πραγματικά. Ορισμένες βασικές ερωτήσεις που διευκολύνουν αυτή τη διαδικασία είναι οι εξής:

- Ποιες αξίες καθοδηγούν τις επαγγελματικές μου επιλογές;
- Το όραμά μου για το τι θέλω να επιτύχω στη ζωή μου είναι σύμφωνο με τις προσωπικές μου πεποιθήσεις;
- Ποια εναλλακτικά μοντέλα σταδιοδρομίας θα μπορούσα να εξερευνήσω;
- Τι είδους εργασία με κάνει να νιώθω περήφανος/η ή χρήσιμος/η στην κοινότητά μου;
- Ποιοι είναι οι αποδέκτες των αγαθών ή των υπηρεσιών που παράγω;
- Ποιος επωφελείται όταν πιέζω τον εαυτό μου να δουλεύει πιο γρήγορα ή πιο σκληρά; Ωφελεί εμένα;
- Αν μπορούσα να διαμορφώσω έναν σταθερό και ουσιαστικό ρυθμό στην εργασία μου, πώς θα ήταν αυτός;
- Πώς θα έμοιαζε η σταδιοδρομία μου αν δεν ένιωθα την ανάγκη να «αναρριχηθώ στην ιεραρχία»;
- Ο ανταγωνισμός με τους άλλους με έχει κάνει ποτέ να νιώσω μοναξιά ή αποσύνδεση;
- Ποιος είναι ο αντίκτυπος της εργασίας μου στην κοινότητα, στο περιβάλλον και στον πλανήτη;

Μόλις αποκτήσουμε επίγνωση αυτών των αφηγήσεων και του αντίκτυπού τους στη λήψη επαγγελματικών αποφάσεων, μπορούμε να προχωρήσουμε στην ανάλυση συγκεκριμένων προσεγγίσεων για την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση, καθώς και των βασικών διαστάσεων της υποστήριξης των ωφελομένων κατά τη διαδικασία της αλλαγής.

Ποιο εργαλείο;

Εργαλεία που μπορούν να υποστηρίξουν την αποδόμηση των κυρίαρχων αναπαραστάσεων σχετικά με την εργασία, όπως η κριτική αποδόμηση της εργασιακής δυσaréσκειας. Μία τέτοια κριτική προσέγγιση της εργασίας απαντάται, επίσης, και σε άλλα συναφή εργαλεία και μεθοδολογίες.

Σημείο προβληματισμού

Ποιοι παράγοντες έχουν συμβάλει στην κοινωνικοποίηση μας σε μη υγιείς αντιλήψεις σχετικά με την επαγγελματική επιτυχία; Ποιοι οικονομικοί, κοινωνικοί και θεσμικοί παράγοντες ενδέχεται να ενισχύουν τη διαρκή κινητικότητα και τον ανταγωνισμό μεταξύ των ατόμων; Σε ποιο βαθμό είναι εφικτή η ανάπτυξη πράσινων ή βιώσιμων μορφών εργασίας και σταδιοδρομίας σε ένα πλαίσιο ανταγωνισμού; Με ποιους τρόπους μπορεί να επιτευχθεί μία ισορροπία μεταξύ συνεργασίας και ανταγωνισμού στη σύγχρονη ζωή, την επαγγελματική πορεία και την ευρύτερη κοινωνική οργάνωση;

2.2. Πώς θα εφαρμόσετε την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση στην πρακτική εφαρμογή;

Η ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στη συμβουλευτική σταδιοδρομίας ενδέχεται αρχικά να εκλαμβάνεται ως μία σύνθετη διαδικασία. Ανακύπτουν, ωστόσο, κρίσιμα ερωτήματα: Θα πρέπει η έμφαση να δοθεί στην ανάδειξη πρακτικών ευκαιριών απασχόλησης στους πράσινους τομείς ή είναι πιο σημαντικό να υποστηριχθούν οι ωφελούμενοι στην κριτική διερεύνηση των αξιών τους και στη λήψη συνειδητών επαγγελματικών αποφάσεων, ανεξαρτήτως κλάδου απασχόλησης;

Τα ζητήματα αυτά αναλύονται εκτενώς στα κεφάλαια 5 και 6 του εγχειριδίου. Προς το παρόν, ωστόσο, κρίνεται σκόπιμο να αναδειχθούν και να τεθούν προς προβληματισμό ορισμένα βασικά σημεία.

Ορισμένοι ωφελούμενοι αναζητούν συγκεκριμένες και άμεσα εφαρμόσιμες λύσεις, όπως προγράμματα κατάρτισης, ευκαιρίες απασχόλησης ή πληροφόρηση για ταχέως αναπτυσσόμενους πράσινους κλάδους. Άλλοι επιθυμούν μια βαθύτερη αλλαγή, διερευνώντας εναλλακτικά μοντέλα εργασίας και τρόπους ζωής που υπερβαίνουν τις συμβατικές δομές της αγοράς. Αμφότερες οι προσεγγίσεις είναι εξίσου σημαντικές και μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά, υπο την προϋπόθεση ότι προσαρμόζονται στις ιδιαίτερες ανάγκες, τις αξίες και το κοινωνικό πλαίσιο των ωφελούμενων.

Η πράσινη μετάβαση επιφέρει σημαντικές μεταβολές στην αγορά εργασίας και επηρεάζει τις προσδοκίες των ωφελούμενων. Στο πλαίσιο αυτό, ως σύμβουλος σταδιοδρομίας, ενδέχεται να τεθούν κρίσιμα ερωτήματα, όπως:

- Θα πρέπει να εστιάσω στην ανάπτυξη πράσινων δεξιοτήτων και στην ενίσχυση της απασχολησιμότητας των ωφελούμενων στους αναδυόμενους τομείς πράσινης οικονομίας ή να εστιάσω στην ενθάρρυνση τους να αναστοχαστούν κριτικά τις αξίες τους και τον ευρύτερο κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο των επαγγελματικών επιλογών τους;
- Ο ρόλος μου είναι κυρίως να υποστηρίξω τα άτομα στην προσαρμογή τους στη νέα κοινωνικοοικονομική και περιβαλλοντική πραγματικότητα ή θα πρέπει να συμβάλλω ενεργά και στην προώθηση μιας ευρύτερης συστημικής αλλαγής;
- Θα πρέπει η συμβουλευτική σταδιοδρομίας να διατηρεί ένα ουδέτερο και μη κατευθυντικό χαρακτήρα ή να ενθαρρύνει ενεργά την επιλογή επαγγελματικών διαδρομών που είναι περισσότερο συμβατές με

τις αρχές της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας;

Δεν υπάρχουν απλές απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα. Η σύμβουλος σταδιοδρομίας, Rebecca Packer, διερεύνησε αυτά τα ζητήματα στη μεταπτυχιακή της διατριβή και πρότεινε ένα μοντέλο τεσσάρων τεταρτημορίων³ για την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση. Το μοντέλο αυτό βασίζεται σε δύο κύριους άξονες. Αρχικά, εστιάζετε στην ατομική διάσταση ή σε ευρύτερα κοινωνικά και δομικά ζητήματα στο πλαίσιο της συμβουλευτικής σας πρακτικής; Δεύτερον, ποιο είδος αλλαγής επιδιώκετε να προωθήσετε; Στοχεύετε περισσότερο στην παροχή βοήθειας στους ωφελούμενους για την προσαρμογή τους στην αγορά εργασίας (*ανοιχτό πράσινο*) ή στην υποστήριξη τους για τη συμμετοχή τους σε έναν βαθύτερο κοινωνικό μετασχηματισμό που συνάδει με τις οικολογικές αξίες (*σκούρο πράσινο*);

Αυτό μας επιτρέπει να διακρίνουμε τέσσερις προσεγγίσεις, τις οποίες μπορούμε να περιγράψουμε ως: *ριζοσπαστική, προοδευτική, συντηρητική και φιλελεύθερη*.

	Κοινωνική εστίαση	Εστίαση στο άτομο
Σκούρο πράσινο (οικολογισμός)	Ριζοσπαστική προσέγγιση Στόχος σας δεν είναι μόνο να υποστηρίξετε τους ωφελούμενους, αλλά και να τους βοηθήσετε να αναγνωρίσουν ότι οι επαγγελματικές τους επιλογές αποτελούν μέρος ευρύτερων οικονομικών και οικολογικών συστημάτων. Αυτό σημαίνει ότι δίνεται έμφαση στη συλλογική ευθύνη για το μέλλον του πλανήτη και στην υποστήριξη κινήματων που συνηγορούν σε μια δίκαιη μετάβαση. Παράδειγμα πρακτικής εφαρμογής: Ενεργή προώθηση αναστοχασμού πάνω σε εναλλακτικές μορφές εργασίας (π.χ. μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί και συνεταιρισμοί), συμμετοχή σε μετασχηματιστικά κινήματα και ουτοπική σκέψη (Δείτε εργαλεία στην εργαλειοθήκη του έργου όπως <u><i>Η πραγματικότητα της ουτοπίας μας</i></u>).	Προοδευτική Προσέγγιση Υποστηρίζετε τους ωφελούμενους σας στη λήψη επαγγελματικών αποφάσεων που συνάδουν με τις οικολογικές τους αξίες. Τους ενθαρρύνετε να ακολουθήσουν σταδιοδρομίες που συμβάλλουν στην βιώσιμη ανάπτυξη. Παράδειγμα πρακτικής εφαρμογής: <i>Ikigai</i> – ένα εννοιολογικό πλαίσιο που βοηθά τους ωφελούμενους να εξερευνήσουν μονοπάτια σταδιοδρομίας συνδυάζοντας τα με πάθη, τις αξίες, τις δεξιότητές τους και αυτό που χρειάζεται ο κόσμος.
Ανοιχτό πράσινο	Συντηρητική Προσέγγιση Εστιάζετε στην προετοιμασία των ωφελούμενων για την αγορά εργασίας, βοηθώντας τους να αναπτύξουν τις δεξιότητες που απαιτούνται στην πράσινη οικονομία. Υποστηρίζετε την ανάπτυξη προγραμμάτων επανεκπαίδευσης, σεμιναρίων, κατάρτισης και πρόσβασης σε νέα επαγγέλματα που συνδέονται με την πράσινη μετάβαση. Παράδειγμα πρακτικής εφαρμογής: Δείτε εργαλεία στην εργαλειοθήκη του έργου όπως <u><i>Μελέτες περίπτωσης πράσινης μετάβασης</i></u>.	Φιλελεύθερη (μη καθοδηγητική) Προσέγγιση: Στόχος σας είναι να υποστηρίξετε τους ωφελούμενους στην επιλογή μιας σταδιοδρομίας που συνάδει με τις αξίες τους, χωρίς να τους κατευθύνετε προς συγκεκριμένες πορείες. Ο ωφελούμενος αποφασίζει σε ποιο βαθμό θέλει να ενσωματώσει περιβαλλοντικές παραμέτρους στην εργασία του. Παράδειγμα πρακτικής εφαρμογής: Εισαγωγή προαιρετικών κριτηρίων για επιλογές σταδιοδρομίας που ενσωματώνουν τη βιωσιμότητα επιτρέποντας στους ωφελούμενους και τους μαθητές να τα συμπεριλάβουν, αν το επιθυμούν - δείτε τα εργαλεία στην εργαλειοθήκη του έργου (<u><i>Οικολογικές αξίες και (Οικολογικές) δεξιότητες</i></u>).

3 Packer, R. (2019). *Πράσινη εκπαίδευση και επαγγελματική καθοδήγηση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση; Μια διερεύνηση των προοπτικών και των εμπειριών των συμβούλων ανάπτυξης σταδιοδρομίας από αγγλικά πανεπιστήμια*. Μεταπτυχιακή Διατριβή, Πανεπιστήμιο του Derby, Ηνωμένο Βασίλειο.

Αν επιδιώκετε την προετοιμασία των ωφελούμενων για την βιώσιμη αγορά εργασίας, μπορείτε να αξιοποιήσετε προσεγγίσεις «ανοιχτού πράσινου» χαρακτήρα, οι οποίες εντάσσονται σε περισσότερα συντηρητικά ή φιλελεύθερα πλαίσια πολιτικής και οικονομικής σκέψης.

- Αν στοχεύετε στη συστημική αλλαγή και σε έναν βαθύτερο αντίκτυπο, εφαρμόστε προσεγγίσεις «σκούρου πράσινου» χαρακτήρα, οι οποίες εντάσσονται σε περισσότερα ριζοσπαστικά ή προοδευτικά πλαίσια πολιτικής και οικονομικής σκέψης.
- Αν θέλετε η συμβουλευτική σταδιοδρομίας που αξιοποιείτε να υποστηρίζει λύσεις που βασίζονται στην κοινότητα, επιλέξτε μια κοινωνική προοπτική.
- Αν οι ωφελούμενοι επιδιώκουν να ευθυγραμμίσουν τη σταδιοδρομία τους με τις προσωπικές τους αξίες, μια ατομική προσέγγιση μπορεί να αποτελεί την πιο κατάλληλη επιλογή.

Δεν υφίσταται μία και μοναδική «ορθή» προσέγγιση. Η επιλογή της καταλληλότερης μεθόδου εξαρτάται από τη φιλοσοφία που διέπει τη συμβουλευτική σας πρακτική, τις ανάγκες των ωφελούμενων καθώς και το ευρύτερο επαγγελματικό και κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο δραστηριοποιείστε. Στην πράξη, είναι πιθανό να συνδυάζονται περισσότερες προσεγγίσεις, δεδομένου ότι οι ανάγκες των ατόμων είναι δυναμικές και μεταβαλλόμενες. Ωστόσο, η αξιοποίηση του συγκεκριμένου μοντέλου μπορεί να σας υποστηρίξει στον συνειδητό προσδιορισμό της στρατηγικής σας και στην προσαρμογή της παρεχόμενης καθοδήγησης, ώστε να ανταποκρίνεται αποτελεσματικότερα στις ποικίλες ανάγκες και προσδοκίες των ωφελούμενων, καθώς και να συνάδει με τις δικές σας αντιλήψεις σχετικά με το τι είναι αναγκαίο και τι αποδίδει στην πράξη.

Αναστοχασμός

Τι γνώμη έχετε για τις τέσσερις προσεγγίσεις της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης; Εστιάζετε περισσότερο στις ατομικές ή στις κοινωνικές ανάγκες; Αισθάνεστε πιο κοντά στο «ανοιχτό πράσινο» ή στο «σκούρο πράσινο»; Τι πιστεύετε ότι μπορείτε να μάθετε από προσεγγίσεις που διαφέρουν από τη δική σας;

2.3. Στόχοι για την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση

Αφού εξερευνήθηκαν οι διαφορετικές προσεγγίσεις για την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση (ανοιχτό πράσινο έναντι σκούρου πράσινου, ατομικό έναντι κοινωνικό), ήρθε η ώρα να επικεντρωθείτε σε πρακτικά βήματα: Πώς μπορεί να ενσωματωθεί η βιωσιμότητα στην καθημερινή εργασία ενός συμβούλου σταδιοδρομίας;

Η Δανή εμπειρογνώμονας επαγγελματικού προσανατολισμού Miriam Dimsits σε συνεργασία με τον Βρετανό καθηγητή Tristram Hooley, προσδιόρισε πέντε βασικές διαστάσεις που περιγράφουν την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση και αναλύονται στον κάτωθι πίνακα. Αυτές οι διαστάσεις έχουν σχεδιαστεί για να σας βοηθήσουν να προχωρήσετε πέρα από την απλή καθοδήγηση των ωφελούμενων σας προς πράσινα επαγγέλματα προς πιο συνειδητές επαγγελματικές επιλογές. Ουσιαστικά, αυτές λειτουργούν ως μαθησιακοί στόχοι για την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση, υποστηρίζοντας τον σχεδιασμό παρεμβάσεων που προάγουν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

Διάσταση	Στόχος	Παραδείγματα δράσεων
Συναισθηματική σύνδεση της σταδιοδρομίας με τον κόσμο	Υποστήριξη των ωφελομένων στην ανάπτυξη μιας ουσιαστικής συναισθηματικής σύνδεσης με τον εαυτό τους, τους άλλους ανθρώπους και τη φύση, με στόχο την αποτελεσματικότερη διαχείριση συναισθημάτων αποξένωσης, απελπισίας και αποστασιοποίησης.	Αξιοποίηση της φύσης ως πλαισίου για τη συμβουλευτική σταδιοδρομία, αξιοποιώντας υπαρκτές και βιωματικές προσεγγίσεις στη διαδικασία υποστήριξης των ωφελομένων. Παράδειγμα από την εργαλειοθήκη του έργου: <u>Αναγνώριση στιγμών συντονισμού</u>
Ανάπτυξη αλληλεγγύης με τον κόσμο	Ενθάρρυνση των ωφελομένων να προσεγγίσουν τον σχεδιασμό της σταδιοδρομίας τους μέσα σε ένα ευρύτερο κοινωνικό και οικολογικό πλαίσιο, εστιάζοντας στη συλλογική μάθηση και δράση με στόχο την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και την προστασία των περιθωριοποιημένων και απειλούμενων μορφών ζωής (άνθρωποι, ομάδες, φύση, είδη, οικοσυστήματα...).	Συλλογικός, ομαδικός ή κοινοτικός προσανατολισμός με έμφαση στους τρόπους που μπορούμε να συνυπάρχουμε και να συμβάλλουμε από κοινού Παράδειγμα από την εργαλειοθήκη του έργου: <u>Οι προκλήσεις του κόσμου και η σταδιοδρομία με νόημα.</u>
Εκπαίδευση για τις σταδιοδρομίες σε ένα βιώσιμο κόσμο	Συζήτηση με τους ωφελομένους σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο ο κόσμος της εργασίας επηρεάζει το περιβάλλον, καθώς και διερεύνηση των επαγγελματικών διαδρομών που μπορούν να συμβάλλουν θετικά στη βιωσιμότητα και την περιβαλλοντική προστασία.	Διερεύνηση των σχέσεων μεταξύ της κλιματικής και περιβαλλοντικής κρίσης και του κόσμου της εργασίας, καθώς και ανάλυση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που συνδέονται με διαφορετικές επαγγελματικές διαδρομές. Παροχή αξιόπιστων πληροφοριών στους ωφελομένους σχετικά με την πράσινη αγορά εργασίας. Συναντήσεις με επαγγελματίες από πράσινους κλάδους/βιομηχανίες. Παράδειγμα από την εργαλειοθήκη του έργου: <u>Κοιτάζοντας την αγορά εργασίας μέσα από «πράσινα γυαλιά».</u>
Φαντασία και δημιουργικός επαναπροσδιορισμός του κόσμου της σταδιοδρομίας	Υποστήριξη των ωφελομένων στη σύνδεση των καθημερινών εμπειριών, ανησυχιών και προσδοκιών τους με τα ευρύτερα κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα, καθώς και την ανάπτυξη της ικανότητας να οραματίζονται εναλλακτικές δυνατότητες πέρα από την υφιστάμενη κατάσταση. Παράλληλα, ενθαρρύνετε τους να διερευνούν και να διαμορφώνουν εναλλακτικές μορφές εργασίας και παραγωγής.	<i>Ασκήσεις οραματισμού</i> – «Πώς θα έμοιαζε το ιδανικό οικολογικό σας μέλλον; Τι πρέπει να αλλάξει στον κόσμο για να γίνει αυτό το μέλλον εφικτό;» Παράδειγμα από την εργαλειοθήκη του έργου: <u>Η πραγματικότητα της ουτοπίας μας.</u>
Αλλαγή του κόσμου μέσω της σταδιοδρομίας σας	Ανάπτυξη της κατανόησης των ωφελομένων σχετικά με τη φύση του εκάστοτε προβλήματος, κριτική εξέταση των κυρίαρχων ιδεολογιών, καθώς και ανάλυση των δομών εξουσίας και των συμφερόντων των εμπλεκόμενων κοινωνικών και θεσμικών παραγόντων.	<i>Μελέτες περίπτωσης εναλλακτικών οικονομιών</i> – π.χ. οι συνεταιρισμοί Mondragon, το κίνημα των Πόλεων Μετάβασης (Transition Towns). Συζητήσεις για τις αξίες στο πλαίσιο νέων μοντέλων σταδιοδρομίας. Παράδειγμα από την εργαλειοθήκη του έργου: <u>Οικολογικοί διάλογοι.</u>

Αναστοχασμός

- Δεν χρειάζεται να εφαρμόσετε όλες τις διαστάσεις — επιλέξτε αυτές που ταιριάζουν καλύτερα στην πρακτική σας.
- Μπορείτε να συνδυάσετε προσεγγίσεις — για παράδειγμα, χρησιμοποιώντας τη *συναισθηματική* διάσταση για να αναστοχαστείτε τις αξίες και τη διάσταση της *εκπαίδευσης* για την παροχή πληροφοριών σχετικά με την πράσινη αγορά εργασίας.
- Εάν οι ωφελούμενοί σας είναι έτοιμοι για βαθύτερη αλλαγή, μπορείτε να ενσωματώσετε στοιχεία από τις διαστάσεις «*Φαντασία και δημιουργικός επαναπροσδιορισμός του κόσμου της εργασίας ως πεδίο της σταδιοδρομίας*» ή «*Αλλαγή του κόσμου μέσω της σταδιοδρομίας σας*».

Με την αξιοποίηση αυτών των διαστάσεων, η επαγγελματική σας καθοδήγηση μπορεί να καταστεί πιο στοχευμένη, προσανατολισμένη στο μέλλον και ευθυγραμμισμένη με τις οικολογικές προκλήσεις που διαμορφώνουν τη αγορά εργασίας.

2.4. Διαδρομές προς βιώσιμες σταδιοδρομίες

Η κατανόηση των διαφορετικών προσεγγίσεων της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης και του τρόπου εφαρμογής τους είναι μόνο το πρώτο βήμα. Η επόμενη πρόκληση είναι να βοηθήσετε τους ωφελούμενους να δουν πώς μπορούν να υλοποιήσουν τους επαγγελματικούς τους στόχους με τρόπο που να συνάδει με τη βιωσιμότητα.

Κάθε ωφελούμενος διαθέτει μοναδικές δεξιότητες, εμπειρίες και αξίες. Για το λόγο αυτό, είναι σημαντικό να τους βοηθήσετε να ανακαλύψουν μια ποικιλία διαδρομών που τους επιτρέπουν να συμβάλουν στην περιβαλλοντική και κοινωνική ευθύνη, με τρόπο που ταιριάζει στις ικανότητες και τις φιλοδοξίες τους. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται έξι βασικές βιώσιμες επαγγελματικές διαδρομές, οι οποίες μπορούν να λειτουργήσουν ως πηγή έμπνευσης και αφετηρία για περαιτέρω διερεύνηση.

2.4.1. Παραδοσιακά πράσινα επαγγέλματα

Ορισμένα άτομα επιλέγουν επαγγελματικές διαδρομές που συνδέονται άμεσα με την προστασία του περιβάλλοντος. Οι θέσεις εργασίας στους τομείς των γεωεπιστημών, της βιωσιμότητας και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας απαιτούν συχνά επίσημη εκπαίδευση ή επαγγελματική κατάρτιση.

Παραδείγματα:

- Περιβαλλοντικοί μηχανικοί που αποκαθιστούν μεταβιομηχανικά τοπία.
- Σύμβουλοι βιωσιμότητας που εργάζονται στον πράσινο αστικό σχεδιασμό.
- Τεχνικοί εγκατάστασης ηλιακών πάνελ.
- Ειδικοί στον οικοτουρισμό που προωθούν τα βιώσιμα ταξίδια.
- Παραγωγοί στη βιώσιμη γεωργία και κτηνοτροφία.

2.4.2. Σταδιοδρομίες βασισμένες σε αξίες

Οι αξίες κάποιων ανθρώπων μπορεί να δίνουν προτεραιότητα στο νόημα και την κοινωνική δικαιοσύνη με διαφορετικούς τρόπους, συχνά μέσα από τομείς που εστιάζουν στην κοινωνία ή την κοινότητα. Έτσι, επιλέγουν τη σταδιοδρομία τους με βάση αυτές τις αξίες. Αν και οι συγκεκριμένοι ρόλοι δεν είναι πάντα ρητά πράσινοι, διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη μιας πιο δίκαιης και βιώσιμης κοινωνίας.

Παραδείγματα

- Κοινωνικοί λειτουργοί που υποστηρίζουν κοινότητες που έχουν πληγεί από την κλιματική αλλαγή.
- Εκπαιδευτικοί που ενσωματώνουν την περιβαλλοντική αγωγή στα σχολεία.
- Πατροί και νοσηλεύτες που προωθούν τη βιώσιμη υγειονομική περίθαλψη μειώνοντας τα ιατρικά απόβλητα.
- Συντονιστές κοινοτικών κήπων που συνδυάζουν την οικολογική εκπαίδευση με την κοινωνική ένταξη.

2.4.3. Οικολογική επιχειρηματικότητα

Για ορισμένα άτομα, η πορεία προς τη βιωσιμότητα συνδέεται με την επιχειρηματική πρωτοβουλία. Αυτά τα άτομα ιδρύουν επιχειρήσεις που επιδιώκουν τη μείωση του περιβαλλοντικού αντίκτυπου, προωθούν την ενίσχυση της τοπικής παραγωγής ή την ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων για την αντιμετώπιση των οικολογικών προκλήσεων.

Παραδείγματα:

- Too Good To Go (Δανία): Μια νεοφυής επιχείρηση (startup) που καταπολεμά τη σπατάλη τροφίμων.
- Infarm (Γερμανία): Καινοτόμες λύσεις για αστική κάθετη γεωργία.
- Ιδιοκτήτες καταστημάτων μηδενικών αποβλήτων (zero-waste): Προσφέρουν εναλλακτικές λύσεις χωρίς πλαστικό.
- Πρωτοβουλίες αναγεννητικής γεωργίας, όπως τα δίκτυα AMAP στη Γαλλία.

2.4.4. Οικολογική ενδο-επιχειρηματικότητα

Δεν επιθυμούν όλοι οι εργαζόμενοι να αλλάξουν επαγγελματική κατεύθυνση· αντίθετα, ορισμένοι επικεντρώνονται στη βελτίωση της βιωσιμότητας εντός του οργανισμού τους, συμβάλλοντας στη μείωση του αποτυπώματος του άνθρακα, στην εφαρμογή περιβαλλοντικών στρατηγικών και στην κινητοποίηση των συναδέλφων τους προς πιο οικολογικά υπεύθυνες πρακτικές.

Παραδείγματα

- Υπεύθυνοι βιωσιμότητας που συμβάλλουν στη μείωση των εκπομπών ρύπων σε όλη την εφοδιαστική αλυσίδα.
- Πράσινες πρωτοβουλίες βάσης (grassroots) για την προώθηση της βιωσιμότητας σε μεγάλες εταιρείες, με επικεφαλής υπαλλήλους που ενθαρρύνουν φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές.
- Περιβαλλοντικοί ελεγκτές που υποστηρίζουν τις επιχειρήσεις στη μείωση του κλιματικού και περιβαλλοντικού τους αποτυπώματος.

2.4.5. Υβριδικές σταδιοδρομίες

Ορισμένα άτομα επαναπροσδιορίζουν την επαγγελματική τους ζωή, μειώνοντας το παραδοσιακό ωράριο εργασίας και αφιερώνοντας περισσότερο χρόνο σε ουσιαστικές, βιώσιμες δραστηριότητες. Αυτές οι σταδιοδρομίες συχνά συνδυάζουν διαφορετικές μορφές απασχόλησης, προσφέροντας ευελιξία και βαθύτερη συμμετοχή σε οικολογικές και κοινωνικές πρωτοβουλίες.

Παραδείγματα:

- Επαγγελματίες που συνδυάζουν τη συμβουλευτική με την περμακουλτούρα⁴ (permaculture).
- Ελεύθεροι επαγγελματίες που αναλαμβάνουν έργα βιωσιμότητας συνδυάζοντας παράλληλα την επαγγελματική τους δραστηριότητα με την ενεργό συμμετοχή στον κλιματικό ακτιβισμό.
- Άτομα που μειώνουν τις αμειβόμενες ώρες εργασίας τους προκειμένου να διαθέσουν περισσότερο χρόνο σε εθελοντικές περιβαλλοντικές δράσεις.

2.4.6. Επαγγελματικός ακτιβισμός

Για ορισμένα άτομα που αντιμετωπίζουν την περιβαλλοντική κρίση ως άμεση και επείγουσα προτεραιότητα, ο ακτιβισμός μπορεί να εξελίσσεται σε πλήρη επαγγελματική απασχόληση. Η απασχόληση τους επικεντρώνεται στην προώθηση συστημικών αλλαγών, στην προάσπιση των δικαιωμάτων και στην άμεση δράση για την περιβαλλοντική και κοινωνική δικαιοσύνη.

Παραδείγματα:

- Στελέχη της Greenpeace (Γερμανία) και της Friends of the Earth Europe (Βέλγιο) διοργανώνουν περιβαλλοντικές εκστρατείες.
- Ηγέτες λαϊκών κινημάτων όπως η Marjan Minnesma, ιδρύτρια του *Ιδρύματος Urgenda*, μιας οργάνωσης που αγωνίζεται για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στις Κάτω Χώρες.
- Νέοι ακτιβιστές για το κλίμα που οργανώνουν απεργίες *Fridays for Future*.
- Αναλυτές πολιτικής και ακτιβιστές που διαμορφώνουν τους κανονισμούς για το κλίμα σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο.
- Αντιπροσωπευτικές ομάδες και συνδικάτα που εργάζονται για λογαριασμό των εργαζομένων στην πράσινη και βιώσιμη οικονομία.

⁴ Η περμακουλτούρα (αεικαλλιέργεια) είναι ένα σύστημα σχεδιασμού βιώσιμων οικοσυστημάτων που βασίζεται στην παρατήρηση της φύσης και στη μίμηση των φυσικών της προτύπων. Στοχεύει στη δημιουργία παραγωγικών, ανθεκτικών και αυτόνομων συστημάτων για ανθρώπους και περιβάλλον. Ενσωματώνει πρακτικές από γεωργία, οικολογία, ενέργεια, αρχιτεκτονική και κοινωνική οργάνωση. Βασίζεται σε ηθικές αρχές όπως φροντίδα για τη Γη, φροντίδα για τους ανθρώπους και δίκαιη κατανομή πόρων.

Περαιτέρω μελέτη

Οι έξι πιθανές διαδρομές που ακολουθούν οι άνθρωποι σε μια οικολογική μετάβαση προτάθηκαν από τον Tacchini, S. (2021). *Green guidance: Integrating an ecological vision into career guidance*. In *Euroguidance Conference 2021 Compendium* (pp. 42–45). OEAD Erasmus+.

Σημείο προβληματισμού

Οι έξι επαγγελματικές διαδρομές που περιγράφηκαν παραπάνω εστιάζουν κυρίως στην μετάβαση των ανθρώπων σε κάποιο είδος βιώσιμης εργασίας ή βιώσιμης σταδιοδρομίας. Αυτή είναι μια σημαντική πτυχή της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης, αλλά δεν μπορεί να είναι η μοναδική. Μόνο ένα σχετικά μικρό ποσοστό του εργατικού δυναμικού θα απασχοληθεί σε μια αμιγώς βιώσιμη εργασία. Τι γίνεται, λοιπόν, με όλους τους υπόλοιπους; Ποιες αλλαγές μπορούν να υιοθετήσουν τα άτομα στην προσωπική και επαγγελματική τους ζωή για να ενισχύσουν τη βιωσιμότητά τους, ακόμα κι αν δεν απασχολούνται σε σχετικά επαγγέλματα;

Ίσως ακόμη πιο σημαντικό είναι να διερευνηθούν οι τρόποι με τους οποίους τα άτομα μπορούν να ασκήσουν επιρροή στους εργοδότες, τους οργανισμούς και πολιτικούς φορείς που εμπλέκονται στη διαμόρφωση ή/και πρόκληση της περιβαλλοντικής πορείας, αλλά και τον μετασχηματισμό των ίδιων των δομών και πρακτικών της υφιστάμενης αγοράς εργασίας. Φυσικά, αυτό δεν είναι εύκολο. Υπάρχουν ισχυρά συμφέροντα που επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο είναι οργανωμένη η σύγχρονη κοινωνία, ενώ οι εργασιακές και οι κοινωνικές σχέσεις χαρακτηρίζονται συχνά από ανισορροπίες εξουσίας, οι οποίες ενδέχεται να θέτουν τους ωφελούμενους σε μειονεκτική θέση. Επομένως, η πορεία προς μία πράσινη σταδιοδρομία ενδέχεται να προϋποθέτει την κριτική εξέταση και, σε ορισμένες περιπτώσεις, την αμφισβήτηση υφιστάμενων δομών, καθώς και τον αναστοχασμό σχετικά με τους τρόπους μέσω των οποίων μπορεί να επιτευχθεί ουσιαστικός και περιβαλλοντικός μετασχηματισμός.

Πώς μπορείτε να συζητήσετε αυτά τα θέματα με τους ωφελούμενους σας στο πλαίσιο της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας;

2.5. Σύνοψη

- Η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση υποστηρίζει τα άτομα και τις κοινότητες να προσαρμοστούν στις αλλαγές της αγοράς εργασίας που προκαλούνται από την περιβαλλοντική κρίση και την πράσινη μετάβαση.
- Τα παραδοσιακά μοντέλα σταδιοδρομίας μετασχηματίζονται, καθώς αυξάνεται η ζήτηση για επαγγελματικές διαδρομές που ευθυγραμμίζονται με τις αξίες των ατόμων, την προσωπική ευημερία και τις αρχές της βιωσιμότητας.
- Οι διαφορετικές προσεγγίσεις στη συμβουλευτική εκτείνονται από την υποστήριξη των ωφελούμενων στην ανάπτυξη πράσινων δεξιοτήτων έως την ενθάρρυνση της συμμετοχής τους σε ευρύτερες διαδικασίες για συστημική αλλαγή.
- Οι πέντε βασικές διαστάσεις της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης είναι: η συναισθηματική σύνδεση της σταδιοδρομίας με τον κόσμο, η ανάπτυξη αλληλεγγύης με τον κόσμο, η εκπαίδευση για τις σταδιοδρομίες σε έναν βιώσιμο κόσμο, η φαντασία και ο δημιουργικός επαναπροσδιορισμός του κόσμου της εργασίας ως πεδίο της σταδιοδρομίας και η αλλαγή του κόσμου μέσω της σταδιοδρομίας σας.
- Οι βιώσιμες σταδιοδρομίες περιλαμβάνουν περιβαλλοντικά επαγγέλματα, σταδιοδρομίες που βασίζονται σε αξίες, οικολογική επιχειρηματικότητα, ρόλους εταιρικής βιωσιμότητας, υβριδικά μοντέλα σταδιοδρομίας και επαγγελματικό ακτιβισμό. Παράλληλα, περιλαμβάνουν την προσπάθεια να γίνει κάθε θέση εργασίας πιο βιώσιμη από περιβαλλοντική άποψη.

3

Πώς αισθάνονται οι ωφελούμενοι μας απέναντι στην πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση;

Η κλιματική αλλαγή μοιάζει πολύ με τον θάνατο. Όλοι κατανοούμε ότι είναι αναπόφευκτη, όμως λίγοι από εμάς την αποδεχόμαστε πραγματικά.

Brian McDermott

Η υποστήριξη των πολιτών προς μια δεδομένη κλιματική πολιτική προβλέπεται σε μεγάλο βαθμό από τρεις θεμελιώδεις αντιλήψεις: πρώτον, την εκτίμηση ότι η πολιτική αυτή είναι αποτελεσματική στη μείωση των εκπομπών ρύπων· δεύτερον, την πεποίθηση ότι δεν επιφέρει επιπτώσεις στη διανομή του εισοδήματος και δεν επιβαρύνει δυσανάλογα τα νοικοκυριά χαμηλότερου εισοδήματος· και τρίτον την αξιολόγηση ότι δεν έχει δυσμενείς οικονομικές συνέπειες για το ίδιο το νοικοκυριό των ερωτηθέντων, δηλαδή ότι δεν αντιβαίνει στο άμεσο προσωπικό τους συμφέρον.

Dechezleprêtre et al., 2025⁵

Τα παραπάνω σχόλια αναδεικνύουν τους σύνθετους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι βιώνουν την κλιματική αλλαγή και ευρύτερες μορφές περιβαλλοντικής υποβάθμισης, καθώς και τις διαφορετικές προσεγγίσεις που προτείνονται για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων. Στο παρόν κεφάλαιο, θα εξετάσουμε πώς αισθάνονται οι άνθρωποι απέναντι στην κλιματική αλλαγή και θα αναστοχαστούμε τι σημαίνει αυτό για τον τρόπο, με τον οποίο μπορούμε να αλληλεπιδρούμε μαζί τους, στο πλαίσιο της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης.

Υπάρχουν εκτεταμένα ερευνητικά δεδομένα που αποσκοπούν στην κατανόηση των αντιλήψεων του κοινού γύρω από τα περιβαλλοντικά ζητήματα, συμπεριλαμβανομένης της κλιματικής αλλαγής, καθώς και των επιπέδων ανησυχίας σχετικά με τις επιπτώσεις τους. Γενικότερα, παρατηρείται μια ευρεία και διαρκώς αυξανόμενη αποδοχή της κλιματικής επιστήμης από τον παγκόσμιο πληθυσμό, αλλά και η αναγνώριση ότι υφίστανται κρίσιμα περιβαλλοντικά ζητήματα τα οποία χρήζουν αντιμετώπισης. Ωστόσο, υπάρχουν ερευνητικά δεδομένα που υποδεικνύουν ότι οι πεποιθήσεις για το περιβάλλον και το κλίμα συνδέονται ολοένα και περισσότερο με ευρύτερες πολιτικές τοποθετήσεις. Για παράδειγμα, ορισμένοι ψηφοφόροι με πιο δεξιάς/συντηρητικές καταβολές στις ανεπτυγμένες χώρες εμφανίζονται πιο επιρρεπείς στον σκεπτικισμό απέναντι στην επιστήμη της κλιματικής αλλαγής, καθώς και στην αναγκαιότητα για πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές. Το γεγονός αυτό ενδέχεται να δυσχεράνει την προσέγγιση των περιβαλλοντικών ζητημάτων στο πλαίσιο της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας (ή στην επαγγελματική πρακτική), καθώς ελλοχεύει ο κίνδυνος η σχετική διαδικασία να εμπλακεί σε πολιτικές αντιπαραθέσεις και ευρύτερες πολιτισμικές συγκρούσεις (culture wars).

Υπάρχουν, επίσης, ενδείξεις που υποδηλώνουν ότι παρότι οι άνθρωποι αναγνωρίζουν τη σημασία της βιωσιμότητας, πολλοί δεν υιοθετούν στην καθημερινότητά τους τις αναγκαίες αλλαγές συμπεριφοράς που συνεπάγεται αυτή η πεποίθηση. Κάποια στοιχεία αυτού του φαινομένου τα είδαμε και στη δική μας έρευνα, όπου διαπιστώσαμε ότι μόνο το 22% των συμβούλων σταδιοδρομίας ανέφεραν πως οι ωφελούμενοί τους θέτουν το ζήτημα του κλίματος, όταν λαμβάνουν αποφάσεις σταδιοδρομίας, παρότι το 28% δηλώνει ότι οι ωφελούμενοί τους ενδιαφέρονται να βρουν μια περιβαλλοντικά βιώσιμη εργασία και το 41% ενδιαφέρεται να υιοθετήσει περιβαλλοντικά βιώσιμους τρόπους ζωής.

5 Dechezleprêtre, A., Fabre, A., Kruse, T., Planterose, B., Sanchez Chico, A., & Stantcheva, S. (2025). Fighting climate change: International attitudes toward climate policies. *American Economic Review*, 115(4), 1258–1300.

Οι περισσότεροι από τους ωφελούμενους μας δεν αντιλαμβάνονται άμεσα τη συνάφεια της περιβαλλοντικής κρίσης με τη σταδιοδρομία τους και, ακόμη κι αν έχουν ανησυχίες για «πράσινα» ζητήματα, μπορεί να μη θεωρούν ότι μια συνεδρία με έναν σύμβουλο σταδιοδρομίας είναι το κατάλληλο ή θεμιτό πλαίσιο για να συζητηθούν αυτά τα θέματα. Η πρόκληση για τους συμβούλους σταδιοδρομίας είναι να προσεγγίζουν τους ωφελούμενους και τους μαθητές, ξεκινώντας από το σημείο στο οποίο βρίσκονται, διερευνώντας τη βιωσιμότητα με τρόπους που να έχουν απήχηση στις αξίες, τις φιλοδοξίες και τις επαγγελματικές τους πραγματικότητες. Από τη δική μας εμπειρία και από την ανατροφοδότηση που λαμβάνουμε από τους επαγγελματίες του χώρου, αυτό αποτελεί το δυσκολότερο έργο στη διαδικασία ενσωμάτωσης της βιωσιμότητας στη συμβουλευτική σταδιοδρομίας.

Το παρόν κεφάλαιο προσφέρει ορισμένες ιδέες για την εισαγωγή της βιωσιμότητας στη συμβουλευτική σταδιοδρομίας, με σεβασμό στις οπτικές των ωφελούμενων, αποφεύγοντας τις ηθικές παγίδες μετατόπισης της ευθύνης για την τρέχουσα κρίση στην ατομική καταναλωτική συμπεριφορά και στον τρόπο ζωής, καθώς και τη δημιουργία αντίστασης γύρω από ένα θέμα που είναι έντονα πολιτικοποιημένο.

Σημείο προβληματισμού

Αν επιθυμείτε να κατανοήσετε πληρέστερα και να εντάξετε στο κατάλληλο πλαίσιο τον ρόλο και τον αντίκτυπο των ατομικών δράσεων και αποφάσεων στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και της οικολογικής κρίσης, μπορείτε να ανατρέξετε σε ορισμένες από τις εκθέσεις της Oxfam για την κλιματική ανισότητα, οι οποίες επισημαίνουν ότι «το 2019, το πλουσιότερο (1%) του παγκόσμιου πληθυσμού ευθυνόταν για το 16% των παγκόσμιων εκπομπών άνθρακα, ποσοστό αντίστοιχο με αυτό που αποδίδεται στο φτωχότερο 66% του παγκόσμιου πληθυσμού (περίπου 5 δισ. άνθρωποι)». Πολλοί από τους ωφελούμενους με τους οποίους ερχόμαστε σε επαφή στην καθημερινή μας πρακτική προέρχονται από κοινωνικοοικονομικά μειονεκτικά περιβάλλοντα και, κατά συνέπεια, το περιβαλλοντικό αποτύπωμα του τείνει να είναι χαμηλότερο σε σύγκριση με τον μέσο όρο του πληθυσμού.

Επιπλέον, οι συγκεκριμένοι ωφελούμενοι έχουν συνήθως περιορισμένες δυνατότητες να ευθυγραμμίσουν τη σταδιοδρομία και τον τρόπο ζωής τους με τις αρχές της βιωσιμότητας, για συστημικούς λόγους όπως η περιορισμένη πρόσβαση σε ευκαιρίες απασχόλησης, οι ανεπαρκείς δημόσιες συγκοινωνίες, η έλλειψη πόρων για την υιοθέτηση πιο βιώσιμων προτύπων κατανάλωσης. Έτσι, η συμβουλευτική σταδιοδρομίας μπορεί να εστιάσει στην υποστήριξη των ωφελούμενων ώστε να αναστοχαστούν τη συστημική διάσταση της κλιματικής αλλαγής και της οικολογικής κρίσης και να κατανοήσουν βαθύτερα τις προκλήσεις που συνδέονται με την κλιματική δικαιοσύνη, παράλληλα με την ενίσχυση της ανάπτυξης νέων δεξιοτήτων και τη διευκόλυνση της πλοήγησης τους στην αγορά εργασίας.

3.1. Διαχείριση διαφορετικών απόψεων για περιβαλλοντικά θέματα

Είναι αδύνατο να εφαρμοστεί ένα απλό, ενιαίο μοντέλο για την ευαισθητοποίηση όλων των συμβουλευόμενων και των μαθητών απέναντι στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα και τις πράσινες σταδιοδρομίες. Μια συζήτηση για τις βιώσιμες σταδιοδρομίες με μαθητές σχολικής ηλικίας απαιτεί διαφορετική προσέγγιση σε σύγκριση με εκείνη που εφαρμόζεται στους ενήλικες. Κάποιοι ωφελούμενοι ή μαθητές μπορεί να ανησυχούν ιδιαίτερα για το ζήτημα της περιβαλλοντικής κρίσης και να προσπαθούν ενεργά να υιοθετήσουν έναν περιβαλλοντικά βιώσιμο τρόπο ζωής ή να συμμετέχουν σε δράσεις με στόχο αλλαγές σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο. Για άλλους συμβουλευόμενους, όμως, το θέμα μπορεί να λειτουργεί ως πηγή αντιπαράθεσης ή δυσφορίας, γεγονός που ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά τη συμμετοχή τους στη συμβουλευτική διαδικασία. Είναι κρίσιμο οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας να προσαρμόζουν τη γλώσσα, τη συνολική προσέγγισή, τα παραδείγματα και τις μεθόδους τους στην ηλικία, την προσωπική κατάσταση, το επίπεδο ενημέρωσης και επίγνωσης, το κίνητρο και άλλους συναφείς παράγοντες των συμβουλευόμενων.

Για να δείξουμε πώς θα μπορούσαμε να προσαρμόσουμε την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση σε διαφορετικούς ωφελούμενους, θα χρησιμοποιήσουμε μια τυπολογία που αναπτύχθηκε από ερευνητές των πανεπιστημίων Yale και George Mason, με σκοπό να βοηθήσει στην κατανόηση του πώς οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται και ανταποκρίνονται στην κλιματική αλλαγή⁶. Οι επιστήμονες επιδίωξαν να κατηγοριοποιήσουν τον πληθυσμό με βάση τις στάσεις, τις πεποιθήσεις και τις συμπεριφορές του απέναντι στην υπερθέρμανση του πλανήτη δημιουργώντας μία τυπολογία με στόχο τον εντοπισμό στρατηγικών επικοινωνίας για κάθε ομάδα. Στο παρόν πλαίσιο, ωστόσο, η τυπολογία αυτή αξιοποιείται ως εργαλείο προβληματισμού για τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να διαμορφωθεί η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση.

Τα ανήσυχα άτομα

πρόκειται για άτομα με υψηλό επίπεδο εμπλοκής, που είναι βαθιά προβληματισμένα και βρίσκονται σε ενεργή αναζήτηση λύσεων.

Τα προβληματισμένα άτομα

διαθέτουν επίγνωση του ζητήματος και εκφράζουν υποστήριξη προς τη δράση, χωρίς όμως να εμπλέκονται ενεργά σε προσωπικό επίπεδο.

Τα επιφυλακτικά άτομα

Δεν είναι πλήρως βέβαια για τη σοβαρότητα της κλιματικής αλλαγής, ωστόσο παραμένουν ανοιχτά στη μάθηση και στην περαιτέρω διερεύνηση του ζητήματος.

Τα αδέσμευτα άτομα

χαρακτηρίζονται από περιορισμένη ενημέρωση ή/και χαμηλό ενδιαφέρον, καθώς διαθέτουν μειωμένη επίγνωση των ζητημάτων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή.

Τα διστακτικά άτομα

εκφράζουν σκεπτικισμό ως προς την κλιματική αλλαγή, θεωρώντας ότι είτε έχει υπερτονιστεί η σημασία της είτε ότι αποτελεί κυρίως φυσικό φαινόμενο.

Τα απαξιωτικά άτομα

Απορρίπτουν σε μεγάλο βαθμό την επιστημονική τεκμηρίωση της κλιματικής αλλαγής και συχνά θεωρούν τις πρωτοβουλίες για τη βιωσιμότητα περιττές ή ιδεολογικά υποκινούμενες.

Αναστοχασμός

Ποια είναι η άποψη σας για την εν λόγω κατηγοροποίηση; Σε ποια ομάδα από τις παραπάνω ομάδες θα τοποθετούσατε τον εαυτό σας ως σύμβουλο σταδιοδρομίας; Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η συγκεκριμένη τυπολογία ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα των ωφελούμενων σας; Υπάρχουν ομάδες που θεωρείτε περισσότερο κυρίαρχες ή συχνότερες σε σχέση με τις υπόλοιπες; Μπορείτε να διαπιστώσετε σε ποια ομάδα εντάσσεται ο ωφελούμενος σας;

Ένα τέτοιο μοντέλο μπορεί να είναι ιδιαίτερα χρήσιμο στη συμβουλευτική σταδιοδρομίας, καθώς υποστηρίζει τους συμβούλους σταδιοδρομίας με σκοπό να κατανοήσουν πώς να εντάξουν τη βιωσιμότητα με τρόπο που να συνδέεται με τις ήδη διαμορφωμένες κοσμοθεωρίες των ωφελούμενων και να καθιστά τις σχετικές συζητήσεις ουσιαστικές και πρακτικά εφαρμόσιμες- είτε μέσω της ανάδειξης της επαγγελματικής ασφάλειας, είτε μέσω οικονομικών τάσεων, είτε μέσω ηθικών κινήτρων. Στον ακόλουθο πίνακα, εξετάζεται πώς οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας μπορούν να ενσωματώνουν τη βιωσιμότητα στην συμβουλευτική πρακτική τους, σεβόμενοι παράλληλα τις διαφορετικές οπτικές και τις διαφορετικές συνθήκες ζωής.

Το είδος της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας που παρέχεται είναι, επίσης, πιθανό να επηρεάζει τον τρόπο, με τον οποίο ενθαρρύνεται η συζήτηση για περιβαλλοντικά ζητήματα. Μια ατομική συνεδρία συμβουλευτικής προσφέρει διαφορετικές δυνατότητες σε σχέση με μια ημέρα σταδιοδρομίας ή μια ομαδική συνεδρία. Τα ομαδικά πλαίσια παρουσιάζουν ιδιαίτερες προκλήσεις αλλά και ευκαιρίες, εν μέρει, επειδή

6. Leiserowitz, A., Roser-Renouf, C., Marlon, J., & Maibach, E. (2021). Global warming's Six Americas: A review and recommendations for climate change communication. *Current Opinion in Behavioral Sciences*, 42, 97–103. <https://doi.org/10.1016/j.cobeha.2021.04.007>

είναι απίθανο όλα τα μέλη μιας ομάδας να σκέφτονται με τον ίδιο τρόπο. Σε τέτοιες περιπτώσεις, ίσως οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας θελήσουν να ενθαρρύνουν τους ανθρώπους να συζητήσουν πώς αισθάνονται τόσο με όσους συμφωνούν όσο και με όσους διαφωνούν. Οι διαφορές μεταξύ των επιμέρους προσεγγίσεων της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας θα εξεταστούν αναλυτικά στο κεφάλαιο 5 και 6 του εγχειριδίου. Οι ιδέες αυτές συγκεντρώθηκαν από συμβούλους σταδιοδρομίας στο πλαίσιο του έργου «Exploring Green Guidance». Ο πίνακας, βέβαια, δεν είναι εξαντλητικός και οι επιμέρους επιλογές δεν μπορούν να εφαρμοστούν σε όλα τα πλαίσια και περιστάσεις. Ωστόσο, ελπίζουμε ότι θα λειτουργήσει ως πηγή έμπνευσης για τη διαμόρφωση της δικής σας προσέγγισης.

Προφίλ	Προσέγγιση	Ενσωμάτωση στην πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση
Το ανήσυχο άτομο (πρόκειται για άτομο με υψηλό επίπεδο εμπλοκής, που είναι βαθιά προβληματισμένο και βρίσκεται σε ενεργή αναζήτηση λύσεων)	Ενθαρρύνετε τα άτομα να εμπλακούν σε ενεργές ευκαιρίες ανάπτυξης της σταδιοδρομίας που ευθυγραμμίζονται με τις ισχυρές περιβαλλοντικές τους αξίες.	Αναγνωρίστε όσα ήδη κάνουν για τη βιωσιμότητα, ακόμη και μικρές πράξεις. «<i>Τι κάνετε ήδη στην καθημερινή σας ζωή που σας φαίνεται ουσιαστικό ή ωφέλιμο για τον κόσμο;</i>» Ενθαρρύνετε τους ωφελούμενους σας να σκεφτούν πού και πώς η εργασία τους (παρούσα ή μελλοντική) μπορεί να έχει νόημα και αντίκτυπο. Εστιάστε σε ρεαλιστικά, προσεκτικά επόμενα βήματα. «<i>Στη δουλειά σας ή στη μελλοντική/επιθυμητή εργασία σας, πού θα μπορούσατε να έχετε μια μικρή θετική επίδραση;</i>» Δώστε προσβάσιμες και σχετικές πληροφορίες για τη βιωσιμότητα στην αγορά εργασίας. Παρουσιάστε παραδείγματα θέσεων εργασίας που ενσωματώνουν βιώσιμες πρακτικές, επιχειρήσεων με έμπρακτη δέσμευση ή τοπικών πρωτοβουλιών (όχι μόνο καθαρά «περιβαλλοντικών») επαγγελματικές δραστηριότητες ή ακτιβισμό. Βοηθήστε τους συμβουλευόμενους να διευρύνουν τον τρόπο που αντιλαμβάνονται την επαγγελματική επιτυχία. Ενδυναμώστε εναλλακτικές αφηγήσεις, όπως αυτο-ανάπτυξη στη σταδιοδρομία, η επιβράδυνση των επαγγελματικών ρυθμών ή επιλογή εργασιών που στηρίζουν, τόσο το άτομο όσο και την κοινότητα. Εξερευνήστε μαζί τους μικρές μορφές προσωπικής δράσης και ηγεσίας. «<i>Πώς θα μπορούσατε να βοηθήσετε άλλους/ες ή να δώσετε ένα καλό παράδειγμα;</i>» Συνδέστε τους ωφελούμενους με κοινότητες ή άτομα που μπορούν να ενισχύσουν το κίνητρο και την ελπίδα τους. Φέρτε τους σε επαφή με ομάδες/δίκτυα συνομηλίκων που έχουν παρόμοιο υπόβαθρο και τους δείχνουν ποικίλους τρόπους συμμετοχής για έναν πιο βιώσιμο κόσμο.

Το προβληματισμένο άτομο (διαθέτει επίγνωση του ζητήματος και εκφράζει υποστήριξη προς τη δράση, χωρίς όμως να εμπλέκεται ενεργά σε προσωπικό επίπεδο)	Συζητήστε προσιτούς τρόπους ενσωμάτωσης της βιωσιμότητας στον τρόπο που οι ωφελούμενοι σκέφτονται τη σταδιοδρομία τους, χωρίς να τους κατακλύσετε με πληροφορίες.	Ενθαρρύνετε τον αναστοχασμό στη καθημερινή εργασία των ωφελούμενων και τις επιλογές σταδιοδρομίας. <i>«Με ποιον τρόπο συνδέεται η εργασία σας με τις ευρύτερες εξελίξεις ανα τον κόσμο και πώς αντιλαμβάνεστε τη δική σας συμβολή σε αυτές;»</i> Εξετάστε ευκαιρίες στον επαγγελματικό τους χώρο ή στα πεδία ενδιαφέροντος τους. Επισημάνετε κλάδους που προσαρμόζονται στη βιωσιμότητα και παρουσιάστε επιλογές αναβάθμισης δεξιοτήτων για πράσινα επαγγέλματα. Βοηθήστε τους να εντοπίσουν πρακτικούς τρόπους χαμηλής αντίστασης για να ενσωματώσουν τη βιωσιμότητα, όπως επιλογή εργοδοτών με ισχυρές πολιτικές για το περιβάλλον, την κοινωνική υπευθυνότητα και την εταιρική διακυβέρνηση (ESG) ή ενσωμάτωση βιώσιμων πρακτικών στο τρέχον επάγγελμα ή στις σπουδές τους. Προτείνετε δραστηριότητες μακροπρόθεσμου σχεδιασμού επαγγελματικής πορείας. <i>«Πώς θα είναι ο κλάδος σας σε 10-20 χρόνια λόγω της κλιματικής αλλαγής; Πού θα θέλατε να βρίσκεστε τότε;»</i> Καθοδηγήστε τους να εξετάσουν μικρά αλλά ουσιαστικά βήματα ενεργής συμμετοχής, όπως η συμμετοχή σε πράσινα επαγγελματικά δίκτυα ή η ενίσχυση δράσεων βιωσιμότητας στον εργασιακό τους χώρο.
Το επιφυλακτικό άτομο (Δεν είναι πλήρως βέβαιο για τη σοβαρότητα της κλιματικής αλλαγής, ωστόσο παραμένει ανοιχτό στη μάθηση και στην περαιτέρω διερεύνηση του ζητήματος)	Υιοθετήστε προσεγγίσεις που βασίζονται στην περιέργεια και αναδείξτε τα οικονομικά οφέλη της βιωσιμότητας.	Κάντε ουδέτερες ερωτήσεις: <i>«Σε τι είδους κόσμο θέλεις να ζεις; Σε ποιον ρόλο φαντάζεσαι τον εαυτό σου;»</i> Εστιάστε στα ενδιαφέροντα και τις φιλοδοξίες τους, παρά στην επείγουσα διάσταση της κλιματικής κρίσης, ώστε να δημιουργηθεί ο χώρος για αναστοχασμό γύρω από τη βιωσιμότητα τις αξίες και το αποτύπωμα που επιθυμούν να αφήσουν. Βοηθήστε τους ωφελούμενους να δουν πώς η βιωσιμότητα αλλάζει σε συγκεκριμένους κλάδους. Παράδειγμα: <i>«Η αυτοκινητοβιομηχανία στρέφεται στα ηλεκτρικά οχήματα — ποιες δεξιότητες αναμένεται να έχουν αυξημένη ζήτηση;»</i> Συζητήστε επιλογές κατάρτισης που συνδέονται με τη μελλοντική επαγγελματική σταθερότητα, εφόσον αυτό αποτελεί μία από τις ανησυχίες τους, καθώς και το πώς αυτές σχετίζονται με τις ευρύτερες κλιματικές και κοινωνικές προκλήσεις. Παρουσιάστε τη βιωσιμότητα ως στρατηγικό επαγγελματικό πλεονέκτημα, επισημαίνοντας ότι η εξειδίκευση στον τομέα της βιωσιμότητας αυξάνει το ενδιαφέρον των υποψηφίων και διευρύνει τις ευκαιρίες απασχόλησης διακλαδικά. Ενθαρρύνετε τη διερεύνηση αντί της δέσμευσης. Παράδειγμα: <i>«Φαντάσου το επάγγελμά σου σε έναν κόσμο όπου η βιωσιμότητα είναι ο κανόνας. Πώς πιστεύεις ότι θα μεταβαλλόταν ο ρόλος σου σε αυτό το πλαίσιο;»</i> Αναφερθείτε σε μελέτες περίπτωσης, όπου οι μετασχηματισμοί σε επαγγελματικούς κλάδους δημιούργησαν νέες θέσεις εργασίας. Όπου είναι δυνατόν, προτείνετε τρόπους επικοινωνίας με επαγγελματίες που έχουν ενσωματώσει τη βιωσιμότητα στη σταδιοδρομία τους χωρίς να χρειαστεί να αλλάξουν ριζικά επαγγελματικό προσανατολισμό.

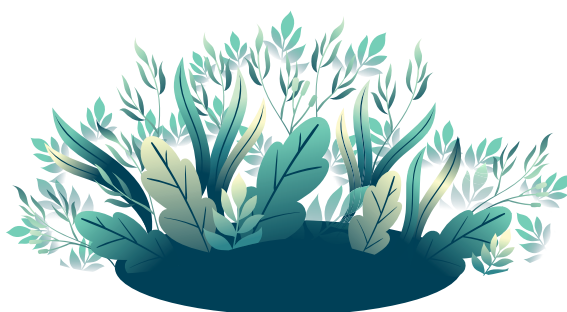
Το αδέσμευτο άτομο (χαρακτηρίζεται από περιορισμένη ενημέρωση ή/και χαμηλό ενδιαφέρον, καθώς διαθέτει μειωμένη επίγνωση των ζητημάτων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή)	Συνδέστε τη βιωσιμότητα με την προσωπική εργασιακή ασφάλεια στη σταδιοδρομία και τη συνάφεια για τους ωφελούμενους σας, αντί να χρησιμοποιείτε ηθικά επιχειρήματα.	Βρείτε ένα προσωπικό σημείο σύνδεσης με τους ωφελούμενους. Για παράδειγμα: «Έχεις παρατηρήσει αλλαγές στον κλάδο σου;» Εστιάστε σε πρακτικές ανησυχίες όπως η αυτοματοποίηση, η σταθερότητα στην εργασία ή το αυξανόμενο κόστος ενέργειας. Συζητήστε τάσεις στην αγορά εργασίας αναφορικά με τον κλάδο των ωφελούμενων χωρίς να τις ονομάζετε ως ζητήματα κλιματικής πολιτικής. Αντί να αναφέρετε ότι «οι κλιματικές πολιτικές θα μετασχηματίσουν τη εργασία σας», μπορείτε να το διατυπώσετε ως εξής: «πολλές εταιρείες υιοθετούν ολοένα και πιο ενεργειακά αποδοτικές πρακτικές, με αποτέλεσμα να αυξάνονται οι ευκαιρίες απασχόλησης σε αυτούς τους τομείς». Προσφέρετε ουδέτερα εργαλεία λήψης αποφάσεων που θα επιτρέπουν στους ωφελούμενους να συνεκτιμούν παράγοντες βιωσιμότητας χωρίς να αισθάνονται ιδεολογική πίεση. Αποφύγετε αφηρημένα μελλοντικά σενάρια — εστιάστε σε άμεσες ευκαιρίες και κινδύνους. Για παράδειγμα: «Κλάδοι που υιοθετούν πράσινες μεταβάσεις λαμβάνουν κρατική χρηματοδότηση — πώς μπορεί αυτό να επηρεάσει την αύξηση θέσεων εργασίας;» Αντί να συζητάτε για συστημική αλλαγή, εστιάστε στην προσωπική ενδυνάμωση. Για παράδειγμα: «Πώς θα μπορούσες να εξασφαλίσεις τη μελλοντική ανθεκτικότητα της καριέρας σου, αν κατανοήσεις καλύτερα αυτές τις αλλαγές;»
Το διστακτικό άτομο (εκφράζει σκεπτικισμό ως προς την κλιματική αλλαγή, θεωρώντας ότι είτε έχει υπερτονιστεί η σημασία της είτε ότι αποτελεί κυρίως φυσικό φαινόμενο)	Έμφαση σε οικονομικά και τεχνολογικά επιχειρήματα, όχι περιβαλλοντικά.	Αποφύγετε συζητήσεις που προκαλούν έντονη αντιπαράθεση και αντί γι' αυτές, εστιάστε στην ανάδειξη των οικονομικών μεταβάσεων που επηρεάζουν τον επαγγελματικό κλάδο των ωφελούμενων. Χρησιμοποιήστε διερευνητικές ερωτήσεις για τις αξίες που καθοδηγούν τη σταδιοδρομία των ωφελούμενων, ώστε να δημιουργούνται ευκαιρίες για επιπλέον ερωτήσεις. Χρησιμοποιήστε παραδείγματα από την πραγματική ζωή που αφορούν αλλαγές στον τομέα της βιωσιμότητας, οι οποίες προωθούνται από τη βιομηχανία. Για παράδειγμα: «Οι τράπεζες επενδύουν ολοένα και περισσότερο στη βιώσιμη χρηματοδότηση — τι σημαίνει αυτό για τους επαγγελματίες του χρηματοοικονομικού κλάδου;». Αποφύγετε μηνύματα που βασίζονται στην πρόκληση της ενοχής. Αναδείξτε τη βιωσιμότητα ως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και όχι ως υποχρέωση. Για παράδειγμα: «Πώς μπορεί η κατανόηση των πολιτικών βιωσιμότητας να σε καταστήσει πιο ισχυρό και ανταγωνιστικό υποψήφιο για μια θέση εργασίας;». Αναδείξτε την ηγεσία ως ικανότητα προσαρμογής και διαχείρισης αλλαγών και όχι ως μορφή ακτιβισμού. Για παράδειγμα: «Πώς μπορείτε να βοηθήσετε μια εταιρεία να παραμείνει μπροστά από τις εξελίξεις της αγοράς;».

Το απαξιωτικό άτομο (απορρίπτει έντονα τις αφηγήσεις για την κλιματική αλλαγή)	Αποφύγετε τις άμεσες αναφορές στην κλιματική αλλαγή και, αντί γι' αυτές, πλαισιώστε τη βιωσιμότητα ως ζήτημα καινοτομίας, αποδοτικότητας και ανθεκτικότητας.	Εστιάστε στα προσωπικά οφέλη όπως η εξοικονόμηση κόστους, η πρόσβαση σε νέες τεχνολογίες και η ενεργειακή ανεξαρτησία. Αναδείξτε την ασφάλεια εργασίας σε εξελισσόμενους κλάδους, αντί να εστιάζετε στην κλιματική πολιτική. Για παράδειγμα: «<i>Η αυτοκινητοβιομηχανία στρέφεται προς τα ηλεκτροκίνητα οχήματα — ποιες δεξιότητες θα είναι πιο πολύτιμες;</i>». Πλαισιώστε τις πράσινες δεξιότητες ως επιχειρηματική ευφυΐα και όχι ως ηθική επιλογή· εστιάστε σε πληροφορίες για την αγορά εργασίας και σε στατιστικά στοιχεία. Για παράδειγμα: «<i>Οι ωφελούμενοι ζητούν εκθέσεις βιωσιμότητας — η ικανότητα ερμηνείας τους μπορεί να σας ξεχωρίσει.</i>». Εστιάστε στην τεχνολογία και στην αποδοτικότητα. Για παράδειγμα: «<i>Πώς θεωρείτε ότι η αυτοματοποίηση και η αποδοτική χρήση πόρων διαμορφώνουν τον κλάδο σας;</i>». Ξεκινήστε με προσοχή τη συζήτηση για τις αξίες, το αποτύπωμα, την αποστολή, τον σκοπό και την κοινωνική δικαιοσύνη με τους ωφελούμενους, ώστε να διευρυνθεί η σκέψη για τη σταδιοδρομία πέρα από το αμιγώς ατομικό επίπεδο. Αποφύγετε τη πολιτικοποίηση του θέματος· συζητήστε για την ανθεκτικότητα, την καινοτομία και τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας.
--	--	--

3.2. Αντιμετώπιση περιβαλλοντικών ζητημάτων σε διαφορετικές περιστάσεις

Η ίδια λογική που χρησιμοποιήθηκε στην προηγούμενη ενότητα για να σκεφτείτε τις διαφορετικές οπτικές απέναντι στα περιβαλλοντικά ζητήματα μπορεί να εφαρμοστεί και σε διαφορετικά πλαίσια και με διαφορετικές ομάδες-στόχους. Και πάλι, χρειάζεται να σκεφτείτε διαφορετικούς τρόπους εμπλοκής με διαφορετικούς τύπους ωφελούμενων και να σχεδιάσετε δραστηριότητες και παρεμβάσεις που θα μπορούσαν να είναι χρήσιμες όταν εισάγετε το θέμα της βιωσιμότητας στην επαγγελματική σας πρακτική.

Ο παρακάτω πίνακας διερευνά το ζήτημα αυτό σε σχέση με ορισμένες από τις πιο συνηθισμένες ομάδες, με τις οποίες ενδέχεται να εργάζονται οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας. Φυσικά, δεν θα έχουν όλοι οι ωφελούμενοι ή οι μαθητές της ίδιας ομάδας-στόχου την ίδια στάση και τις ίδιες γνώσεις σχετικά με την οικολογική κρίση. Επομένως απαιτείται μια διαφοροποιημένη προσέγγιση.

Ομάδα-στόχος	Τρόποι προσέγγισης	Μέθοδοι Ένταξης στην Πράσινη Επαγγελματική Καθοδήγηση
Μαθητές/τριες και νέοι/ες	Αξιοποιήστε την περιέργεια και τις φιλοδοξίες τους- συνδέστε τη βιωσιμότητα με τα ενδιαφέροντά τους όπως η τεχνολογία, η μόδα, το gaming, οι επιχειρήσεις, και η επιχειρηματικότητα).	Εισαγάγετε τις πράσινες σταδιοδρομίες και αναδείξτε τη βιωσιμότητα σε παραδοσιακούς/κεντρικούς κλάδους. Παρέχετε πληροφορίες για μελλοντικές τάσεις στην απασχόληση. Βοηθήστε τους ωφελούμενους να αντιληφθούν τις επιλογές της σταδιοδρομίας τους ως παράγοντα που διαμορφώνει το μέλλον. Χρησιμοποιήστε εργαλεία αντιστοίχισης σταδιοδρομίας (π.χ. λίστες δεξιοτήτων, ενδιαφερόντων) και πηγές πληροφόρησης που ενσωματώνουν κριτήρια βιωσιμότητας. Ενθαρρύνετε τους ωφελούμενους να επανεξετάσουν τους στόχους της σταδιοδρομίας πέρα από το οικονομικό όφελος, και να υιοθετήσουν εναλλακτικούς τρόπους σκέψης για το τι συνιστά επιθυμητή εργασία. Υποστηρίξτε την πρακτική άσκηση, την εθελοντική εργασία ή την ενεργό συμμετοχή σε περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς/κοινοτικούς τομείς, και συνδέστε τους με προγράμματα καθοδήγησης (mentoring) σε αυτούς τους τομείς.
Άνεργοι/ες	Εστιάστε στη σταθερότητα, στην επανεκπαίδευση και στη μελλοντική ζήτηση της αγοράς εργασίας. Δώστε έμφαση στην προσωπική ενδυνάμωση, αντί να καλλιεργείτε την αίσθηση κατεπείγοντος.	Συζητήστε με τους ωφελούμενους τις δυνατότητες κατάρτισης σε πράσινους τομείς, καθώς και τα προγράμματα αναβάθμισης δεξιοτήτων. Αναδείξτε τη ζήτηση της αγοράς εργασίας για δεξιότητες που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα και ενθαρρύνετε τον αναστοχασμό σχετικά με τους τρόπους ενσωμάτωσης της βιωσιμότητας στον επαγγελματικό τομέα που ενδιαφέρει τους ωφελούμενους. Συζητήστε μαζί τους προοπτικές σταδιοδρομίας που προσφέρουν μακροπρόθεσμη ασφάλεια και προσωπική ικανοποίηση στο πλαίσιο της πράσινης μετάβασης, αποφεύγοντας τη δημιουργία μη ρεαλιστικών προσδοκιών μέσα από μια ουσιαστική συζήτηση για τις προκλήσεις της σύγχρονης αγοράς εργασίας και των πολιτικών απασχόλησης. Προσεγγίστε κριτικά, μαζί με τους ωφελούμενους, εμπειρίες αποκλεισμού, την πίεση προσαρμογής στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και τη μεταφορά της ευθύνης στο άτομο, διερευνώντας πώς οι παράγοντες αυτοί συνδέονται με τη βιωσιμότητα. Ενθαρρύνετε τη δικτύωση σε κλάδους με έμφαση στη βιωσιμότητα, εφόσον αυτό ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντά τους, καθώς και τη δικτύωση με άτομα που μοιράζονται παρόμοια ενδιαφέροντα στον επαγγελματικό τους χώρο. Παράλληλα, προωθήστε τη συμμετοχή σε κοινοτικά προγράμματα και δράσεις.

Άτομα σε επαγγελματική μετάβαση	Διερευνήστε τους τρόπους με τους οποίους οι υπάρχουσες δεξιότητες των ωφελούμενων μπορούν να αξιοποιηθούν σε πιο βιώσιμους τομείς ή σε πιο βιώσιμους ρόλους εντός του επαγγελματικού τους κλάδου.	Παρέχετε πληροφορίες στους ωφελούμενους σχετικά με τις αλλαγές στους επαγγελματικούς κλάδους και τις πράσινες ευκαιρίες που ανταποκρίνονται στην εμπειρία των ωφελούμενων. Παράλληλα, εντοπίστε επιλογές κατάρτισης και αναβάθμισης δεξιοτήτων που μπορούν να ενισχύσουν την επαγγελματική τους προσαρμοστικότητα. Υποστηρίξτε τους ωφελούμενους στην ενσωμάτωση παραγόντων βιωσιμότητας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, εξισορροπώντας οικονομικές, επαγγελματικές και προσωπικές παραμέτρους. Αμφισβητήστε παραδοσιακές αντιλήψεις και προσδοκίες γύρω από τη σταδιοδρομία, ενθαρρύνοντας τον προβληματισμό σχετικά με εργασιακά περιβάλλοντα που μπορούν να συμβάλλουν θετικά στην κοινωνία και στο περιβάλλον. Καλλιεργήστε τον κριτικό αναστοχασμό γύρω από έννοιες όπως η επίτευξη, ο ανταγωνισμός, η διαρκής ανάπτυξη και η αντίληψη της συνεχούς επαγγελματικής ανέλιξης. Δικτυώστε τους ωφελούμενους με επαγγελματικά δίκτυα, προγράμματα υποστήριξης νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και πηγές χρηματοδότησης για πράσινη επιχειρηματικότητα, εφόσον αυτό ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντά τους.
Ηλικιωμένοι	Παρουσιάστε τη βιωσιμότητα ως μια δυνατότητα θετικής συμβολής και δημιουργίας ουσιαστικού νοήματος, καθώς και ως ευκαιρία ανάληψης ρόλου μέντορα για νεότερους/ες επαγγελματίες. Παράλληλα, αποφύγετε να την πλαισιώνετε αποκλειστικά ως «ζήτημα των νέων».	Παρουσιάστε στους ωφελούμενους επιλογές καθοδήγησης (mentoring), συμβουλευτικής ή μερικής απασχόλησης σε πεδία που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα. Υποστηρίξτε τους ωφελούμενους στην εξισορρόπηση της προσωπικής ολοκλήρωσης με την ουσιαστική κοινωνική προσφορά, διερευνώντας παράλληλα δυνατότητες σταδιακής συνταξιοδότησης προς ρόλους με έμφαση στη βιωσιμότητα ή ρόλους που ενσωματώνουν σχετικές πρακτικές. Ενθαρρύνετέ τους να αντιληφθούν τη μετάβαση στη σταδιοδρομία τους ως έναν τρόπο θετικής συμβολής στις μελλοντικές γενιές. Διερευνήστε εναλλακτικά οραματικά σενάρια σχετικά με το επιθυμητό μέλλον της εργασίας και τις συνθήκες που θα ήθελαν να διαμορφωθούν για τις επόμενες γενιές. Υποστηρίξτε τη συμμετοχή τους σε δράσεις εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα, στην προώθηση πολιτικών σχετικών με αυτήν ή σε ρόλους κοινοτικής ηγεσίας και κοινωνικής συμμετοχής.

Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες	Αντιμετωπίστε αρχικά, μαζί με τους ωφελούμενους, επείγοντα ζητήματα όπως η οικονομική σταθερότητα και η πρόσβαση στην εργασία, πριν εισαγάγετε θέματα που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα. Παράλληλα, καλλιεργήστε σχέσεις εμπιστοσύνης μέσα από την αναγνώριση των συστημικών εμποδίων και ενισχύστε τη γνώση και τον κριτικό αναστοχασμό τους γύρω από αυτά.	Εντοπίστε ευκαιρίες εργασίας για τους ωφελούμενους σε βιώσιμους κλάδους που εφαρμόζουν συμπεριληπτικές πρακτικές προσλήψεων και διευκολύνετε την πρόσβαση στην καθοδήγηση (mentoring) από επαγγελματίες με ποικίλα κοινωνικά και επαγγελματικά υπόβαθρα. Ενισχύστε τον κριτικό αναστοχασμό γύρω από μηχανισμούς αποκλεισμού και περιθωριοποίησης, αξιοποιώντας τις εμπειρίες των ωφελούμενων και διερευνώντας τον τρόπο που οι διαδικασίες αυτές συνδέονται με τη βιωσιμότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη. Ενδυναμώνετε τους ωφελούμενους να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σταδιοδρομίας, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις προσωπικές τους ανάγκες όσο και τις ευρύτερες κοινωνικές και περιβαλλοντικές αλλαγές. Υποστηρίζετε τους να οραματιστούν εργασιακά περιβάλλοντα που προάγουν τη διαφορετικότητα, την ισότητα και τη βιωσιμότητα. Υποστηρίζετε πολιτικές και πρακτικές που ενισχύουν τη δίκαιη πρόσβαση σε πράσινες θέσεις εργασίας, την προσβασιμότητα στην πράσινη μετάβαση και τη συμμετοχή σε κοινοτικές πρωτοβουλίες για το περιβάλλον και την κοινωνική δικαιοσύνη. Παράλληλα, ενθαρρύνετε την εμπλοκή των ωφελούμενων σε ευέλικτα και συμπεριληπτικά εργασιακά περιβάλλοντα.
-----------------------------------	---	---

3.3. Ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στον επαγγελματικό προσανατολισμό

Όπως έγινε αντιληπτό, η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση μπορεί να είναι απαιτητική λόγω της πολυπλοκότητας των ζητημάτων και των διαφορετικών οπτικών που ενδέχεται να έχουν οι ωφελούμενοι. Οι ακόλουθες στρατηγικές, εμπνευσμένες από τους συμμετέχοντες στα εργαστήρια καινοτομίας, μπορούν να σας βοηθήσουν να διαχειριστείτε αποτελεσματικά αυτές τις συζητήσεις:

- **Υιοθετήστε τον ρόλο του ερευνητή σε άγνωστο πεδίο:** Οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας χρειάζεται να τοποθετούνται ως διευκολυντές, βοηθώντας τους ωφελούμενους να διερευνήσουν νέες και αναδυόμενες σχέσεις ανάμεσα στη σταδιοδρομία τους και τη βιωσιμότητα. Τίποτα δεν δημιουργεί μεγαλύτερη αντίσταση από την άκαμπτη υπερβολική αυτοπεποίθηση, τη στάση «τα ξέρω όλα» ή έναν ηθικολογικό τόνο. Μια πιο ταπεινή και ανοιχτή προσέγγιση μπορεί να ενισχύσει την περιέργεια και τη δεκτικότητα, επιτρέποντας στους ωφελούμενους να εξετάσουν ερωτήματα, σκέψεις, οπτικές και επιλογές που ίσως δεν είχαν προηγουμένως σκεφτεί. Παράλληλα, να θυμάστε ότι η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση είναι ένα αναδυόμενο πεδίο -επομένως δώστε στον εαυτό σας χώρο να πειραματιστεί, να δοκιμάσει νέες πρακτικές και να μάθει από τα λάθη του.
- **Υιοθετήστε μια συνεργατική και υποκειμενική εκπαιδευτική στάση:** Η κοινοποίηση προσωπικών παρατηρήσεων και εμπειριών που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα μπορεί να δημιουργήσει έναν πιο αυθεντικό και οικείο διάλογο. Αυτή η προσέγγιση τοποθετεί τον επαγγελματία ως συνοδοιπόρο στην εξερεύνηση, και όχι ως αυθεντία, ενισχύοντας μια πιο ανοιχτή σχέση εμπιστοσύνης. Αναγνωρίζοντας τη δική σας πορεία μάθησης, μπορείτε να ενθαρρύνετε τους ωφελούμενους και τους μαθητές να

εμπλακούν πιο ουσιαστικά στο θέμα.

- **Αναγνωρίστε ότι τα περιβαλλοντικά ζητήματα δεν αποτελούν πάντα το πιο αποτελεσματικό σημείο εισόδου στη συζήτηση:** Σε πολλές περιπτώσεις, οι ωφελούμενοι μπορεί να ανησυχούν πιο άμεσα για εμπειρίες όπως η απώλεια νοήματος στην εργασία, η εξάντληση, η υπεραπόδοση, η διαρκής πίεση για παραγωγικότητα, οι ανισότητες, τα προβλήματα υγείας ή η εργασιακή εκμετάλλευση. Αυτές οι εμπειρίες μπορούν να αποτελέσουν αφετηρία για μια κριτική συζήτηση γύρω από τις κοινωνικές αναπαραστάσεις της εργασίας και να λειτουργήσουν ως γέφυρα προς ζητήματα βιωσιμότητας, καθώς συνδέονται με ευρύτερες κοινωνικές και οικολογικές κρίσεις.

Καλό θα ήταν να έχετε επίγνωση των δικών σας πεποιθήσεων και συναισθημάτων σχετικά με την περιβαλλοντική κρίση, ώστε να μην επισκιάσετε την οπτική του ωφελούμενου. Η ισορροπία ανάμεσα στην αυθεντικότητα και την αντικειμενικότητα επιτρέπει μια γνήσια αλληλεπίδραση χωρίς την επιβολή προσωπικών απόψεων ή προκαταλήψεων.

- **Εστιάστε στη διερεύνηση των πνευματικών οριζόντων και όχι στην πειθώ:** Στόχος της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης είναι να διευρύνει τις οπτικές των ωφελούμενων, βοηθώντας τους να ενσωματώσουν τη βιωσιμότητα στον αναστοχασμό τους για τη σταδιοδρομία, και όχι να τους πείσει να υιοθετήσουν μια συγκεκριμένη άποψη ή επιλογή. Είναι χρήσιμο να υιοθετήσετε μια σωκρατική προσέγγιση διαλόγου, που δημιουργεί ένα δεκτικό, μη αντιπαραθετικό περιβάλλον, καλλιεργεί την περιέργεια γύρω από τη βιωσιμότητα και ενισχύει τον κριτικό αναστοχασμό για συμβατικές αντιλήψεις επαγγελματικής επιτυχίας, συμμόρφωσης, ανάπτυξης και ανταγωνισμού, καθώς και για τον τρόπο που η εργασία μπορεί να συμβάλλει στην οικολογική ευημερία.
- **Ξεκινήστε με τις εμπειρίες και τις απόψεις των ωφελούμενων:** Εμπλέξτε τους, διερευνώντας τις τρέχουσες γνώσεις και τα συναισθήματά τους για την κλιματική αλλαγή και την οικολογική κρίση, καθώς και τον τρόπο που αυτά μπορεί να συνδέονται με τη σταδιοδρομία και τη ζωή τους. Αυτό μπορεί να κάνει τη συζήτηση πιο οικεία και ουσιαστική και ευθυγραμμίζεται με τις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων που στηρίζονται στην αξιοποίηση της ήδη υπάρχουσας γνώσης και εμπειρίας.
- **Δώστε σαφείς εξηγήσεις κατά την εισαγωγή σας σε θέματα σχετικά με τη βιωσιμότητα:** Εξηγήστε τους λόγους που εντάσσεται η βιωσιμότητα στη συζήτηση για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Συζητήστε πώς οι παράγοντες αυτοί επηρεάζουν τις τάσεις των κλάδων, τη διαθεσιμότητα θέσεων εργασίας και τις απαιτούμενες δεξιότητες, καθιστώντας τη συζήτηση πιο επίκαιρη και ουσιαστική. Με αυτόν τον τρόπο, μπορείτε να δημιουργήσετε τις προϋποθέσεις για έναν μελλοντικό κριτικό αναστοχασμό σχετικά με τον αντίκτυπο των επαγγελματικών επιλογών στο περιβάλλον και την κοινωνία.
- **Αξιοποιήστε πρακτικά παραδείγματα και ουδέτερη γλώσσα:** Η χρήση παραδειγμάτων από την πραγματική ζωή και η αποφυγή συναισθηματικά φορτισμένης ορολογίας μπορούν να κάνουν τις συζητήσεις για τη βιωσιμότητα πιο προσιτές και κατανοητές. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα θέματα βιωσιμότητας μπορούν να συνδεθούν με την καθημερινότητα, όπως η διατροφή, η θέρμανση και οι μετακινήσεις, ώστε να αναδειχθεί ο άμεσος αντίκτυπός τους στην καθημερινή ζωή και ευημερία. Είναι, επίσης, χρήσιμο να διερευνάται ο τρόπος με τον οποίο οι ωφελούμενοι αντιλαμβάνονται την ορολογία της βιωσιμότητας, καθώς και τον τρόπο που ερμηνεύουν όρους όπως «κλιματική αλλαγή» ή «οικολογικός μετασχηματισμός», ώστε να αναδεικνύονται οι υποκείμενες πεποιθήσεις και εμπειρίες που επηρεάζουν τη λήψη αποφάσεων και να προσαρμόζεται ανάλογα η συζήτηση. Σε ορισμένα πλαίσια, η χρήση πιο ουδέτερης γλώσσας, όπως «φύση», «γη» ή «πλανήτης», μπορεί να είναι πιο αποτελεσματική από πιο πολιτικά φορτισμένους όρους όπως «οικολογία» ή «κλιματική αλλαγή». Στόχος είναι η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο το άτομο αντιλαμβάνεται τον κόσμο και τι θεωρεί σημαντικό, ώστε να δημιουργήσετε γέφυρες προς τη βιωσιμότητα ξεκινώντας από το δικό του σημείο αναφοράς.
- **Αναγνωρίστε και διαχειριστείτε συναισθηματικές αντιδράσεις, συμπεριλαμβανομένων των αισθημάτων απειλής και άγχους:** Ως σύμβουλος σταδιοδρομίας, μπορείτε -όταν χρειάζεται- να παραπέμψετε τον ωφελούμενο σε άλλους επαγγελματίες ψυχικής υγείας. Παράλληλα, μπορείτε να

ενθαρρύνετε στρατηγικές που συμβάλλουν στη διαχείριση του άγχους, όπως η συμμετοχή σε ατομικές ή συλλογικές περιβαλλοντικές δράσεις, τα διαλείμματα από την ενασχόληση με ζητήματα κλιματικής αλλαγής για την αποφυγή υπερφόρτωσης πληροφοριών, η προώθηση δραστηριοτήτων που προσφέρουν χαρά, καθώς και ο εντοπισμός θετικών συναισθημάτων και εμπειριών (όπως ο χρόνος με αγαπημένα πρόσωπα, οι ευχάριστες εκδηλώσεις, οι χώροι που προκαλούν ευχαρίστηση). Επιπλέον, μπορείτε να ενθαρρύνετε τους ωφελούμενους να μοιράζονται τα συναισθήματα και τους φόβους με άλλους, να αφιερώνουν περισσότερο χρόνο σε οικογένεια, φίλους, κοινότητα ή ομάδες υποστήριξης με παρόμοιες ανησυχίες, καθώς και να καλλιεργούν μία ενεργητική ελπίδα που οδηγεί σε δράση. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, ένας από τους πιο αποτελεσματικούς τρόπους ανταπόκρισης στο «οικολογικό άγχος» είναι η ουσιαστική ατομική και συλλογική δράση που συμβάλλει σε μια θετική κοινωνική αλλαγή.

- **Χρησιμοποιήστε γεγονότα και στατιστικά με φειδώ και κρίση:** Παρ' ότι τα δεδομένα μπορεί να είναι πειστικά, είναι σημαντικό να λαμβάνετε υπόψη την ετοιμότητα και τη δεκτικότητα των ωφελούμενων απέναντι σε τέτοιου είδους πληροφορίες. Η εισαγωγή στατιστικών δεδομένων για την αύξηση θέσεων εργασίας σε τομείς ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ή για τα οικονομικά οφέλη βιώσιμων πρακτικών μπορεί να είναι αποτελεσματική, όταν ευθυγραμμίζεται με τα ενδιαφέροντα και τις ανησυχίες του ωφελούμενου. Η προσαρμογή των πληροφοριών στο επίπεδο δεκτικότητας του συμβουλευόμενου διασφαλίζει ότι τα δεδομένα ενημερώνουν, αντί να αποξενώνουν.

Σημείο προβληματισμού

Η ορολογία και η έννοια του «οικολογικού άγχους» (eco-anxiety) χρειάζεται περαιτέρω διερεύνηση. Στην ψυχολογία, το άγχος ορίζεται συνήθως ως το αίσθημα ανησυχίας ή δυσφορίας για αβέβαια αποτελέσματα. Ωστόσο, το «οικολογικό άγχος» αντανakλά συναισθήματα, όπως λύπη, θυμό και απελπισία που προκύπτουν από τη γνώση των πιθανών συνεπειών της κλιματικής αλλαγής και από την παρατήρηση της έλλειψης πολιτικής δράσης. Πολλά από αυτά τα συναισθήματα απέναντι στην περιβαλλοντική κρίση είναι θεμιτά και απολύτως ορθολογικές ανησυχίες για ένα σοβαρό πρόβλημα του πλανήτη. Γι' αυτό, ορισμένοι κριτικοί υποστηρίζουν ότι η χρήση του όρου «οικολογικό άγχος» μπορεί να εξατομικεύσει και να παθολογικοποιεί ένα ζήτημα που στην πραγματικότητα θεωρείται ένα κοινωνικό και πολιτικό ζήτημα — ενώ ενδέχεται να αποδυναμώνει την πίεση για συλλογική αλλαγή. Στη σχετική ακαδημαϊκή βιβλιογραφία, υπάρχουν και άλλοι τρόποι για να περιγραφούν οι ψυχολογικές επιδράσεις της κλιματικής αλλαγής. Μάλιστα, ορισμένοι ακτιβιστές και επαγγελματίες με οικοψυχολογική προσέγγιση προτιμούν τον όρο «οικολογική οργή», θεωρώντας ότι εκφράζει καλύτερα μια ορθολογική αντίδραση απέναντι στην περιβαλλοντική αδράνεια.

Αναστοχασμός

Προσεγγίστε τη βιωσιμότητα με ευελιξία, δοκιμάζοντας διαφορετικές μεθόδους παρουσίασης για να δείτε ποιες ενεργοποιούν ουσιαστικότερα τους ωφελούμενους. Ποιους στόχους θα θέλατε να θέσετε για τον εαυτό σας; Ποια εργαλεία και ποιες μεθόδους θα θέλατε να αξιοποιήσετε και σε ποια στάδια; Σε ποια σημεία της συμβουλευτικής διαδικασίας; Πώς θα μπορούσατε να παρακολουθείτε τον πειραματισμό σας, τον αντίκτυπό του και τις αντιδράσεις των ωφελούμενων, ώστε να βελτιώσετε την πρακτική σας ως προς την εισαγωγή της βιωσιμότητας στη συμβουλευτική σταδιοδρομία;

3.4. Σύνοψη

Σε αυτό το κεφάλαιο μάθαμε ότι:

- η σύνδεση της βιωσιμότητας με το εκάστοτε πλαίσιο, τις πεποιθήσεις και τις ανησυχίες των ωφελούμενων αποτελεί ένα ουσιαστικό πρώτο βήμα για την ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στην επαγγελματική πρακτική.
- η κατανόηση των ανησυχιών και των στάσεων των ωφελούμενων απέναντι στην κλιματική αλλαγή και την οικολογική κρίση μπορεί να βοηθήσει στην επιλογή της κατάλληλης προσέγγισης.
- υπάρχουν βασικές αρχές που χρειάζεται να τηρούνται κατά τη συζήτηση της βιωσιμότητας με τους ωφελούμενους, όπως το να ξεκινά ο/η σύμβουλος σταδιοδρομίας από τις εμπειρίες και τις απόψεις τους, να εστιάζει στη διερεύνηση των πνευματικών οριζόντων αντί στην πειθώ, να εισάγει νέες οπτικές, να υιοθετήσει τον ρόλο του/της καθοδηγητή/τριας σε ένα εν πολλοίς άγνωστο πεδίο και να χρησιμοποιεί πρακτικά παραδείγματα και ουδέτερη γλώσσα.

4

Είναι η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση ηθικά ορθή;

Ενδιαφέρον θέμα! Αναρωτιέμαι πώς θα υλοποιηθεί στην πράξη, χωρίς να παραβιαστούν οι ηθικές κατευθυντήριες γραμμές της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας.

Σχόλιο συμβούλου σταδιοδρομίας στην έρευνά του έργου μας.

Διατηρώ τις επιφυλάξεις μου ως προς τη χρησιμότητα της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης, καθώς φοβάμαι ότι θα χρησιμοποιηθεί απλώς ως μέσο εισαγωγής ιδεολογικών θέσεων στη συμβουλευτική σταδιοδρομίας.

Σχόλιο συμβούλου σταδιοδρομίας στην έρευνά του έργου μας.

Η έρευνά μας στην οποία συμμετείχαν Ευρωπαίοι σύμβουλοι σταδιοδρομίας έδειξε ότι η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση αποτελεί ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα. Παρόλο που το 85% των συμμετεχόντων στην έρευνα τη θεώρησε ελκυστική και το 76% εκτίμησε τη δυνατότητά της να βοηθήσει τους ανθρώπους να ζουν με βιώσιμο τρόπο, οι ανοιχτού τύπου ερωτήσεις της έρευνας επέτρεψαν να αναδειχθούν τα έντονα συναισθήματα που αυτή προκαλεί.

Τα παραπάνω σχόλια προσφέρουν μια εικόνα αυτών των έντονων συναισθημάτων. Και τα δύο αναφέρονται σε μια κρίσιμη ανησυχία που εξέφρασαν αρκετοί επαγγελματίες, αυτή των ηθικών προκλήσεων. Το πρώτο σχόλιο ζητά κατευθυντήριες γραμμές για τον τρόπο εφαρμογής της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης με ηθικά ορθό τρόπο, ενώ το δεύτερο την απορρίπτει ως ιδεολογικό εγχείρημα. Σε αυτό το κεφάλαιο, θα αναλυθούν αυτές οι διαφορετικές θέσεις, θα αναγνωρίσετε τις ηθικές ενστάσεις απέναντι στην πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση και θα προταθούν πιθανοί τρόποι αντιμετώπισής τους. Για να διερευνήσετε αυτά τα ζητήματα, θα αξιοποιήσετε σχόλια συμβούλων σταδιοδρομίας, καθώς και τους αναστοχασμούς των συμμετεχόντων που υλοποιήθηκαν στα εργαστήρια καινοτομίας, σε συνδυασμό με θεωρητικές συζητήσεις για τα ζητήματα δεοντολογίας της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας και συγκεκριμένα, της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης.

Σημείο προβληματισμού

Πώς ερμηνεύετε το δεύτερο σχόλιο και πώς θα μπορούσατε να αποδομήσετε ένα τέτοιου είδους σχόλιο; Από τη μία πλευρά, ο ισχυρισμός ότι η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση συνιστά ένα ιδεολογικό εγχείρημα συνεπάγεται την παραδοχή ότι η κλιματική αλλαγή δεν αποτελεί επιστημονικό δεδομένο.

Από την άλλη πλευρά, επικρίνοντας έντονα την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση ως ιδεολογική κατασκευή, υπονοείται ότι η συμβουλευτική σταδιοδρομίας δεν θα έπρεπε να αγγίζει πολιτικά ζητήματα. Στην πραγματικότητα, όμως, μπορεί κανείς να υποστηρίξει ότι τα πάντα είναι πολιτικά; Και ακόμη κι αν διαφωνήσουμε, ειδικά η συμβουλευτική σταδιοδρομίας υπήρξε πολιτική ήδη από την απαρχή της.

Ο Frank Parsons, που θεωρείται ο θεμελιωτής της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας, ανέπτυξε τον εν λόγω κλάδο ως απάντηση σε μια περίοδο έντονης οικονομικής αστάθειας, ανεργίας και ανισότητας, προκρίνοντας την ανάγκη για κοινωνικές μεταρρυθμίσεις με γνώμονα την κοινωνική δικαιοσύνη. Στο βιβλίο του *Choosing a Vocation*⁷ επισημαίνει ότι οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας χρειάζεται να συζητούν με τους ωφελούμενους τους ζητήματα ηθικής και αξιών, πέρα από γεγονότα και δεδομένα.

Αυτό συνεπάγεται ότι χρειάζεται ενδεχομένως να αναρωτηθείτε ποιο είναι το ακριβές νόημα του ισχυρισμού ότι η κλιματική αλλαγή είναι βαθιά πολιτική, καθώς και κατά πόσο η συμβουλευτική πρακτική μπορεί να παραμείνει πλήρως αμέτοχη πολιτικά; Πώς αισθάνεστε απέναντι σε αυτό το σύνθετο σύμπλεγμα πολιτικής, επαγγελματικής πρακτικής και επιστημονικών γεγονότων; Πώς συνδέεται αυτό με τη δική σας αντίληψη για το τι είναι ηθικό;

7 Parsons, F. (1909). *Choosing a vocation*. Houghton Mifflin.

4.1. Αντιμετώπιση των επιφυλάξεων σχετικά με την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση

Σε αυτή την ενότητα θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν ορισμένες από τις ανησυχίες και τις επιφυλάξεις που εντόπισαν οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας, οι οποίοι συμμετείχαν στην έρευνά μας, επιχειρώντας παράλληλα να προταθούν πιθανές στρατηγικές για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων.

4.1.1. Μήπως η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση υπονομεύει την κριτική σκέψη;

Μια ανησυχία είναι ότι η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση μπορεί να εξελιχθεί σε μια προσέγγιση που εμποδίζει την κριτική σκέψη, προβάλλοντας ένα «αυτονόητο καλό» το οποίο δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση. Έτσι, τα ερωτήματα θα διατυπώνονται με όρους όπως «πώς μπορείς να εργαστείς για τη βιωσιμότητα», ενώ θα απουσιάζουν κριτικές προσεγγίσεις, όπως «γιατί να εργαστείς κανείς προς τη βιωσιμότητα;» ή «ποια άλλα αγαθά και αξίες θα χρειαστεί να θυσιάσουμε;».

Σχόλιο συμβούλου σταδιοδρομίας στην έρευνα του έργου μας

Η δήλωση αυτή υποδηλώνει ότι η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση θα περιορίσει την κριτική σκέψη και θα ωθήσει τα άτομα να παραβλέπουν την πολυπλοκότητα της κλιματικής αλλαγής. Αντίθετα, στόχος της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης είναι η ανάπτυξη των γνώσεων και των δεξιοτήτων των συμβουλευόμενων, με τρόπο που να επιτρέπει την κριτική ανάλυση των δεδομένων και να τους εφοδιάζουν ώστε να διαμορφώνουν τη δική τους τεκμηριωμένη άποψη. Ως σύμβουλοι σταδιοδρομίας, ο ρόλος σας είναι να προάγετε τον αναστοχασμό των ωφελούμενων σχετικά με τους στόχους τους και τον τρόπο που επιθυμούν να συμβάλλουν στην κοινωνία, χωρίς να επιβάλλεται η δική σας αντίληψη για το κοινό καλό ή τον τρόπο που πρέπει να συμπεριφέρεται κανείς. Επιπλέον, όπως θα δούμε παρακάτω, η διαδικασία αυτή δεν πρέπει επ' ουδενί να κάνει τους ανθρώπους να αισθάνονται ατομικά υπόλογοι για ζητήματα που συνιστούν ευρύτερα κοινωνικοοικονομικά και πολιτικά προβλήματα.

4.1.2. Μήπως η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση περιορίζεται απλώς στον προσανατολισμό των ατόμων προς πράσινα επαγγέλματα;

Σε μία από τις περιοχές που εξετάστηκαν, ένας σύμβουλος ανέφερε ότι υπάρχουν δύο βασικοί κλάδοι που απαιτούν εξειδικευμένο προσωπικό: η υποθαλάσσια ιχθυοκαλλιέργεια και η πετρελαϊκή βιομηχανία. Πώς μπορεί να παρέχεται συμβουλευτική σταδιοδρομίας σε κατόχους διδακτορικού που επιθυμούν να εργαστούν στους συγκεκριμένους τομείς, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις σημαντικές κλιματικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις των εν λόγω βιομηχανιών;

Σχόλιο συμβούλου σταδιοδρομίας στην έρευνά του έργου μας.

Η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση δεν επιδιώκει να κατευθύνει τους ωφελούμενους προς πράσινες θέσεις εργασίας. Στην πραγματικότητα, η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση δεν επιδιώκει να κατευθύνει τους ωφελούμενους προς οποιαδήποτε προκαθορισμένη εργασία. Η συμβουλευτική σταδιοδρομίας είναι μια διαδικασία συν-διαμόρφωσης, μέσα στην οποία ο σύμβουλος σταδιοδρομίας προσφέρει στον ωφελούμενο ευκαιρίες διερεύνησης, αναστοχασμού και ένταξης, ώστε να είναι καλύτερα προετοιμασμένος να λαμβάνει

αποφάσεις και να αναπτύσσει το προσωπικό του σχέδιο ζωής.

Η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση οφείλει να λαμβάνει υπόψη την πραγματική κοινωνικοοικονομική κατάσταση και τις πρακτικές συνθήκες ζωής των ωφελούμενων, καθώς και το εύρος των διαθέσιμων επιλογών απασχόλησης και κατάρτισης στις περιοχές όπου μπορούν να εργαστούν. Αυτό δεν σημαίνει ότι, εφόσον ένας ωφελούμενος επιθυμεί να εργαστεί στην υποθαλάσσια ιχθυοκαλλιέργεια ή στη βιομηχανία πετρελαίου, τα περιβαλλοντικά ζητήματα πρέπει να τίθενται στο περιθώριο. Αντίθετα, είναι πιθανό να απασχολούν ήδη τον ίδιο, και επομένως χρειάζεται να αποτελέσουν αντικείμενο συζήτησης, ώστε να υποστηριχθεί στην επεξεργασία πιθανών ενοχών ή άγχους και να διερευνηθεί η σχέση μεταξύ των αξιών του και των επαγγελματικών του επιλογών. Μια τέτοια προσέγγιση μπορεί, επιπλέον, να τον βοηθήσει να αναγνωρίσει ευκαιρίες για επιρροή και αλλαγή εντός του συγκεκριμένου κλάδου, συμβάλλοντας δυνητικά σε ευρύτερες μεταρρυθμίσεις.

4.1.3. Πώς εφαρμόζεται στην πράξη η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση;

Αναρωτιέμαι πόσο καθοδηγητικοί θα πρέπει να είμαστε στις συζητήσεις με τους ωφελούμενους. Το θέμα μπορεί να προκύψει φυσικά στο πλαίσιο της συμβουλευτικής, όταν η συζήτηση αγγίζει ζητήματα αξιών. Ωστόσο, ως επαγγελματίας νιώθω μεγάλη αβεβαιότητα σχετικά με το πότε είναι δική μου ευκαιρία ή υποχρέωση να ανοίξω τη συζήτηση για την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση.

Σχόλιο συμβούλου σταδιοδρομίας στην έρευνα του έργου μας.

Η δήλωση αυτή προτείνει μία πιθανή στρατηγική για να ξεπεραστούν οι φόβοι των επαγγελματιών ότι καθοδηγούν τους ωφελούμενους, πλαισιώνοντας τη συζήτηση για τα περιβαλλοντικά ζητήματα ως συζήτηση γύρω από τις αξίες. Πρόκειται για μια έγκυρη προσέγγιση, καθώς οι αξίες επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τη σταδιοδρομία των ανθρώπων και αποτελούν, συνεπώς, αναπόσπαστο μέρος της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας. Ωστόσο, μπορούμε να προχωρήσουμε ένα βήμα παραπέρα, προσφέροντας ευκαιρίες εκπαίδευσης, διερεύνησης και αναστοχασμού. Ανάλογα με τον ωφελούμενο, μπορεί να είναι σχετικό να συζητηθούν ζητήματα όπως ο ρατσισμός, η ανεργία, η εργασιακή επισφάλεια ή η ανισότητα. Όλα αυτά είναι πολιτικά ζητήματα, όπως πολιτικό είναι και το περιβάλλον. Όπως έχουμε ήδη συζητήσει, η περιβαλλοντική κρίση και οι αντιδράσεις των επιχειρήσεων και των κυβερνήσεων απέναντι σε αυτήν, ήδη αναδιαμορφώνουν την αγορά εργασίας και τις ευκαιρίες που υπάρχουν για τη σταδιοδρομία. Ως σύμβουλος σταδιοδρομίας, είναι σημαντικό να νιώθετε ότι μπορείτε να συζητάτε όλα τα ζητήματα που επηρεάζουν τη ζωή των ωφελούμενων και των μαθητών σας. Επομένως, ο ρόλος του συμβούλου σταδιοδρομίας συνεπάγεται αναγκαστικά τη διαμόρφωση στρατηγικών που εντάσσουν τον κόσμο στη συμβουλευτική διαδικασία, χωρίς να κατευθύνουν τον ωφελούμενο.

4.1.4. Ενέχει κινδύνους η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση για τους συμβούλους σταδιοδρομίας;

Ως δημόσιος υπάλληλος και λειτουργός συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού, αναρωτιέμαι ποια είναι ακριβώς η δικαιοδοσία μου όσον αφορά τη διαπραγμάτευση αυτού του ζητήματος με τους νέους. Ο εργοδότης μου, δηλαδή το κράτος, θα έπρεπε να μου αναθέσει επίσημα να ασχολούμαι με αυτά τα ζητήματα, ώστε να μη νιώθω ότι εμπλέκομαι σε ακτιβισμό.

Σχόλιο συμβούλου σταδιοδρομίας στην έρευνα του έργου μας.

Η δήλωση αυτή αναδεικνύει ότι πολλοί επαγγελματίες αισθάνονται πως η συζήτηση περιβαλλοντικών ζητημάτων βρίσκεται εκτός του αντικειμένου της εργασίας τους. Θα μπορούσε, άραγε, η ανάδειξη αυτού του θέματος να οδηγήσει ακόμη και σε πειθαρχική διαδικασία από τον εργοδότη σας ή σε απώλεια χρηματοδότησης; Πρόκειται για μια κατανοητή ανησυχία, που δείχνει ότι οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας, ως εργαζόμενοι, βιώνουν πιέσεις στην εργασία τους και φοβούνται μήπως τη χάσουν. Οι πιέσεις αυτές είναι πραγματικές και πρέπει να αναγνωρίζονται. Είναι σημαντικό οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας να γνωρίζουν ποια είναι τα όρια της αρμοδιότητάς τους και να αποφεύγουν οτιδήποτε θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την εργασιακή τους θέση. Η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση χρειάζεται να αποτελεί μια συλλογική προσπάθεια και όχι κάτι που επωμίζεται ως ατομική ευθύνη ένας μόνο επαγγελματίας.

Σημείο προβληματισμού

Για ποιο λόγο θα μπορούσε να ενοχληθεί ένας εργοδότης από το γεγονός ότι ένας σύμβουλος σταδιοδρομίας συζητά για το μέλλον της αγοράς εργασίας ή για το κατά πόσο οι αξίες και οι προτιμήσεις τρόπου ζωής των ωφελουμένων επηρεάζονται από την κλιματική αλλαγή;

Τι συμβαίνει όταν οι επαγγελματίες αισθάνονται ότι δεν είναι ελεύθεροι να ασκούν το έργο τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και σε συμφωνία με τα επιστημονικά δεδομένα; Ποιος ή ποιοι οργανισμοί, θεσμοί ή συστήματα το καθιστούν αυτό πιο δύσκολο; Και ποιος ή ποιοι οργανισμοί ωφελούνται από αυτό;

Οι πιέσεις στις οποίες υποβάλλονται οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας μπορούν να αντανakλούν μορφές καταπίεσης που, από μόνες τους, εγείρουν ηθικά ζητήματα. Παράλληλα, ενδέχεται να υπονομεύουν την ποιότητα του έργου των επαγγελματιών, καθώς ενισχύουν τη συμμόρφωση και τους ωθούν να προσαρμοστούν σε άδικες απαιτήσεις του πλαισίου (π.χ. μέσω της εσωτερίκευσης των πιέσεων του εργοδότη).

Αξίζει, επίσης, να επισημανθεί ότι η παραπάνω δήλωση παρουσιάζει μια αρνητική εικόνα του ακτιβισμού, υπονοώντας πως το να είναι κανείς ακτιβιστής/τρια είναι ασύμβατο με το να είναι επαγγελματίας. Ωστόσο, ο ακτιβισμός (που ουσιαστικά σημαίνει την ανάληψη δράσης υπέρ ενός σκοπού στον οποίο πιστεύουμε) είναι πολύ συνηθισμένος μέσα σε πολλά επαγγέλματα και αποτελεί μέρος της διαδικασίας συνηγορίας για τους ανθρώπους με τους οποίους εργαζόμαστε.

4.1.5. Μήπως η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση απλώς κάνει τους ανθρώπους να αισθάνονται άσχημα;

Ξέρω ότι χρειάζομαι περισσότερες πληροφορίες, καθώς πιστεύω βαθιά πως είναι βασικό να έχουμε ηθικές κατευθυντήριες γραμμές για το τρόπο που η συμβουλευτική διαδικασία οφείλει να «κατευθύνει» τις επιδιώξεις των ατόμων που αναζητούν εργασία. Μήπως καταλήγουμε να φορτώνουμε μια ήδη ευάλωτη ομάδα με ενοχές;

Σχόλιο συμβούλου σταδιοδρομίας στην έρευνα του έργου μας.

Η δήλωση αυτή αντανakλά μια κρίσιμη ανησυχία σχετικά με τα όρια της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης. Είναι απαραίτητο να οριστούν σαφώς αυτά τα όρια. Η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση δεν πρέπει:

- να ωθεί τους ωφελουμένους προς πράσινες θέσεις εργασίας
- να επιβάλλει πολιτικές απόψεις στους ωφελουμένους
- να τους αποδίδει την ευθύνη για την κλιματική αλλαγή, δημιουργώντας επιπλέον ενοχές ή άγχος, σχετικά με τον αντίκτυπο της κλιματικής αλλαγής

Η αναγνώριση ότι τα περιβαλλοντικά ζητήματα είναι πολιτικά, διεθνή και πολυδιάστατα μπορεί να προστατεύσει τους συμβούλους σταδιοδρομίας από απλοϊκές, προσωποποιημένες λύσεις. Με τη σειρά της, η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση μπορεί να προάγει:

- γνώση για τη διασύνδεση των περιβαλλοντικών ζητημάτων με τις αλλαγές στην αγορά εργασίας.
- γνώση για τις πράσινες θέσεις εργασίας και τις προκλήσεις που αυτές θα συνεπάγονται στο μέλλον.
- γνώση για περιβαλλοντικά ζητήματα που αφορούν όλα τα είδη εργασίας και τους τομείς της αγοράς εργασίας.
- επίγνωση της πολυπλοκότητας των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών ζητημάτων, ώστε να είναι δυνατή η κατανόηση πολιτικών θέσεων και πολιτικών επιλογών σε αυτά.
- αναστοχασμό γύρω από τη σχέση μεταξύ κοινωνικής δικαιοσύνης, βιωσιμότητας και περιβαλλοντικών ζητημάτων με τα σχέδια ζωής, συμπεριλαμβανομένων των σχεδίων σταδιοδρομίας.

Περαιτέρω μελέτη

Διαβάστε το άρθρο [Reflections on ethical challenges in green guidance](#)⁸ για να εντοπίσετε διαφορετικές οπτικές σχετικά με τις ηθικές επιπτώσεις της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης. Το άρθρο υποστηρίζει την ανάγκη να αναγνωριστούν οι κοινωνικοπολιτικές ευθύνες της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας και, ως εκ τούτου, το επιτακτικό καθήκον να αντιμετωπιστεί η κλιματική αλλαγή στη συμβουλευτική σταδιοδρομίας ως «ηθική και πρακτική αναγκαιότητα για τη μελλοντική ανάπτυξη της σταδιοδρομίας».

4.2. Ηθικές, κοινωνικές και πολιτικές προεκτάσεις της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης

Νομίζω ότι δεν είναι πάντα ξεκάθαρο για τους συμβούλους σταδιοδρομίας πώς να κινηθούν μέσα σε μια «αμερόληπτη» προσέγγιση καθοδήγησης όταν πρόκειται για την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση. Θα ήταν χρήσιμο να υπάρξει μεγαλύτερη σαφήνεια σχετικά με το πώς μπορούν να υποστηρίξουν τους/τις ωφελούμενους/ες να επιτύχουν τους στόχους της σταδιοδρομίας τους μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής.

Σχόλιο συμβούλου σταδιοδρομίας στην έρευνα του έργου μας.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, πολλοί επαγγελματίες έχουν μια σειρά από θεμιτές ανησυχίες σχετικά με την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση ιδιαίτερα σε σχέση με τις έννοιες της αμεροληψίας και της ουδετερότητας. Όμως, από πού προέρχονται αυτές οι ιδέες και τι σημαίνουν πραγματικά;

Το ζήτημα της δεοντολογίας είναι υψίστης σημασίας για τους συμβούλους σταδιοδρομίας, καθώς θέτει αρχές που αποσκοπούν στην προστασία, τόσο των ωφελούμενων όσο και του συμβούλου. Στο πλαίσιο αυτό, οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας χρειάζεται να λειτουργούν αναστοχαστικά και να καλλιεργούν την αυτογνωσία τους, ώστε να έχουν επίγνωση των δικών τους μεροληψιών, προκαταλήψεων και κοσμοθεωριών, αλλά και να είναι προσεκτικοί απέναντι στις προκαταλήψεις και τις κοσμοθεωρίες των ωφελούμενων. Αυτή η αυτογνωσία

8 Kavková, E., & Šprlák, T. (2024). *Reflections on ethical challenges in green guidance*. *Journal of the National Institute for Career Education and Counselling*, 53(1), 80–88. <https://doi.org/10.20856/jnicec.5308>

και η επίγνωση προετοιμάζουν τους επαγγελματίες, ώστε να μεριμνούν για τη μη επιβολή των δικών τους πεποιθήσεων στους ωφελούμενους. Ωστόσο, η μέριμνα αυτή για την αποφυγή επιβολής της κοσμοθεωρίας του συμβούλου δεν συνεπάγεται ότι οι απόψεις του δεν μπορούν να εκφραστούν (ή να μοιραστούν). Το μείζον ζήτημα είναι ότι οφείλεται να υπάρχει βαθύτατος σεβασμός προς την αυτονομία και την αυτενέργεια των ωφελούμενων, προκειμένου εκείνοι να λαμβάνουν τις δικές τους αποφάσεις, απαλλαγμένοι από την επιρροή των επαγγελματιών. Εξάλλου, η αληθινή αυτενέργεια και αυτονομία καθίστανται εφικτές αποκλειστικά μέσω της πρόσβασης στη γνώση γύρω από τον κόσμο στον οποίο ζούμε, καθώς και της σχέσης μας με αυτόν.

Οι σύμβουλοι χρειάζεται να ενισχύουν τη γνώση των ωφελούμενων, τόσο για τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες και τις ευκαιρίες στην αγορά εργασίας όσο και για τις εργασιακές ανισότητες και να προωθούν τον αναστοχασμό γύρω από τις πιθανές συνέπειες των αποφάσεών τους. Αυτό σημαίνει ότι οι σύμβουλοι θα χρειαστεί να ανοίγουν σύνθετα θέματα, να διερευνούν διάφορα πιθανά σενάρια και να προκαλούν τους ωφελούμενους να αναστοχαστούν πάνω σε αυτά, καθώς και στις πιθανές συνέπειες των διαφορετικών σεναρίων και αποφάσεων.

Αμεροληψία δεν σημαίνει ότι η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση δεν πρέπει να αγγίζει σύνθετα, πολιτικά ζητήματα. Δεν πρέπει να επιβάλλουμε τις δικές μας κοσμοθεωρίες, αλλά μπορούμε να διευρύνουμε τις κοσμοθεωρίες των ωφελούμενων. Για να το πετύχουμε αυτό, πιθανότατα θα χρειαστεί να «βάλουμε όλα τα χαρτιά στο τραπέζι» και να τα εξετάσουμε ένα προς ένα, αγγίζοντας συναισθήματα, ιδέες και σχέδια, καθώς και τον τρόπο που αυτά θα λειτουργήσουν — ή δεν θα λειτουργήσουν — στον σύγχρονο κόσμο.

Από την άλλη πλευρά, η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση έχει την ευθύνη να προάγει την ευημερία του ωφελούμενου. Ορισμένοι συγγραφείς θεωρούν ότι έχει επίσης την ευθύνη να προάγει το κοινό καλό και την κοινωνική δικαιοσύνη. Υπό αυτή την έννοια, η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση καθίσταται ηθική επιταγή.

Ένας/μία από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα δήλωσε: Κατά τη γνώμη μου, η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση είναι μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα ιδέα. Σε ποιο βαθμό είναι ηθικά ορθό να εμπλακούμε ως επαγγελματίες; Και, αντιστρόφως: μπορεί να δικαιολογηθεί ηθικά η επιλογή της μη εμπλοκής;

Η δήλωση αυτή αντανακλά την πρόκληση που θέτει προς τους συμβούλους σταδιοδρομίας ο Γάλλος Καθηγητής συμβουλευτικής σταδιοδρομίας, Jean Guichard: *Θα συνεχίσουμε να συμβάλλουμε στη στήριξη μορφών εργασίας που ενδέχεται να υπονομεύουν το μέλλον του πλανήτη ή μπορούμε να προωθήσουμε τη δημιουργία τρόπων ζωής και εργασίας που οδηγούν σε βιώσιμη ανάπτυξη μέσα από αξιοπρεπείς ανθρώπινες δραστηριότητες;*

Θα μπορούσαμε να αναστοχαστούμε ότι είναι δύσκολο να προάγουμε την ευημερία ενός ωφελούμενου, αν αγνοούμε τις περιβαλλοντικές, κοινωνικοοικονομικές ή πολιτικές συνθήκες που τον επηρεάζουν στο παρόν και θα συνεχίσουν να τον επηρεάζουν και στο μέλλον. Η ατομική ευημερία είναι αλληλένδετη με τη συλλογική, κοινωνική ευημερία και με το περιβάλλον.

Για παράδειγμα, σκεφτείτε έναν ωφελούμενο που έμεινε άνεργος σε μια περίοδο οικονομικής αστάθειας και λιτότητας και έχει αρχίσει να κατηγορεί τον εαυτό του ως υπεύθυνο για αυτή την κατάσταση. Μπορεί να νιώθει ότι δεν είναι αρκετά ικανός και ότι ο ίδιος προκάλεσε αυτή την κρίση στη σταδιοδρομία του. Σε μια τέτοια περίπτωση είναι σημαντικό ο σύμβουλος σταδιοδρομίας να συζητήσει τις κοινωνικοοικονομικές και πολιτικές συνθήκες που συνέβαλαν σε αυτή την κατάσταση. Αν περιοριστεί μόνο στην απασχολησιμότητα του ωφελούμενου και στην προσαρμογή του στην αγορά εργασίας, χωρίς να συζητήσει το πλαίσιο, διακινδυνεύει να ενισχύσει αυτά τα αισθήματα ανεπάρκειας και αυτοενοχοποίησης.

Ο αναστοχασμός πάνω σε τέτοιου είδους καταστάσεις δείχνει ότι η ουδετερότητα και η αποστασιοποίηση από το πολιτικό πλαίσιο μπορεί στην πράξη να οδηγήσουν τον σύμβουλο σταδιοδρομίας να γίνεται συνέννοχος σε ένα κοινωνικοοικονομικό και πολιτικό πλαίσιο που υπονομεύει την ευημερία των ατόμων. Και αυτό δεν είναι προς το συμφέρον του ωφελούμενου. Επομένως, αν ο σύμβουλος το αγνοεί, δεν προάγει πραγματικά

την ευημερία του ωφελούμενου. Έτσι, μπορούν να θεωρηθούν οι ηθικές και δεοντολογικές προεκτάσεις των «ουδέτερων» ή «αμερόληπτων» μορφών συμβουλευτικής σταδιοδρομίας, ως πρακτικές που συμβάλλουν στην αναπαραγωγή συστημάτων καταπίεσης και ανισότητας.

Η συμβουλευτική σταδιοδρομίας εξαρτάται από τις κοινωνικοοικονομικές και πολιτικές συνθήκες, καθώς αυτές διαμορφώνουν την οργάνωση της αγοράς εργασίας και επηρεάζουν το τρόπο που οι άνθρωποι βιώνουν την εργασία τους, τη σταδιοδρομία τους και τη ζωή τους. Οι περιβαλλοντικές συνθήκες έχουν ήδη αρχίσει να επηρεάζουν την κοινωνική οργάνωση της εργασίας και, συνεπώς, την ατομική εργασιακή εμπειρία και τις εμπειρίες της σταδιοδρομίας. Επομένως, το να μη διερωτόμαστε με ποιον τρόπο το μακρο-κοινωνικό σύστημα (δηλαδή, οι περιβαλλοντικοί, κοινωνικοί, οικονομικοί και πολιτικοί παράγοντες) επηρεάζει τα μεσο-συστήματα (δηλαδή, τους οργανισμούς) και τα μικρο-συστήματα (δηλαδή, τα άτομα) αποτελεί έναν τρόπο να συμβάλλουμε, για παράδειγμα, στην αναπαραγωγή της ανισότητας στην αγορά εργασίας ή έναν τρόπο να παραβλέπουμε τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις συγκεκριμένων βιομηχανιών στον πλανήτη ή στην υγεία των εργαζομένων.

Σημείο προβληματισμού

Λάβετε υπόψη ορισμένα από τα επιχειρήματα που παρουσιάστηκαν σε αυτό το κεφάλαιο σχετικά με την ουδετερότητα και την πολιτική.

Μπορούμε πράγματι να εγγυηθούμε ότι οι παρεμβάσεις μας προάγουν την ευημερία των ωφελούμενων, αν δεν εξετάζουμε πώς ο κόσμος επηρεάζει την ευημερία τους και αν δεν ενισχύουμε τη δική τους επίγνωση σχετικά με αυτό;

Περαιτέρω μελέτη

Το κλασικό βιβλίο του Isaac Prilleltensky, *The Morals and Politics of Psychology* εκδόθηκε αρχικά το 1994 από τον εκδοτικό οίκο State University of New York Press. Παραμένει ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον ανάγνωσμα για όσους/όσες δυσκολεύονται με τα ζητήματα που συζητήθηκαν σε αυτό το κεφάλαιο. Το κείμενο του Tristram Hooley (2023), *Impartiality: A critical review*⁹, προσφέρει μια πιο σύντομη συζήτηση των ζητημάτων αυτών, με ειδική αναφορά στη συμβουλευτική σταδιοδρομία.

4.3. Κατευθυντήριες γραμμές για μια ηθικά ορθή πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση

Με βάση τη συζήτηση που προηγήθηκε, είναι δυνατό να διατυπωθεί μια σειρά κατευθυντήριων γραμμών για μια ηθικά ορθή πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση.

Η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση δεν πρέπει να:

- κατευθύνει τους ωφελούμενους προς οποιαδήποτε προκαθορισμένη εργασία
- επιβάλλει τις κοσμοθεωρίες του συμβούλου σταδιοδρομίας ή του εργοδότη ή του χρηματοδότη του
- δίνει δυσανάλογη έμφαση στις ατομικές αποφάσεις και δράσεις, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τους

9 Hooley, T. (2023). *Impartiality: A critical review*. *Journal of the National Institute for Career Education and Counselling*, 50(1), 41–53. <https://doi.org/10.20856/jniccc.5005>

συστημικούς και οικονομικούς παράγοντες

- περιορίζεται μόνο στη συζήτηση περιβαλλοντικών ζητημάτων
- περιορίζεται μόνο στη συζήτηση του κοινωνικοοικονομικού και πολιτικού πλαισίου
- επιδιώκει να μετατρέψει όλους τους ωφελούμενους σε ακτιβιστές (εκτός αν οι ίδιοι θέλουν να αναπτύξουν τη σταδιοδρομία τους προς αυτή την κατεύθυνση)
- στοχεύει να κάνει τους ωφελούμενους να προσαρμόζονται άκριτα στην αγορά εργασίας (δηλαδή να τους ωθεί να προσαρμόζονται σε έναν άδικο κόσμο).

Η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση καλό θα είναι να:

- βασίζεται σε γεγονότα
- προσφέρει ευκαιρίες για κριτική ανάλυση δεδομένων, ώστε να ενισχύεται ο αναστοχασμός στη λήψη αποφάσεων
- βασίζεται στον σεβασμό της αυτονομίας και της δυνατότητας δράσης των ωφελούμενων
- βασίζεται στον αναστοχασμό των επαγγελματιών (αυτογνωσία και επίγνωση των δικών τους μεροληψιών, προκαταλήψεων και κοσμοθεωριών)
- ενημερώνει τους ωφελούμενους σχετικά με τη σύνδεση της βιωσιμότητας και των περιβαλλοντικών ζητημάτων με την κοινωνική δικαιοσύνη, την αγορά εργασίας και τα ατομικά σχέδια ζωής
- προσεγγίζει και συζητά σύνθετα κοινωνικοοικονομικά, περιβαλλοντικά και πολιτικά ζητήματα, διερευνώντας πιθανά σενάρια και τις πιθανές συνέπειές τους, ενισχύοντας την ικανότητα κατανόησης πολιτικών θέσεων και πολιτικών επιλογών σε αυτά τα θέματα
- ενισχύει την επίγνωση των άνισων σχέσεων εξουσίας στην κοινωνία και του αντίκτυπού τους στις ατομικές εμπειρίες και στην προσωπική και κοινωνική ευημερία
- λαμβάνει υπόψη τις υλικές δυνατότητες που διαθέτει ο ωφελούμενος, καθώς και όσα περιορίζουν τη δυνατότητα επιρροής του
- προάγει την ευημερία του ωφελούμενου, κάτι που συνεπάγεται τη συνεκτίμηση του κοινού καλού, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ευημερίας όλων των έμβιων όντων.

Σημείο προβληματισμού

Στο άρθρο *Critical psychology and career development*¹⁰, οι Prilleltensky και Stead (2012) προτείνουν έναν οικολογικό ορισμό της ευημερίας, ο οποίος περιλαμβάνει πέντε πεδία ευημερίας (ατομικό, σχεσιακό, οργανωσιακό, κοινοτικό και περιβαλλοντικό). Στη συνέχεια, οι συγγραφείς προχωρούν στην ανάλυση της καταπίεσης στο χώρο εργασίας και του τρόπου, με τον οποίο η ψυχολογία και η συμβουλευτική σταδιοδρομίας, εστιάζουν σε ατομικές στρατηγικές αντιμετώπισης των προκλήσεων της σταδιοδρομίας, παραβλέπουν τις συνέπειες του κοινωνικοοικονομικού και πολιτικού πλαισίου και συμβάλλουν σε αισθήματα ανεπάρκειας και ενοχής απέναντι στην αποτυχία. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο αναδύεται το δίλημμα Προσαρμογή–Πρόκληση, το οποίο μπορεί να αντανakλά τον ακόλουθο εσωτερικό διάλογο: «Ξέρω ότι το σύστημα είναι άδικο, αλλά τι μπορώ να κάνω; Είμαι μόνο ένα άτομο. Άλλωστε, σπούδασα για να υποστηρίξω άτομα, όχι για να αλλάζω συστήματα αδικίας. Γι' αυτό υπάρχουν τα κοινωνικά κινήματα και τα πολιτικά κόμματα. Θα ήθελα πραγματικά να συμβάλλω στην εξάλειψη των διακρίσεων και του ταξισμού, αλλά πρέπει να είμαι ρεαλιστής/ρια. Αυτό που μπορώ να κάνω είναι να βοηθήσω μεμονωμένα τον ωφελούμενο που συνεργάζεται μαζί μου». Οι συγγραφείς υποστηρίζουν ότι οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας μπορούν να ανταποκριθούν σε αυτή την πρόκληση, λαμβάνοντας υπόψη τον ρόλο που παίζει η εξουσία καθώς προσπαθούν να κατανοήσουν τις εμπειρίες των ωφελούμενων. Η συμβουλευτική σταδιοδρομίας χρειάζεται τότε να αναγνωρίζει ενεργά, να προσεγγίζει και να αμφισβητεί τις σχέσεις εξουσίας και το status quo.

4.4. Πράσινη Επαγγελματική καθοδήγηση για μία ηθική συμβουλευτική σταδιοδρομία

Όπως έχει ήδη φανεί, έχουν γίνει πολλές συζητήσεις σχετικά με τη δεοντολογική διάσταση της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης, ενώ πλήθος θεωρητικών και ερευνητών έχει ασχοληθεί με το συγκεκριμένο ζήτημα. Ένα μεγάλο μέρος αυτής της δουλειάς επισημαίνει ότι οι παράγοντες του κοινωνικού πλαισίου και του ευρύτερου κόσμου αποτελούσαν ανέκαθεν αναπόσπαστο μέρος της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας και τονίζει ότι η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση απλώς αναγνωρίζει αυτή την πραγματικότητα, ενθαρρύνοντας παράλληλα ενεργά την ενασχόληση με ένα ζήτημα που αφορά και θα αφορά όλους -βλ. το άρθρο των Kαvκoνά και Šprlák, *Reflections on ethical challenges in green guidance*¹¹.

Εντοπίζουν, επίσης, άλλους συγγραφείς που τονίζουν ότι υπάρχουν ζητήματα δικαιοσύνης και πολιτικής, στα οποία «ζητούν» από τους συμβούλους σταδιοδρομίας να πάρουν θέση, εφόσον θέλουν να υποστηρίξουν την ευημερία των ωφελούμενων. Όπως το θέτει ο David Roe στο *Green Guidance*¹², θα επιχειρήσουμε να σκεφτούμε πιο βαθιά ποια συμφέροντα υπηρετούμε, τι ακριβώς επιδιώκουμε να επιτύχουμε για το άτομο και την κοινωνία, και ποια συμβολή μπορούμε να έχουμε στη διαμόρφωση ενός βιώσιμου παρόντος και μέλλοντος δικαιοσύνης. Πρόκειται για τη συνεκτίμηση συλλογικών μορφών ευημερίας που λαμβάνουν υπόψη αυτό που ο Shékina Rochat αποκαλεί «τις ανάγκες του κόσμου» στο άρθρο *Éco-orientation*¹³. Για τον Peter Plant, στο άρθρο του *Paradigms under pressure*¹⁴, αυτό συνεπάγεται μια αλλαγή μοντέλου στη

10 Prilleltensky, I., & Stead, G. B. (2012). Critical psychology and career development: Unpacking the adjust–challenge dilemma. *Journal of Career Development*, 39(4), 321–340. <https://doi.org/10.1177/0894845310384403>

11 Kαvκoνά, E., & Šprlák, T. (2024). *Reflections on ethical challenges in green guidance*. *Journal of the National Institute for Career Education and Counselling*, 53(1), 80–88. <https://doi.org/10.20856/jnicec.5308>

12 Roe, D. (2020, December 7). 'Green' guidance. Critical Perspectives on Career and Career Guidance. <https://cocag.co.uk/2020/12/07/green-guidance/>

13 Rochat, S. (2021). « Éco-orientation » : quelles interventions pour quelles problématiques ? *L'orientation scolaire et professionnelle*, 50(4), 537–562. <https://doi.org/10.4000/osp.14894>

14 Plant, P. (2020). *Paradigms under pressure: Green guidance*. *Nordic Journal of Transitions, Careers and Guidance*, 1(1), 1–9. <https://doi.org/10.16993/njtcg.25>

συμβουλευτική σταδιοδρομίας, μια θεμελιώδη επανεξέτασή της, ώστε να αναγνωρίζει και να αναλαμβάνει την ευθύνη της να συμβάλει στην κοινωνική δικαιοσύνη και σε ένα βιώσιμο μέλλον.

Αναγνωρίζουμε την πολυπλοκότητα όσων προτείνουμε. Η ενσωμάτωση του περιβάλλοντος στη συμβουλευτική σταδιοδρομίας απαιτεί μια αναθεώρηση του τρόπου, με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τις ευθύνες του συμβούλου σταδιοδρομίας. Αυτό σημαίνει ότι χρειάζεται να επανεξετάσετε ορισμένες παραδοχές που έχουν υιοθετήσει ασυνείδητα. Έτσι, θα θέλαμε να ολοκληρώσουμε αυτό το κεφάλαιο, υπογραμμίζοντας τη συναίνεση που έχει ήδη διαμορφωθεί γύρω από αυτά τα ζητήματα, με το παράδειγμα της ανακοίνωσης της Διεθνούς Ένωσης Εκπαιδευτικής και Επαγγελματικής Συμβουλευτικής (International Association for Educational and Vocational Guidance – IAEVG) σχετικά με τη συμβολή της εκπαιδευτικής και επαγγελματικής σταδιοδρομίας στην υποστήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης και της αναγκαίας κοινωνικο-οικολογικής μετάβασης (IAEVG, 2023): «είναι επείγον να εξετάσουμε, επίσης, τις αλληλεξαρτήσεις των σύγχρονων πρακτικών και σταδιοδρομιών με την οικολογία και το περιβάλλον». Πράγματι, στην επικαιροποίηση των Ηθικών Κατευθυντήριων Γραμμών της Ένωσης το 2017, τονίστηκε η σημασία να λαμβάνεται υπόψη ο αντίκτυπος των κοινωνικών, οικονομικών, περιβαλλοντικών και πολιτικών συνθηκών στις σταδιοδρομίες και στις εμπειρίες των ωφελούμενων.

Ο σύμβουλος οφείλει να ενσωματώνει διαρκώς στην πρακτική του τις ανθρωπιστικές αρχές που θεμελιώνουν την ηθική συμπεριφορά και να λαμβάνει υπόψη τις μεταβαλλόμενες κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις, οι οποίες έχουν ηθικές προεκτάσεις για το έργο του. Υπο το πρίσμα αυτό, με ποιον τρόπο οι υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής σταδιοδρομίας μπορούν να ανταποκρίνονται δεοντολογικά στην παγκόσμια ένταση μεταξύ οικονομικών και περιβαλλοντικών ζητημάτων, όπως αυτή αποτυπώνεται στην εργασιακή ζωή των ωφελούμενων και στους χώρους εργασίας τους;

Αναστοχασμός

Μελετήστε τις δύο ακόλουθες μελέτες περίπτωσης και σκεφτείτε ποια θεωρείτε ότι είναι τα ζητήματα που ανακύπτουν. Πώς θα χειριζόσασταν ένα παρόμοιο ζήτημα;

4.4.1. Μελέτη περίπτωσης 1

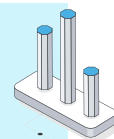

Ένας σύμβουλος σταδιοδρομίας στις εθνικές υπηρεσίες απασχόλησης πρόκειται να ξεκινήσει να συντονίζει μια ομάδα με μακροχρόνια ανέργους. Το εργαστήριο έχει τίτλο «Δεξιότητες απασχολησιμότητας για μια επιτυχημένη πορεία στην αγορά εργασίας». Κατά την πρώτη συνάντηση, καθώς παρουσιάζει τους στόχους του εργαστηρίου και το περιεχόμενο κάθε συνεδρίας (π.χ. σύνταξη ενός αποτελεσματικού βιογραφικού, προετοιμασία σύντομου λόγου για επαγγελματική δικτύωση, οδηγός για μια επιτυχημένη συνέντευξη, «προώθησε» τον εαυτό σου σαν προϊόν, ανάπτυξη επιχειρηματικής νοοτροπίας), ο επαγγελματίας παρατηρεί μια εμφανή μείωση του ενδιαφέροντος και του ενθουσιασμού των συμμετεχόντων.

- Τι εκτιμάτε ότι μπορεί να έχει συμβεί στην παρούσα περίπτωση;
- Με ποιους τρόπους θα μπορούσε ο σύμβουλος σταδιοδρομίας να προσεγγίσει αποτελεσματικά αυτή την ομάδα-στόχο;
- Ποιες πιθανές δυσκολίες ή εμπόδια που έχουν αντιμετωπίσει οι συμμετέχοντες θα πρέπει να ληφθούν υπόψη;
- Τι θα μπορούσε να συμβάλει στην ενίσχυση του κινήτρου της ομάδας για συμμετοχή στο εργαστήριο;

4.4.2. Μελέτη περίπτωσης 2

Η Άννα σπουδάζει μηχανολογία. Ήταν η πρώτη της επιλογή και πραγματικά απολαμβάνει τις σπουδές της στο πανεπιστήμιο. Της αρέσουν όλα τα μαθήματα και έχει πολύ καλές επιδόσεις. Τώρα όμως αρχίζει να ανησυχεί για την πρακτική της άσκηση και απευθύνθηκε σε εσάς, ως σύμβουλο σταδιοδρομίας, για να τη βοηθήσετε.

Όλοι οι φίλοι της έχουν ήδη αποφασίσει σε ποιον τομέα θέλουν να κατευθυνθούν: κάποιοι προς την αυτοκινητοβιομηχανία, άλλοι/ες στη ναυπηγική, άλλοι στην αεροδιαστημική, και άλλοι σε εταιρείες πετρελαίου και φυσικού αερίου... Εκείνη όμως δεν είναι σίγουρη. Στη διάρκεια των σπουδών της έχει γίνει πιο συνειδητοποιημένη σχετικά με τον αντίκτυπο όλων αυτών των βιομηχανιών στον πλανήτη και δεν ξέρει αν μπορεί να εργαστεί σε έναν τομέα που αγαπά χωρίς να συμβάλει περαιτέρω στη ρύπανση του κόσμου.

- Πώς θα υποστηρίζατε την Άννα στη διερεύνηση αυτών των διαφορετικών κλάδων, τόσο ως πεδίων ενδιαφέροντος όσο και ως πηγών ρύπανσης;
- Πώς θα μπορούσατε να ενισχύσετε τον αναστοχασμό της σχετικά με τη σύνδεση ανάμεσα στα επαγγελματικά ενδιαφέροντά της και τις οικολογικές της ανησυχίες;
- Πώς θα μπορούσατε να τη υποστηρίξετε στη διαχείριση άγχους που βιώνει σχετικά με τα συγκεκριμένα ζητήματα;

Περαιτέρω μελέτη

Αν θέλετε να διερευνήσετε περαιτέρω κριτικές προσεγγίσεις στη συμβουλευτική σταδιοδρομίας, μπορείτε να διαβάσετε:

-το άρθρο *Perspectives actuelles du conseil psychologique en orientation*¹⁵ των Pouyaud & Cohen Scali (2016), το οποίο αναστοχάζεται πώς η συμβουλευτική σταδιοδρομίας μπορεί να συνεργεί στη διατήρηση της καταπίεσης και των κοινωνικών αδικιών και πώς μπορεί να συμβάλει στην ατομική και συλλογική ευημερία, και

-το άρθρο *The hegemonic psychological discourse and its implications for career counselling and psychological intervention*¹⁶ της Maria Lucas Casanova (2022), το οποίο παρουσιάζει τους αναστοχασμούς των επαγγελματιών αναφορικά με τον τρόπο που τα κοινωνικοοικονομικά και πολιτικά ζητήματα επηρεάζουν τις εμπειρίες των ωφελούμενων και τη δική τους επαγγελματική πρακτική.

4.5. Σύνοψη

Σε αυτό το κεφάλαιο μάθαμε ότι:

- τα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά ζητήματα αποτελούσαν ανέκαθεν μέρος της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας
- η ΙΑΕVG, ο παγκόσμιος φορέας που οργανώνει και εκπροσωπεί τη συμβουλευτική σταδιοδρομίας, συνιστά οι επαγγελματίες να λαμβάνουν υπόψη τα περιβαλλοντικά ζητήματα και τα ζητήματα κοινωνικής δικαιοσύνης στη διαδικασία συμβουλευτικής
- υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι με τους οποίους μπορεί να νοηθεί και να εφαρμοστεί η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση με ηθικά ορθό τρόπο, ωστόσο υπάρχουν και ορισμένες βασικές κατευθυντήριες γραμμές που μπορούν να ληφθούν υπόψη και
- μπορεί να υποστηριχθεί ότι η ενσωμάτωση περιβαλλοντικών ζητημάτων και ζητημάτων κοινωνικής δικαιοσύνης στη συμβουλευτική σταδιοδρομίας συνιστά ηθική επιταγή.

15 Pouyaud, J., & Cohen-Scali, V. (2016). Perspectives actuelles du conseil psychologique en orientation / Current perspectives in career guidance and counseling. *Psychologie Française*, 61(1), 43–60. <https://doi.org/10.1016/j.psfr.2014.09.003>

16 Casanova, M. L., Costa, P., Lawthom, R., & Coimbra, J. L. (2022). The hegemonic psychological discourse and its implications for career counselling and psychological intervention. *British Journal of Guidance & Counselling*, 50(4), 515–532. <https://doi.org/10.1080/03069885.2022.2065243>

Σημείο προβληματισμού

Αφού μελετήσατε αυτό το κεφάλαιο, πώς αισθάνεστε σχετικά με την ενσωμάτωση των κοινωνικών, οικονομικών, περιβαλλοντικών και πολιτικών διαστάσεων στη συμβουλευτική σταδιοδρομίας; Προσπαθήστε να σκεφτείτε έναν ωφελούμενο που, για κάποιο λόγο, σας έκανε να αναστοχαστείτε πάνω σε αυτά τα ζητήματα: ίσως λόγω της επαγγελματικής εμπειρίας που βίωσε, ίσως λόγω της συζήτησης που αναδύθηκε σχετικά με τη συμφωνία ανάμεσα στις αξίες, τον τρόπο ζωής και τα επαγγελματικά ενδιαφέροντα, ή ίσως επειδή δυσκολευτήκατε να νιώσετε ενσυναίσθηση απέναντί του.

Προσπαθήστε να περιγράψετε τον ωφελούμενο και τις δυσκολίες ή τις αμφιβολίες που προέκυψαν κατά τη διαδικασία.

Τώρα, προσπαθήστε να περιγράψετε τον ωφελούμενο και τις ανάγκες του, χαρακτηρίζοντας τα πέντε πεδία ευημερίας αυτού του ατόμου, όπως τα περιγράφουν οι Prilleltensky και Stead (2012)¹⁷: το ατομικό πεδίο, τις σχέσεις του, τους οργανισμούς στους οποίους ανήκει, την κοινότητα και το περιβάλλον — και αναστοχάζομενοι τον βαθμό ικανοποίησης αντικειμενικών και υποκειμενικών αναγκών. Ανατρέξτε στο σχετικό άρθρο για περισσότερες πληροφορίες, ώστε να υποστηρίξετε την ανάλυσή σας. Είχε πρόσβαση σε επαρκείς υλικούς πόρους ώστε να εξασφαλίζει πρόσβαση σε ευκαιρίες; Ένιωθε αίσθηση αυτοαποτελεσματικότητας που του επέτρεπε να νιώθει αυτοπεποίθηση; Τα σχεσιακά του πλαίσια χαρακτηρίζονταν από φροντίδα και συμπόνια ή από παραμέληση; Ένιωθε υποστήριξη από τους οργανισμούς με τους οποίους αλληλεπιδρούσε (π.χ. σχολείο ή εργασία); Ποιες ήταν οι αξίες της κοινότητάς του/της και πώς θα την περιγράφατε; Τι θα μπορούσατε να κάνετε διαφορετικά σε μια παρόμοια περίπτωση στο μέλλον; Αν αισθάνεστε ότι χρειάζεστε να συζητήσετε αυτή την περίπτωση με κάποιον, αναζητήστε συναδέλφους ή έναν επόπτη.

Είναι, πραγματικά, σημαντικό να αναρωτιόμαστε πώς βιώνουμε τη σχέση με τον ωφελούμενο και τις ανάγκες του, και πώς προσεγγίζουμε αυτές τις ανάγκες. Όμως, αυτού του είδους η διερεύνηση είναι δύσκολη· γι' αυτό η αναζήτηση υποστήριξης από συναδέλφους για κριτικό αναστοχασμό είναι καθοριστική.

17 Prilleltensky, I., & Stead, G. B. (2012). Critical psychology and career development: Unpacking the adjust–challenge dilemma. *Journal of Career Development*, 39(4), 321–340. <https://doi.org/10.1177/0894845310384403>

5

Πώς εφαρμόζω την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση; Δουλεύοντας με άτομα και ομάδες

Όλη η καθοδήγηση πρέπει να είναι πράσινη και, αν αυτές οι συζητήσεις γίνουν νωρίς, μπορούμε να κάνουμε τη διαφορά στον τρόπο που οι άνθρωποι βλέπουν τις επαγγελματικές τους επιλογές και στον τρόπο που αυτές επηρεάζουν τον πλανήτη.

Σύμβουλος σταδιοδρομίας που απάντησε στην έρευνα του έργου μας.

Χρειαζόμαστε άμεσα παραδείγματα από την πραγματική ζωή, όπου να τεκμηριώνεται πώς εφαρμόζονται στην πράξη και με ποιον τρόπο έχουν επιτευχθεί, καθώς και απτά αποτελέσματα μέσα από μετρήσιμους δείκτες. Παράλληλα, απαιτούνται πρακτικά παραδείγματα θετικής επίδρασης στο φυσικό περιβάλλον, στους ανθρώπους και τον τρόπο σκέψης τους, καθώς και ενδείξεις αλλαγής προσεγγίσεων και πρακτικών.

Σύμβουλος σταδιοδρομίας που απάντησε στην έρευνα του έργου μας.

Η ανάλυση των προηγούμενων κεφαλαίων ανέδειξε ότι υπάρχουν ισχυροί και πολυδιάστατοι λόγοι για την ενσωμάτωση της κλιματικής αλλαγής και της πράσινης μετάβασης στη συμβουλευτική σταδιοδρομίας. Παρά ταύτα, τα ευρήματα της έρευνάς μας στους επαγγελματίες του κλάδου καταδεικνύουν ότι, ενώ πολλοί αναγνωρίζουν θεωρητικά τη σημασία της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης, συχνά δυσκολεύονται να προσδιορίσουν τις πρακτικές της προεκτάσεις. Όπως επισημάνθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, αρκετοί σύμβουλοι εκφράζουν προβληματισμούς σχετικά με το πώς μπορούν να προσεγγίσουν τα περιβαλλοντικά ζητήματα χωρίς να υπερβούν τα δεοντολογικά όρια του επαγγέλματος ή να προσδώσουν πολιτικό χαρακτήρα στη συμβουλευτική διαδικασία με τρόπους που ενδέχεται να θεωρηθούν ακατάλληλοι.

Το κεντρικό ερώτημα που ανακύπτει, επομένως, αφορά το πώς μπορεί η επαγγελματική πρακτική να ανταποκριθεί ουσιαστικά στην περιβαλλοντική κρίση, διατηρώντας παράλληλα την προσήλωσή της στις ανάγκες και τα συμφέροντα των ωφελομένων. Στα δύο επόμενα κεφάλαια διερευνούμε συστηματικά αυτό το ζήτημα και παρουσιάζουμε ένα σύνολο πρακτικών μοντέλων και παραδειγμάτων που μπορούν να υποστηρίξουν την εφαρμογή της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης.

Υποστηρίζουμε ότι η πράσινη συμβουλευτική σταδιοδρομίας μπορεί να υλοποιηθεί με τρόπους που ενδυναμώνουν τα άτομα, επιτρέποντάς τους να επεξεργαστούν τις περιβαλλοντικές τους ανησυχίες και να αναπτύξουν μια κριτική και ενημερωμένη προοπτική για το μέλλον τους. Η περιβαλλοντική κρίση, καθώς και οι κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές που συνδέονται με την πράσινη μετάβαση, επηρεάζουν ήδη βαθιά την κοινωνία, την αγορά εργασίας και τις μορφές απασχόλησης. Συνεπώς, η ενασχόληση με τα περιβαλλοντικά ζητήματα δεν αποτελεί πλέον προαιρετική διάσταση της συμβουλευτικής πρακτικής, αλλά θεμελιώδες στοιχείο της.

Η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση, στο ιδεώδες της, αποσκοπεί στην ενίσχυση των γνώσεων των ωφελομένων σχετικά με τα περιβαλλοντικά ζητήματα και στη στήριξή τους ώστε να αξιοποιήσουν αυτές τις γνώσεις για τη διαμόρφωση των προσωπικών και επαγγελματικών τους προοπτικών. Το παρόν κεφάλαιο παρουσιάζει ένα φάσμα προσεγγίσεων και τεχνικών που μπορούν να συμβάλουν στην «πρασινοποίηση» της συμβουλευτικής πρακτικής. Αναγνωρίζοντας την ποικιλομορφία του πεδίου, εξετάζουμε διαφορετικές μεθοδολογικές επιλογές που μπορούν να εφαρμοστούν τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό επίπεδο. Το επόμενο κεφάλαιο θα επικεντρωθεί σε πιο συστημικές και δομικές παρεμβάσεις.

Οι ιδέες και τα εργαλεία που παρουσιάζονται βασίζονται σε εμπειρικά δεδομένα και σε συνεργασία με

επαγγελματίες του χώρου. Στο πλαίσιο του έργου μας, διερευνήσαμε από κοινού με συμβούλους σταδιοδρομίας τρόπους εφαρμογής της πράσινης καθοδήγησης και αξιοποιήσαμε το υλικό αυτό για την ανάπτυξη μιας σειράς εργαλείων, τα οποία παρουσιάζονται σταδιακά στο κεφάλαιο. Επιπλέον, μια εκτενέστερη συλλογή εργαλείων και προτάσεων είναι διαθέσιμη στην εργαλειοθήκη, [Green Guidance ToolBox](#).

5.1. Το σημείο εκκίνησής σας

Υπάρχει μια ποικιλία προσεγγίσεων που θα σας επιτρέψουν να εργαστείτε με ωφελομένους μέσω της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης. Θα πρέπει να αναπτύξετε το δικό σας στυλ και τη δική σας προσέγγιση στην πρακτική σας. Ένας καλός τρόπος για να γίνει αυτό είναι να ξεκινήσετε με αναστοχασμό γύρω από τις αξίες και την πρακτική σας και να σκεφτείτε πώς αυτό μπορεί να διαμορφώσει τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζετε την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση.

Αναστοχασμός: Ποιος είναι ο σκοπός της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας;

Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο σκοπός της πράσινης συμβουλευτικής σταδιοδρομίας; Ο σκοπός είναι:

- Να βοηθήσει τους ανθρώπους να ευθυγραμμίσουν τις δεξιότητες, τις φιλοδοξίες και τα ενδιαφέροντά τους με αυτό που χρειάζεται η κοινωνία;
- Να βοηθήσει τους ανθρώπους να αναπτύξουν τις δεξιότητες, τις ικανότητες και τις φιλοδοξίες τους και να νιώσουν άνετα με τις επιλογές που έχουν κάνει και ικανοποιημένοι με τον τρόπο που έχει εξελιχθεί η σταδιοδρομία τους;
- Να βοηθήσει τους ανθρώπους να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση του μέλλοντος της κοινωνίας στην οποία ζουν μέσω των επαγγελματικών τους επιλογών, της επαγγελματικής τους ζωής και της ιδιότητας του πολίτη;

Η απάντηση μπορεί, φυσικά, να είναι ότι πιστεύετε πως ο ρόλος σας, ως σύμβουλος σταδιοδρομίας, είναι να συνδυάσετε δύο ή και τα τρία από αυτά τα στοιχεία, ή ότι πιστεύετε πως ο ρόλος σας είναι να κάνετε κάτι εντελώς διαφορετικό. Η διατύπωση αυτή θεωρείται ικανοποιητική, αλλά είναι χρήσιμο να αφιερώσετε λίγο χρόνο αναστοχαζόμενοι πάνω στο ποιος πιστεύετε ότι είναι ο σκοπός της εργασίας σας, καθώς όσο περισσότερο σκεφτόμαστε την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση, τόσο περισσότερο καλούμαστε να εξετάσουμε εάν χρειάζεται να αλλάξουμε και να προσαρμόσουμε τον τρόπο με τον οποίο βλέπουμε την εργασία μας.

Η παρούσα ενότητα εξετάζει ένα σύνολο βασικών δραστηριοτήτων που συνθέτουν την επαγγελματική πρακτική της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας και διερευνά τρόπους με τους οποίους καθεμία από αυτές μπορεί να γίνει βιώσιμη. Η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση δεν αποτελεί μια ενιαία τεχνική, αλλά ένα πλαίσιο που μπορεί να διαπεράσει όλες τις λειτουργίες του επαγγέλματος. Για τον λόγο αυτό, η ανάλυση που ακολουθεί οργανώνεται γύρω από τις κύριες δραστηριότητες της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας, όπως: **πληροφόρηση, αξιολόγηση, παροχή υπηρεσιών σταδιοδρομίας, εκπαίδευση, διαμεσολάβηση, συνηγορία, ανατροφοδότηση και διαμόρφωση συστημάτων.**

Πληροφόρηση	Παροχή έγκυρων και επικαιροποιημένων πληροφοριών που ενισχύουν τη γνώση των ωφελούμενων σχετικά με τον κόσμο της εργασίας και τις δυναμικές της σταδιοδρομίας, διευκολύνοντάς τους να κατανοήσουν το περιβάλλον μέσα στο οποίο λαμβάνουν αποφάσεις.
Αξιολόγηση	Υποστήριξη των ωφελούμενων στη διερεύνηση και κατανόηση των ικανοτήτων, ενδιαφερόντων και χαρακτηριστικών τους, καθώς και στον τρόπο με τον οποίο μπορούν να αξιοποιηθούν αποτελεσματικά στο σύγχρονο εργασιακό πλαίσιο.
Παροχή υπηρεσιών σταδιοδρομίας	Συνεργασία με άτομα ή μικρές ομάδες με στόχο την ενίσχυση του αναστοχασμού, της αυτογνωσίας και της κατανόησης του κοινωνικού και επαγγελματικού περιβάλλοντος, ώστε να ληφθούν τεκμηριωμένες αποφάσεις σταδιοδρομίας.
Εκπαίδευση	Διευκόλυνση της μάθησης σε ατομικό ή ομαδικό επίπεδο, μέσα από οργανωμένες εκπαιδευτικές διαδικασίες που ενισχύουν δεξιότητες, γνώσεις και στάσεις σχετικές με τη σταδιοδρομία.
Διαμεσολάβηση	Σύνδεση των ωφελούμενων με άτομα, φορείς ή ευκαιρίες που μπορούν να υποστηρίξουν την επαγγελματική τους ανάπτυξη, όπως πρόσβαση σε εμπειρίες εργασίας, δικτύωση ή συνεργασίες.
Συνηγορία	Παρέμβαση εκ μέρους των ωφελούμενων όταν δεν διαθέτουν τη δυνατότητα ή την αυτοπεποίθηση να εκπροσωπήσουν οι ίδιοι τα συμφέροντά τους, με στόχο τη διασφάλιση ίσων ευκαιριών και δίκαιης μεταχείρισης.
Αντροφοδότηση και διαμόρφωση συστημάτων	Αξιοποίηση των δεδομένων που προκύπτουν από την επαγγελματική πρακτική για την ανάδειξη συστημικών προβλημάτων και την υποβολή προτάσεων βελτίωσης σε οργανωτικό ή πολιτικό επίπεδο.

Είναι πολύ πιθανό να εμπλέκεστε μόνο σε ορισμένες από αυτές τις δραστηριότητες, επομένως θα ήταν σκόπιμο να ξεκινήσετε εστιάζοντας σε εκείνες τις οποίες ήδη συμμετέχετε ενεργά και, στη συνέχεια, να επεκτείνετε σταδιακά τη δράση σας. Σε αυτό το κεφάλαιο, θα εξεταστεί κυρίως η πληροφόρηση, η αξιολόγηση, η παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής σταδιοδρομίας και η εκπαίδευση, και στο επόμενο κεφάλαιο θα εξεταστούν η διαμεσολάβηση, η συνηγορία, η ανατροφοδότηση και διαμόρφωση συστημάτων.

Το να διαμορφώσετε τη δική σας προσέγγιση γύρω από την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση είναι μια συνεχής διαδικασία. Η διαδικασία ξεκινά με την αυτογνωσία –την κατανόηση της προσωπικής κοσμοθεωρίας και των ηθικών πεποιθήσεων– και επεκτείνεται στο να βρίσκεστε σε πλήρη συντονισμό με την κατάσταση των ωφελούμενων σας. Στόχος είναι να εντάξετε οργανικά τη βιωσιμότητα στις συζητήσεις γύρω από τη σταδιοδρομία τους, με τρόπο που δεν θα προκαλεί αντίσταση ή ενοχές, ούτε θα εστιάζει υπερβολικά στην ατομική δράση, παραβλέποντας τα συστημικά αίτια της τρέχουσας κρίσης. Η προσέγγιση αυτή ενθαρρύνει τους ωφελούμενους και τους μαθητές να διευρύνουν τον προβληματισμό τους ως προς τις επαγγελματικές τους επιλογές, φυτεύοντας σπόρους που συμβάλλουν σταδιακά στον κοινωνικό μετασχηματισμό — όπως ακριβώς τοποθετούνται ένα-ένα τα τούβλα για την οικοδόμηση ενός καθεδρικού ναού..

Η σταδιοδρομία αποτελεί τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα πορεύονται στη ζωή, τη μάθηση και την εργασία τους. Όλοι έχουν μια σταδιοδρομία, ακόμη και τα άτομα που ενδέχεται να μην αποκτήσουν ποτέ μια έμμισθη εργασία. Υπό αυτή την έννοια, η σταδιοδρομία συνιστά μια δημοκρατική σύλληψη, ανοιχτή προς όλους.

Επομένως, όλοι διαθέτουν μια σταδιοδρομία και όλοι αξιοποιούν τους πόρους που βρίσκονται στο περιβάλλον τους. Αυτό συμβαίνει ήδη και θα καταστεί ακόμη πιο αισθητό καθώς οδεύουμε προς την πράσινη μετάβαση. Ωστόσο η περιβαλλοντική κρίση συνεπάγεται ότι στο μέλλον θα έχουμε στη διάθεσή μας διαφορετικού είδους πόρους για να αξιοποιήσουμε. Στην πορεία της σταδιοδρομίας μας, αλληλεπιδρούμε με άλλα άτομα και με θεσμούς στην προσπάθειά μας να διαμορφώσουμε τη ζωή μας. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την άντληση υποστήριξης από φίλους και κοινωνικά δίκτυα, εργοδότες, τις οικογένειες και τις κοινότητες.

Η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση αποτελεί μια μορφή στοχευμένης επαγγελματικής υποστήριξης, η οποία παρέχει ενεργά στα άτομα νέες ευκαιρίες να αποκτήσουν πρόσφατες πληροφορίες και δεξιότητες, να αναπτύξουν επαφές και να βιώσουν εμπειρίες ικανές να τα υποστηρίξουν στην εξέλιξη της σταδιοδρομίας

τους. Ας εστιάσουμε, λοιπόν, σε ορισμένους από τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να το επιτύχουμε αυτό.

Περαιτέρω μελέτη

Η Laura Nota και οι συνεργάτες της (2020) έχουν δημοσιεύσει ένα πολύ χρήσιμο βιβλίο με τίτλο: *Βιώσιμη ανάπτυξη, συμβουλευτική σταδιοδρομίας και εκπαίδευση σταδιοδρομίας (Sustainable development, career counselling and career education)*¹⁸. Ένα ακόμη χρήσιμο βιβλίο έχει δημοσιευθεί από τη Valerie Cohen-Scali και τους συνεργάτες της (2018) και έχει τίτλο: *Παρεμβάσεις στον σχεδιασμό και την εκπαίδευση σταδιοδρομίας: Μετασχηματισμός για βιώσιμη ανάπτυξη και αξιοπρεπή εργασία (Interventions in career design and education: Transformation for sustainable development and decent work)*¹⁹.

Αναστοχασμός: Επανεξετάζοντας την πρακτική σας.

Πριν ξεκινήσουμε να εξετάζουμε νέες προσεγγίσεις, αξίζει να αναστοχαστείτε πάνω σε αυτά που ήδη κάνετε. Χρησιμοποιήστε τον παρακάτω πίνακα για να σας βοηθήσει στον αναστοχασμό σας σχετικά με την υπάρχουσα πρακτική σας.

	Σε ποιο βαθμό εφαρμόζετε ήδη αυτή την πρακτική;	Ποιες συγκεκριμένες πρακτικές υλοποιείτε στο πλαίσιο της εργασίας σας;	Περιλαμβάνουν οι πρακτικές σας παραδείγματα ή στοιχεία που θα μπορούσαν να θεωρηθούν μορφές πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης;	Μπορείτε να εντοπίσετε πιθανούς τρόπους με τους οποίους οι πρακτικές σας θα μπορούσαν να αναπλαισιωθούν ή να προσαρμοστούν ώστε να αποκτήσουν πιο πράσινο ή βιώσιμο χαρακτήρα
Πληροφόρηση				
Αξιολόγηση				
Παροχή υπηρεσιών επαγγελματικής σταδιοδρομίας				
Εκπαίδευση				
Διαμεσολάβηση				
Συνηγορία				
Ανατροφοδότηση και διαμόρφωση συστημάτων				

18 Nota, L., Soresi, S., Di Maggio, I., Santilli, S., & Ginevra, M. C. (2020). *Sustainable development, career counselling and career education*. Springer Nature. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-60046-4>

19 Cohen-Scali, V., Pouyaud, J., Podgórný, M., Drabik-Podgórná, V., Aisenson, G., Bernaud, J. L., Abdou Moumoula, I., & Guichard, J. (Eds.). (2018). *Interventions in career design and education: Transformation for sustainable development and decent work*. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-91968-3>

Προς το παρόν, πιθανότατα θα έχετε πολλά κενά κουτάκια στον πίνακά σας, αλλά καθώς μελετάτε αυτό το Εγχειρίδιο είναι πιθανό να μπορέσετε να συμπληρώσετε περισσότερα, καθώς θα παρατηρείτε τις βιώσιμες πτυχές αυτών που ήδη κάνετε και θα παράγετε περισσότερες ιδέες για την βιώσιμη πρακτική σας.

5.2. Πληροφόρηση

Μια σημαντική πρακτική της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας είναι να παρέχει στους ανθρώπους τις πληροφορίες που χρειάζονται για να εξελίξουν τη σταδιοδρομία τους. Συνήθως, αυτές οι πληροφορίες περιγράφονται ως «πληροφορίες για τη σταδιοδρομία και την αγορά εργασίας» και περιλαμβάνουν την παροχή των ακόλουθων:

- **Επαγγελματικές πληροφορίες:** Πόσες διαφορετικές θέσεις εργασίας υπάρχουν και τι αρμοδιότητες έχουν;
- **Πληροφορίες σχετικά με τα προσόντα και τα μονοπάτια** προς διαφορετικές θέσεις εργασίας και σταδιοδρομίες.
- **Μισθολογικά δεδομένα:** Ποιες είναι οι χρηματικές απολαβές ανά επαγγελματική κατηγορία;
- **Γεωγραφικές πληροφορίες:** Πού γίνονται τα διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα και επαγγέλματα;
- **Τάσεις:** Τι πιστεύουν οι οικονομολόγοι και άλλοι ειδικοί ότι είναι πιθανό να συμβεί βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα;

Είναι επίσης πιθανό να συμπεριληφθεί μια σειρά από άλλου είδους πληροφορίες που μπορεί να φανούν χρήσιμες στους ανθρώπους στη λήψη επαγγελματικών αποφάσεων. Αυτές θα μπορούσαν να αφορούν δράσεις, όπως να υποστηρίζουν τους ανθρώπους να κατανοήσουν το σύστημα παροχών και πρόνοιας, να αυξήσουν τις γνώσεις τους για τις συγκοινωνιακές συνδέσεις που μπορούν να τους βοηθήσουν να αποκτήσουν πρόσβαση σε ευκαιρίες, ή τη παροχή πληροφοριών σχετικά με το ποιος είναι και ποιος δεν είναι καλός εργοδότης με βάση συγκεκριμένα κριτήρια όπως η εργασιακή ασφάλεια, η πρόσβαση στην κατάρτιση και η ικανοποίηση και δέσμευση των εργαζομένων. Πολλοί ωφελούμενοι ενδιαφέρονται, επίσης, για τα ηθικά πρότυπα των εργοδοτών για τους οποίους σκέφτονται να εργαστούν και θέλουν να γνωρίζουν, εάν αυτός ο εργοδότης εκμεταλλεύεται ανθρώπους στον Παγκόσμιο Νότο ή κατασκευάζει επικίνδυνα προϊόντα.

Αυτό το είδος της διευρυμένης έννοιας των πληροφοριών για τη σταδιοδρομία και την αγορά εργασίας δημιουργεί κάποιες μεγάλες ευκαιρίες για την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση. Θα ήταν σαφώς χρήσιμο για τα άτομα, κατά τη διαδικασία λήψης επαγγελματικών αποφάσεων, να μπορούσαν να αντλήσουν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με:

- τις περιβαλλοντικές πολιτικές που υιοθετούν (ή εφαρμόζουν) οι διάφοροι εργοδότες·
- το κατά πόσον οι εργοδότες ασκούν θετική ή αρνητική επίδραση στο περιβάλλον·
- τον τρόπο με τον οποίο οι εν λόγω εταιρείες σχεδιάζουν να ανταποκριθούν στην περιβαλλοντική κρίση και στις πολιτικές της πράσινης μετάβασης· και
- το κατά πόσο οι περιβαλλοντικές μεταβολές αναμένεται να οδηγήσουν στην ανάπτυξη ή τη συρρίκνωση συγκεκριμένων εταιρειών, κλάδων ή επαγγελμάτων.

Αυτό το είδος προσέγγισης χρησιμεύει, καταρχάς, στην αφύπνιση των ανθρώπων σχετικά με το εύρος των ευκαιριών και των προκλήσεων που υπάρχουν, όταν αναπτύσσουν μια σταδιοδρομία σε έναν πλανήτη που εισέρχεται σε μια περίοδο περιβαλλοντικής κρίσης. Δεύτερον, αυτή η προσέγγιση τους παρέχει τις πληροφορίες που χρειάζονται για να αρχίσουν να διερευνούν τη σταδιοδρομία τους με έμφαση στη

βιωσιμότητα και την περιβαλλοντική ευημερία.

Η συζήτηση με τους ωφελούμενους και τους μαθητές σχετικά με τον οικολογικό μετασχηματισμό της οικονομίας εξαρτάται συχνά, σε μεγάλο βαθμό, από την παροχή έγκυρης και ποιοτικής πληροφόρησης. Τα άτομα πρέπει να είναι σε θέση να αντιληφθούν πώς η πράσινη μετάβαση επηρεάζει ήδη τις θέσεις εργασίας, καθώς και να κατανοήσουν τον αντίκτυπο που ενδέχεται να έχει στο μέλλον. Η παροχή αυτού του είδους των πληροφοριών υποστηρίζει τα άτομα, ώστε να αναλογιστούν τις επιπτώσεις που θα έχει η πράσινη μετάβαση στους ίδιους. Χωρίς να παραβιάζουμε τις δεοντολογικές μας αρχές ή να προκαλούμε «οικολογικό άγχος», ως σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού, μπορούμε να συνεργαστούμε με τους συμβουλευόμενους, προκειμένου να αναστοχαστούν πώς το τρέχον ή το μελλοντικό τους επάγγελμα επιδρά στο οικοσύστημα το οποίο ζούμε -το περιβάλλον, αλλά και πώς οι περιβαλλοντικές και θεσμικές αλλαγές πρόκειται, αντίστοιχα, να επηρεάσουν το επάγγελμα αυτό.

Ο στόχος δεν είναι να κατευθύνετε όλους τους ωφελούμενους και τους μαθητές προς τις πράσινες σταδιοδρομίες ή προς την εκπαίδευση σε τομείς που συνδέονται άμεσα με την πράσινη μετάβαση. Ωστόσο, εάν ο ωφελούμενος είναι δεκτικός, αυτές οι προοπτικές μπορούν να προταθούν προδραστικά και να διερευνηθούν. Και πάλι, η διαδικασία αυτή προϋποθέτει πρόσβαση σε ποιοτική πληροφόρηση, η οποία δύναται να προσφερθεί στους ωφελούμενους προκειμένου να τροφοδοτήσει τη συζήτηση. Οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας μπορούν να θέσουν ερωτήματα όπως: «Θα μπορούσε η τρέχουσα ή η μελλοντική σας εργασία να επηρεαστεί από την πράσινη μετάβαση;» ή «Με ποιους τρόπους η παρούσα ή η μελλοντική επαγγελματική σας δραστηριότητα ενδέχεται να ασκήσει επίδραση στο ευρύτερο φυσικό και κοινωνικο-οικολογικό περιβάλλον;».

Οι ωφελούμενοι μπορούν επίσης να υποστηριχθούν ώστε να ανακαλύψουν τρόπους για να καταστήσουν την τρέχουσα εργασία τους πιο οικολογική ή πιο πράσινη. Η διασφάλιση της πρόσβασής τους σε πληροφορίες, σε συνδυασμό με την παρότρυνση να τις διερευνήσουν, αποτελεί έναν εξαιρετικό τρόπο να κεντρίσουμε τον προβληματισμό τους σε αυτόν τον τομέα. Για παράδειγμα, θα μπορούσατε να ρωτήσετε: «Ποια είναι η μικρότερη, πρακτική ενέργεια στην οποία θα μπορούσατε να προβείτε για να κάνετε την εργασία σας πιο βιώσιμη;», παρέχοντάς τους παράλληλα ορισμένα παραδείγματα βιώσιμων εργασιακών πρακτικών προκειμένου να εξάψετε τη φαντασία τους. Η ενθάρρυνσή τους να εκφράσουν τις ανησυχίες τους σχετικά με την πράσινη μετάβαση μπορεί, επίσης, να συμβάλει στο να κατανοήσετε τι σημαίνει το ζήτημα αυτό για τους ίδιους, εγείροντας περαιτέρω ερωτήματα, αναδεικνύοντας τα κίνητρά τους και εμβαθύνοντας τη συζήτηση. Τέλος, η πρόσβαση σε ποιοτικές και τεκμηριωμένες πληροφορίες μπορεί να βοηθήσει ουσιαστικά τα άτομα να εξελίξουν τη σκέψη τους γύρω από αυτά τα ζητήματα.

Σημείο προβληματισμού

Είναι σημαντικό να εξετάσετε κριτικά τους ισχυρισμούς περί οικολογικής ευαισθησίας που προβάλλονται από τα μέσα ενημέρωσης και διάφορους οργανισμούς. Πολλές εταιρείες ισχυρίζονται ότι λειτουργούν με γνώμονα τη βιωσιμότητα. Πολλές θέσεις εργασίας διαφημίζονται ως πράσινες. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, πρόκειται απλώς για τακτικές πράσινου ξεπλύματος, δηλαδή τη χρήση κατάλληλης ρητορικής χωρίς ουσιαστική εφαρμογή αντίστοιχων πρακτικών.

Είναι σημαντικό για την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση να θέσει κανείς το ζήτημα του πράσινου ξεπλύματος και να ενθαρρύνει τους ωφελούμενους του να το διερευνήσουν σε βάθος, όταν έρχονται αντιμέτωποι με αυτού του είδους τους ισχυρισμούς. Για τον λόγο αυτό, χρειάζεται να ενθαρρύνετε τους συμβουλευόμενους να αναζητήσουν τεκμήρια και να εξετάσουν τα κίνητρα που διέπουν τα διαφορετικά είδη ισχυρισμών περί πράσινων πρακτικών.

Αναστοχασμός

Έχετε πρόσβαση σε επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με την πράσινη μετάβαση;

Πού μπορείτε να αναζητήσετε αυτές τις πληροφορίες;

Πώς μπορείτε να εντάξετε το ζήτημα αυτό στη Διαρκή Επαγγελματική Ανάπτυξή (CPD);

Εάν γνωρίζετε τον τρόπο που η πράσινη μετάβαση ενδέχεται να επηρεάσει την εργασία και την κοινωνία στο μέλλον και έχετε την τάση να σκέφτεστε δημιουργικά, διαμορφώνοντας σενάρια και εντοπίζοντας ευκαιρίες, τότε θα είναι ευκολότερο να αναγνωρίσετε τι είναι σχετικό για τους ωφελούμενους σας και να διαμορφώσετε από κοινού πιθανά «πιο» πράσινα σενάρια.

Ποιο εργαλείο;

Προωθώντας την ιδέα της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης, βρήκαμε πολύ χρήσιμο να προσφέρουμε σε όλους τους ωφελούμενους μας έναν ηλεκτρονικό πίνακα ανακοινώσεων - Padlet όπου συλλέγουμε αξιοποιήσιμες πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με την έμπνευση για πράσινες θέσεις εργασίας και την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών θεμάτων στη σταδιοδρομία. Με αυτόν τον τρόπο, ο σύμβουλος σταδιοδρομίας δεν χρειάζεται να εξηγεί αυτές τις πληροφορίες σε κάθε ωφελούμενο παρά μόνο να προσφέρει υλικό για αυτοδιδασκαλία. Αρκετοί χρήσιμοι πόροι είναι διαθέσιμοι σε αυτό το Padlet, όπως μια συλλογή οπτικοποιήσεων πράσινων δεδομένων (για να απεικονίσετε τις αλλαγές που συμβαίνουν δείχνοντάς τες στους ωφελούμενους, αναρτώντας τες στον τοίχο του γραφείου σας ή στη ροή των κοινωνικών δικτύων της εταιρείας), βίντεο με πράσινα θέματα για να πυροδοτήσουν μια συζήτηση και να προκαλέσουν περιέργεια, καθώς και μια συλλογή φωτογραφιών από πράσινες σταδιοδρομίες για να βοηθήσουν τους ωφελούμενούς σας να δουν τις κλίσεις και τα επαγγέλματα υπό διαφορετικό πρίσμα.

Σας προτείνουμε, επίσης, να συνδεθείτε με άλλους συμβούλους σταδιοδρομίας για να διερευνήσετε την πράσινη στροφή και να συνεργαστείτε για να βρείτε πληροφορίες που είναι σχετικές με την ομάδα ανθρώπων που υποστηρίζετε περισσότερο, την περιοχή στην οποία εργάζεστε ή τη χώρα σας.

Οι αφίσες που τοποθετούνται στον χώρο της συμβουλευτικής (π.χ. σύνδεσμοι με βασικούς οργανισμούς και ενώσεις ή πληροφορίες σχετικά με τα βιώσιμα μέτρα που έχουμε εφαρμοστεί) μπορούν επίσης να συμβάλουν στην ευαισθητοποίηση.

Περαιτέρω μελέτη

Υπάρχουν πολλές διαθέσιμες πηγές που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε για να μάθετε για τις πράσινες σταδιοδρομίες. Είναι σημαντικό να κάνετε κάποια έρευνα στη χώρα σας και να βρείτε υλικό που είναι σχετικό με τους ωφελούμενους σας.

Ορισμένα χρήσιμα σημεία εκκίνησης είναι κάποιοι διεθνείς ιστότοποι όπως: ([What to do to green your career](#)) ή ([Find your future in an environmental career](#)).

Υπάρχουν, επίσης, κάποιες καλές πηγές στο YouTube, συμπεριλαμβανομένου του [Climate career path-finding workshop](#) και της πηγής [environmental careers outlook resource](#).

5.3. Αξιολόγηση αναγκών των ωφελούμενων

Οι συμβατικές προσεγγίσεις για την αξιολόγηση της σταδιοδρομίας επικεντρώνονται στον προσεκτικό εντοπισμό των αναγκών, των επιθυμιών και των ικανοτήτων του ατόμου. Στην πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση, αυτό είναι πιθανό να περιλαμβάνει τη διερεύνηση του επιπέδου ενδιαφέροντος των ανθρώπων για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, των γνώσεών τους σχετικά με τις πράσινες σταδιοδρομίες και τα ευρύτερα ζητήματα βιωσιμότητας, και της επιθυμίας τους να ακολουθήσουν μια πράσινη σταδιοδρομία ή να ενσωματώσουν περιβαλλοντικές παραμέτρους στην ανάπτυξη της σταδιοδρομίας τους.

Στο πιο βασικό επίπεδο, αυτό μπορεί να είναι απλώς η υποβολή ερωτήσεων, όπως:

- Τι ρόλο διαδραματίζει το περιβάλλον στη ζωή ή στα ενδιαφέροντά σας;
- Πώς νιώθετε όταν περνάτε χρόνο στη φύση; Ποια είδη εξωτερικών χώρων απολαμβάνετε περισσότερο;
- Πώς θα μπορούσε το περιβάλλον ή τα ζητήματα βιωσιμότητας να συνδεθούν με τα τρέχοντα ενδιαφέροντά σας; Και τι γίνεται με άλλες διαστάσεις του σχεδίου ζωής σας (π.χ. τρόπος ζωής, εκπαιδευτικοί και επαγγελματικοί στόχοι);
- Με ποιους τρόπους πιστεύετε ότι η κλιματική αλλαγή ή η μετάβαση σε μια οικονομία κλιματικής ουδετερότητας θα μπορούσε να επηρεάσει την επαγγελματική σας πορεία ή τις επιλογές σας; Τι θα θέλατε να μάθετε ή να διερευνήσετε σχετικά με τις ευκαιρίες γύρω από τις πράσινες και βιώσιμες βιομηχανίες;
- Ποιες δεξιότητες διαθέτετε που θα μπορούσαν να συμβάλουν στη βιωσιμότητα;

Αυτού του είδους οι ερωτήσεις χρησιμεύουν για να φέρουν στην επιφάνεια τις ιδέες, τα ενδιαφέροντα και τις ανησυχίες των ατόμων και επιτρέπουν στους συμβούλους σταδιοδρομίας να αρχίσουν να καθορίζουν εάν θα ήταν χρήσιμο να ακολουθήσουν μια προσέγγιση πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης με κάποιον ωφελούμενο. Φυσικά, είναι δυνατό να βασιστούμε σε αυτού του είδους τις ποιοτικές αξιολογήσεις προκειμένου να αναπτύξουμε ή να αξιοποιήσουμε νέα **ποσοτικά εργαλεία αξιολόγησης**, τα οποία θα επιδιώκουν την περαιτέρω μέτρηση των ενδιαφερόντων και των στάσεων των ατόμων στο εν λόγω πεδίο.

Αξίζει, επίσης, να εξετάσουμε εάν, στην πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση, θα πρέπει να εστιάσουμε πέρα από την αξιολόγηση του ατόμου προς άλλα είδη αξιολογήσεων. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει την ανάπτυξη εργαλείων που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε εμείς και οι ωφελούμενοί μας για την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών αναγκών μιας περιοχής ή κοινότητας. Μπορούμε, επίσης, να συνεργαστούμε με τους ωφελούμενους για να τους βοηθήσουμε να αξιολογήσουν τη βιωσιμότητα των διαφόρων επιλογών που εξετάζουν. Για παράδειγμα, η διεξαγωγή ενός εκπαιδευτικού προγράμματος, συμβάλλει πράγματι περισσότερο στη βιωσιμότητα ή μήπως οι ισχυρισμοί των εργοδοτών σχετικά με την ουσιαστική βιωσιμότητά αποτελούν πραγματική δέσμευση και όχι απλώς πράσινο ξέπλυμα;

Ποιο εργαλείο;

Χρησιμοποιήστε από την εργαλειοθήκη αυτές τις **ερωτήσεις και αφορμές για συζήτηση** για να θίξετε το θέμα της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας σε σχέση με τη σταδιοδρομία.

Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε δραστηριότητες από την εργαλειοθήκη όπως οι **Οικολογικές δεξιότητες** και οι **Οικολογικές αξίες** για να ενσωματώσετε ομαλά τη βιωσιμότητα στην αυτο-αξιολόγηση των δεξιοτήτων και των αξιών των ωφελούμενων και των μαθητών.

Περαιτέρω μελέτη

Ο οδηγός [Guide to career and climate](#) του Trevor Lehman, μπορεί να σας φανεί ένα χρήσιμο σημείο εκκίνησης για την πράσινη αξιολόγηση σταδιοδρομίας.

Περαιτέρω μελέτη

Ο οδηγός [Guide to career and climate](#) του Trevor Lehman, μπορεί να σας φανεί ένα χρήσιμο σημείο εκκίνησης για την πράσινη αξιολόγηση σταδιοδρομίας.

5.4. Παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής σταδιοδρομίας

Για πολλούς συμβούλους σταδιοδρομίας, η ατομική συνεδρία συμβουλευτικής αποτελεί κεντρικό πυλώνα πρακτικής. Οι δύο δραστηριότητες που έχουμε συζητήσει μέχρι τώρα (πληροφόρηση και αξιολόγηση) μπορούν συχνά να ενσωματωθούν στις συνεδρίες συμβουλευτικής. Η συμβουλευτική μπορεί να πραγματοποιηθεί με διάφορους τρόπους και σε διάφορα πλαίσια, από προγραμματισμένα ραντεβού έως συναντήσεις χωρίς ραντεβού, σε χώρους όπως σχολεία, πανεπιστήμια, δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης, γραφεία ευρέσεως εργασίας ή σε ιδιωτικούς χώρους.

Ανεξάρτητα από το πού και πώς εργάζεστε, ως σύμβουλοι σταδιοδρομίας πρέπει να συνεργάζεστε με όποιον βρίσκεται απέναντί σας και να ξεκινάτε από το σημείο που βρίσκεται εκείνος. Έτσι, η συμβουλευτική τείνει να καθοδηγείται από τον ωφελούμενο και να εστιάζει στο άτομο. Εξαιτίας αυτού, μπορεί να είναι μία από τις πιο απαιτητικές προσεγγίσεις, εάν θέλουμε προληπτικά να θίξουμε ζητήματα σχετικά με την πράσινη μετάβαση. Ως επαγγελματίες, πρέπει πάντα να διατηρούμε στο επίκεντρο τις ανάγκες, τις ανησυχίες και τις ιδέες του ωφελούμενου.

Οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας που συνεργάστηκαν μαζί μας στο έργο της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης ήταν συχνά επιφυλακτικοί απέναντι στην ιδέα να επιβάλουν τις ιδέες και τις αξίες τους στους ωφελούμενους τους. Όταν το συζητήσαμε περαιτέρω με τους συμβούλους σταδιοδρομίας, αναδύθηκε ότι μπορεί να μην είναι ηθικό να αγνοηθεί η πραγματικότητα της πράσινης μετάβασης (βλ. κεφάλαιο 4 του εγχειριδίου). Η πράσινη μετάβαση είναι πολύ πιθανό να αποτελέσει έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες που θα χρειαστεί να αντιμετωπίσουν οι άνθρωποι καθώς αναπτύσσουν την επαγγελματική τους πορεία.. Η υποστήριξη των ωφελούμενων στην προσαρμογή τους στην πράσινη μετάβαση μπορεί να αφορά τόσο τις ευκαιρίες και τις στρατηγικές κινήσεις που επιθυμούν να υλοποιήσουν, όσο και τη διερεύνηση αξιών και ευρύτερων κοινωνικοπολιτικών ζητημάτων.

Η ικανότητα συζήτησης πράσινων θεμάτων στη συμβουλευτική σταδιοδρομίας προϋποθέτει πιθανώς οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας να λειτουργούν σε δύο επίπεδα. Πρώτον, απαιτείται να είναι σε θέση να παρέχουν πληροφορίες για τις πράσινες σταδιοδρομίες και την αγορά εργασίας, προκειμένου να ανοίξουν συζήτηση και να ενθαρρύνουν τους ανθρώπους να αναλογιστούν νέες ευκαιρίες. Δεύτερον, οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας οφείλουν να είναι σε θέση να λειτουργούν σε βαθύτερο επίπεδο και να συζητούν τις αξίες και τις κοσμοθεωρίες των ωφελούμενων ως μέρος της ανάπτυξης της σταδιοδρομίας τους.

Αυτό σημαίνει ότι η πρόσβαση σε μια καλή πηγή επικαιροποιημένων -πράσινων- πληροφοριών για την αγορά εργασίας είναι κρίσιμη. Ο εντοπισμός αυτών των πηγών και η άντληση γνώσης από αυτές πρέπει να αποτελούν τον πυρήνα της επαγγελματικής σας εξέλιξης. Πρέπει να είστε ενημερωμένοι για να μπορείτε να φέρετε την πράσινη μετάβαση στη συμβουλευτική διαδικασία στο σωστό χρόνο και τόπο, και εδώ μπορούν, επίσης, να φανούν πολύ χρήσιμες οι ερωτήσεις και οι αφορμές για συζήτηση από την εργαλειοθήκη του έργου.

Παράλληλα, θα πρέπει να αφιερώσετε χρόνο στον αναστοχασμό γύρω από ευρύτερα ζητήματα. Είναι απαραίτητο να νιώθετε άνετα και να διαθέτετε την κατάλληλη ενημέρωση όταν προσεγγίζετε αυτά τα βαθύτερα ερωτήματα με τους ωφελούμενους. Οι ωφελούμενοι ενδέχεται να εκφράζουν ανησυχίες για το αν έχουν καν επαγγελματικό μέλλον, να επιθυμούν να συζητήσουν την ηθική της απασχόλησης σε «καφέ» (ρυπογόνες) εταιρείες που επιβαρύνουν τον πλανήτη, ή ακόμη και να ζητούν απλώς την άποψή σας για το κατά πόσον «όλα αυτά τα περί κλιματικής αλλαγής» αποτελούν κάτι που πρέπει να λάβουν σοβαρά υπόψη. Δεν απαιτείται να μετατραπείτε σε φιλοσόφους ή κλιματολόγους, ωστόσο είναι σημαντικό να είστε προετοιμασμένοι να εμβαθύνετε σε αυτού του είδους τα θεμελιώδη ερωτήματα.

Η συμβουλευτική σταδιοδρομίας είναι κάτι πολύ περισσότερο από την επίλυση ενός πρακτικού προβλήματος. Είναι μια στιγμή που σας δίνει την ευκαιρία να συζητήσετε ζητήματα σε βάθος και με αναστοχασμό με τους ωφελούμενους. Ερωτήσεις σχετικά με τις ελπίδες και τους φόβους για το μέλλον ενδέχεται να έρθουν στη συζήτηση για την περιβαλλοντική κρίση και ακόμη και να εγείρουν ζητήματα κλιματικού άγχους. Ομοίως, είναι απολύτως θεμιτό να μιλάτε στα άτομα κατά τη συμβουλευτική για τις αξίες τους και για τον τρόπο που θέλουν η εργασία και η σταδιοδρομία τους να συνδέονται με αυτές. Στις συζητήσεις μας με τους συμβούλους σταδιοδρομίας, συνειδητοποιήσαμε ότι η βιωσιμότητα ευθυγραμμίζεται και με άλλες αξίες. Για παράδειγμα, τα άτομα που δίνουν προτεραιότητα στην ασφάλεια ή την παράδοση ενδέχεται να ανησυχούν περισσότερο για τους κινδύνους που εγκυμονεί η λειψυδρία ή η απώλεια αγαπημένων τοπίων, παρά για το αίσθημα αλληλεγγύης προς τα άτομα που πλήττονται από την κλιματική αλλαγή. Οι άνθρωποι με πιο παραδοσιακή νοοτροπία συχνά αντιστέκονται στη μετάβαση, επειδή φοβούνται ότι θα διαταράξει τον τρόπο ζωής τους. Ωστόσο, στην πραγματικότητα, η πρόκληση είναι να διατηρήσουμε τα πράγματα που είναι σημαντικά για εμάς και με τα οποία είμαστε συναισθηματικά δεμένοι. Η προσπάθεια αλλαγής των αξιών των ανθρώπων δεν αποδίδει, θα πρέπει να επιδιώκουμε να τις κατανοήσουμε και να συνεργαστούμε με τα άτομα σύμφωνα με όσα έχουν σημασία για αυτούς.

Η συζήτηση οφείλει να καθοδηγείται από την κοσμοθεωρία και τις προσωπικές προτεραιότητες του ωφελούμενου, αναδεικνύοντας διακριτικά συνδέσεις με τη βιωσιμότητα, αντί να αναλώνεται σε μακροσκελείς διαλέξεις γύρω από περιβαλλοντικά ζητήματα. Από την άλλη πλευρά, η βιωσιμότητα μπορεί να συνδεθεί με τις αντιλήψεις του ωφελούμενου περί «εργασίας με νόημα», καθώς και με το αξιακό του σύστημα, ακόμη και αν ο ίδιος δεν θέσει το ζήτημα αυθόρμητα — πιθανότατα επειδή δεν αναμένει ότι η βιωσιμότητα αποτελεί αντικείμενο συζήτησης στο πλαίσιο της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας. Η προσέγγιση αυτή μπορεί να ερμηνευθεί ως μια επιδίωξη να καταστούν ρητά τα άρρητα, λανθάνοντα κριτήρια και οι παράγοντες που υπεισέρχονται στη διαδικασία λήψης επαγγελματικών αποφάσεων.

Ένας άλλος τομέας που μπορεί να ανοίξει ενδιαφέρουσες συζητήσεις είναι η διερεύνηση των αντιλήψεων των ατόμων σχετικά με το τι συνιστά επιτυχία, καθώς και η υποστήριξη του ωφελούμενου ώστε να αναστοχαστεί πάνω σε αυτές. Υπάρχουν μεγάλα ερωτήματα σχετικά με το εάν το να εργάζεται κανείς πολλές ώρες για να φτάσει στην κορυφή ενός οργανισμού είναι βιώσιμο είτε από προσωπική είτε από περιβαλλοντική άποψη. Η ενθάρρυνση των ωφελούμενων να αναστοχαστούν πάνω σε αυτού του είδους τα ζητήματα μπορεί να ανοίξει ενδιαφέρουσες προοπτικές αναστοχασμού, καθώς εξεργάζονται τη σταδιοδρομία τους.

Ορισμένες βασικές τεχνικές που είναι πιθανό να χρησιμοποιήσετε κατά την παροχή της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης μέσω μιας συμβουλευτικής μεθόδου περιλαμβάνουν:

- **Συμβόλαιο (Contract) - δηλώστε τη δική σας προσέγγιση:** Για λόγους διαφάνειας, μπορείτε να ενημερώσετε τους ωφελούμενους από την αρχή σχετικά με τις ιδιαιτερότητες της προσέγγισής σας κατά τη φάση σύναψης συμβολαίου συνεργασίας ή κατά την παρουσίαση του ρόλου και των υπηρεσιών σας. Αυτό θα μπορούσε να πάρει την ακόλουθη μορφή, αν και μπορεί να βρείτε μια καλύτερη διατύπωση που να ταιριάζει στο κοινό σας: *«Η προσέγγισή μου στη συμβουλευτική σταδιοδρομίας περιλαμβάνει παραμέτρους βιωσιμότητας, τόσο περιβαλλοντικές όσο και κοινωνικές. Αν αυτό έχει απήχηση στις ανησυχίες σας, μπορούμε να διερευνήσουμε αυτό το θέμα μαζί κατά τη διάρκεια των συνεδριών μας»*. Εάν ο ωφελούμενος ή ο μαθητής εξηγήσει στην αρχή της συνεδρίας ότι αναζητά μια αλλαγή σταδιοδρομίας, μπορείτε να πείτε: *«Έχω ιδιαίτερο ενδιαφέρον για θέματα βιωσιμότητας, πράσινες θέσεις εργασίας και ευκαιρίες που συνδέονται με την οικολογική μετάβαση. Αν αυτό είναι κάτι που σας ενδιαφέρει, μπορούμε να το εξερευνήσουμε μαζί»*. Ορισμένοι επαγγελματίες χρησιμοποιούν ακόμη και έμμεσα μηνύματα, όπως η διακόσμηση του γραφείου που σχετίζεται με τη βιωσιμότητα ή τη φύση, ένα σχετικό απόφθεγμα ή μια αφίσα που αναρτάται στον τοίχο.
- **Ανάδειξη ζητημάτων:** Εκτός από την ανοιχτή κοινοποίηση της δικής σας συγκεκριμένης προσέγγισης, αυτό δημιουργεί επίσης την ευκαιρία να εισαχθούν τα συγκεκριμένα θέματα σε πρώιμο στάδιο της συμβουλευτικής διαδικασίας. Πολλοί ωφελούμενοι και μαθητές ανησυχούν για τη βιωσιμότητα και την οικολογική κρίση, αλλά μπορεί να πιστεύουν ότι η ατομική συνεδρία δεν είναι το μέρος για να συζητηθούν αυτά τα ζητήματα - το να δηλώσετε ανοιχτά τις δικές σας ευαισθησίες, αξίες και εμπειρογνωμοσύνη μπορεί να δώσει το έναυσμα για περαιτέρω συζήτηση.

- **Αφορμές για συζήτηση:** Ένα άλλο πιθανό πρώτο βήμα για να θίξετε το θέμα της βιωσιμότητας είναι απλώς να κάνετε μια στοχευμένη ερώτηση στην αρχή της διαδικασίας, για παράδειγμα:

- Ερωτήσεις σχετικά με τις μελλοντικές αλλαγές στον κόσμο της εργασίας και τις ευκαιρίες: *«Κατά τη γνώμη σας, ποιοι είναι οι κύριοι παράγοντες που θα επηρεάσουν το μέλλον της εργασίας».* *«Ποιος είναι ο αντίκτυπος που θα μπορούσε να έχει η κλιματική αλλαγή και η βιωσιμότητα στον (τωρινό ή μελλοντικό) τομέα της επαγγελματικής σας δραστηριότητάς;».*
- Πολλοί ωφελούμενοι ενδέχεται να είχαν αρνητικές εμπειρίες στην αγορά εργασίας (διακρίσεις, εκμετάλλευση, έλλειψη αναγνώρισης, εξάντληση, εργασιακή εξουθένωση). Μπορείτε να κάνετε μια συζήτηση που βοηθά τους ωφελούμενους να αναστοχαστούν κριτικά σχετικά με την κυρίαρχη άποψη γύρω από την επαγγελματική επιτυχία, τη συμμόρφωση, την ανάπτυξη, τον ανταγωνισμό και να συνδέσετε αυτά τα ζητήματα με την ευρύτερη έννοια της βιωσιμότητας (αξιοπρεπής εργασία, σταδιοδρομία με νόημα κ.λπ.): *«Ποιες θετικές αλλαγές θα θέλατε να δείτε σε αυτόν τον τομέα σε 10 χρόνια από τώρα; Πώς θα μπορούσατε να συμβάλετε σε αυτές;».* *«Ποιες πτυχές του επαγγέλματος ή του τομέα σας πιστεύετε ότι θα πρέπει να εξελιχθούν ώστε να είναι πιο φιλικές προς το περιβάλλον;».*
- Σύνδεση με παγκόσμιες προκλήσεις: *«Ποια προβλήματα στον κόσμο, την κοινωνία ή την κοινότητά σας σας απασχολούν; Στην επίλυση ποιων από αυτά θα θέλατε να συμβάλετε;».*
- Ερωτήσεις για τον ρόλο του ίδιου του ατόμου: *«Φανταστείτε το επάγγελμά σας σε έναν κόσμο όπου η βιωσιμότητα, η δικαιοσύνη, η ισονομία, η ευημερία αποτελούν τον κανόνα. Πώς νομίζετε ότι θα άλλαζε ο ρόλος σας;».* *«Τι αποτύπωμα θέλετε να αφήσετε σε αυτόν τον πλανήτη;».* *«Πώς φαντάζεστε ότι μπορείτε να συμβάλετε στην πράσινη μετάβαση;».*

- **Δημιουργώντας επαγγελματικές επιλογές:** Οι ερωτήσεις αναστοχασμού μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να επικαλεστούν το ζήτημα της βιωσιμότητας στη διαδικασία δημιουργίας διαφορετικών επαγγελματικών επιλογών. Αυτή η διαδικασία βασίζεται συχνά στη δημιουργική σκέψη και τον καταϊγισμό ιδεών (brainstorming) και μπορείτε να κατευθύνετε αυτή τη διαδικασία ώστε να συμπεριλάβει ερωτήσεις γύρω από τη βιωσιμότητα με ερωτήσεις όπως:

- Στην επαγγελματική σταδιοδρομία των ονείρων σας, ποιες αλλαγές θα θέλατε να δείτε γύρω σας σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος ή τη συλλογική ευημερία;
- Αν μπορούσατε να σχεδιάσετε το ιδανικό επαγγελματικό σας μέλλον, τι ρόλο θα έπαιζε η βιωσιμότητα σε αυτό;

- **Υποστηρίζοντας τη λήψη επαγγελματικών αποφάσεων:** Οι επαγγελματικές επιλογές βασίζονται παραδοσιακά σε παράγοντες όπως ο μισθός, οι δεξιότητες ή τα προσωπικά ενδιαφέροντα και σπάνια επεκτείνονται πέρα από την οπτική του ατόμου. Γιατί να μην προσθέσουμε τη βιωσιμότητα σε αυτά τα κριτήρια λήψης αποφάσεων;

- Τα παραδοσιακά εργαλεία όπως ερωτηματολόγια λήψης αποφάσεων, οι λίστες αξιών και ικανοτήτων που βρίσκονται στη φαρέτρα κάθε συμβούλου επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής σταδιοδρομίας μπορούν να επεκταθούν και να συμπεριλάβουν τη βιωσιμότητα. Ο ωφελούμενος παραμένει ελεύθερος να επιλέξει εάν θα δώσει προτεραιότητα στη βιωσιμότητα κατά τη λήψη των αποφάσεών του ή όχι. Μπορείτε να βρείτε μερικά παραδείγματα στην εργαλειοθήκη, όπως τη λίστα των οικολογικών αξιών και τη λίστα των οικολογικών ικανοτήτων.
- Αντί να επιδιώκει να επηρεάσει τις επιλογές, η προσέγγιση αυτή υποστηρίζει τα άτομα να εξετάσουν όλους τους σχετικούς παράγοντες που επηρεάζουν την αγορά εργασίας, την οικονομία καθώς και την κοινότητά τους και τον πλανήτη. Διευρύνει τις προοπτικές χωρίς να μεροληπτεί στις αποφάσεις ή να περιορίζει την ελευθερία επιλογής. Επομένως, η βιωσιμότητα γίνεται ένα στοιχείο μεταξύ άλλων για τη λήψη τεκμηριωμένων και συνειδητών επαγγελματικών αποφάσεων.

Ποιο εργαλείο θα επιλέξετε από την εργαλειοθήκη;

Οι ερωτήσεις και οι αφορμές για συζήτηση παρέχουν μερικά παραδείγματα ερωτήσεων που ενδέχεται να εισαγάγουν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα στη συζήτηση.

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το σενάριο Οικολογικές δεξιότητες για να βοηθήσετε τους ωφελούμενους και τους μαθητές να εντοπίσουν δεξιότητες που συνδέονται με τη βιωσιμότητα και τις οποίες ήδη διαθέτουν.

Εναλλακτικά, ξεκινώντας από την αντίθετη οπτική, σε περίπτωση που ο ωφελούμενος αισθάνεται πως τον καταβάλλει η προσπάθεια να διακρίνει τη σύνδεση μεταξύ της επαγγελματικής του πορείας και της περιβαλλοντικής κρίσης, δοκιμάστε μια προσαρμοσμένη μέθοδο Ikigai που ξεκινά από τις ανάγκες του κόσμου. Πρόκειται για έναν οδηγό με παραδείγματα ερωτήσεων, που βοηθά τους ωφελούμενους να αποκεντρωθούν από τον εαυτό τους.

Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε τη λήψη αποφάσεων και τον καθορισμό στόχων ως οδούς για την εισαγωγή της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας (δείτε την Ανάλυση κόστους-οφέλους και τους SMOOTH στόχους).

Για να προωθήσετε έναν βαθύτερο αναστοχασμό σχετικά με το νόημα, μπορείτε να πειραματιστείτε με τη δραστηριότητα: Επιστολή από το μέλλον.

Αναστοχασμός

Ποιες είναι οι αξίες που είναι σημαντικές για την ομάδα-στόχο σας ή για τους ανθρώπους με τους οποίους συνεργάζεστε; Πέρα από τις ατομικές διαφορές των ωφελούμενων υπάρχουν και κάποιες γενικές τάσεις στην ομάδα - στόχο; Πώς μπορούν αυτές οι αξίες να συνδεθούν με το ζήτημα της βιωσιμότητας; Ποιες συγκεκριμένες στρατηγικές θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε;

Περαιτέρω μελέτη

Υπάρχει μια αυξανόμενη ποικιλία χρήσιμων εργαλείων και πληροφοριών διαθέσιμων για την υποστήριξη της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης. Δείτε τα εργαλεία από τον Περιβαλλοντικό μέντορα και τον πράσινο σύμβουλο σταδιοδρομίας στην ιστοσελίδα τους.

Υπάρχουν επίσης μερικά χρήσιμα βίντεο στο YouTube, συμπεριλαμβανομένων των green career guidance tips και working with green guidance in PES public employment sector. Εάν θέλετε να εμβαθύνετε σε αυτό, ίσως θέλετε να διαβάσετε το άρθρο Green guidance: which interventions for which problems?²⁰ ή να κατεβάσετε τον Οδηγό (Women 4 green Guide for career counselling and recruiting²¹).

20 Rochat, S. "Green guidance": which interventions for which problems?. Int J Educ Vocat Guidance 26, 1–22 (2026). <https://doi.org/10.1007/s10775-024-09703-5>

21 Jonathan Cooperativa Sociale. (2021). GUIDE FOR CAREER COUNSELLING AND RECRUITING Project number 2021-1-AT01-KA220-YOU-000034217. https://women4green.eu/wp-content/uploads/2025/01/Guide-for-career-counselling_EN.pdf

5.5 Εκπαίδευση

Η ουσία όλων των επαγγελματικών παρεμβάσεων είναι να βοηθήσουν τους ανθρώπους να σκεφτούν κριτικά και να μάθουν πράγματα για τον εαυτό τους και για τον κόσμο. Λαμβάνοντας αυτό υπόψη, είναι φανερό ότι μια διαδικασία εκπαίδευσης βρίσκεται στο επίκεντρο σχεδόν κάθε δραστηριότητας που αφορά την ανάπτυξη της σταδιοδρομίας.

Πολλοί σύμβουλοι σταδιοδρομίας συμμετέχουν στην υλοποίηση εργαστηρίων, εκπαιδευτικών συνεδριών, ακόμη και ολόκληρων εκπαιδευτικών προγραμμάτων που βοηθούν τους ανθρώπους να μάθουν για τη σταδιοδρομία και να αποκτήσουν επαγγελματική ικανότητα. Αυτές οι εκπαιδευτικές ευκαιρίες σάς επιτρέπουν να απασχοληθείτε με ζητήματα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή και την πράσινη μετάβαση.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, παρουσιάστηκαν οι πέντε διαστάσεις της περιβαλλοντικά βιώσιμης καθοδήγησης των Dimsits και Hooley. Είναι δυνατόν να τις διατυπώσουμε εκ νέου, έτσι ώστε να γίνουν πιθανά μαθησιακά αποτελέσματα για την εκπαίδευση της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας. Τα προγράμματα εκπαίδευσης στην πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση μπορούν να υποστηρίξουν τους συμμετέχοντες στην επίτευξη των ακόλουθων μαθησιακών αποτελεσμάτων (MA).

Αυτά τα μαθησιακά αποτελέσματα (MA) προσφέρουν ένα πλαίσιο για τη συζήτηση της πράσινης μετάβασης και της σχέσης της με τη ζωή σε εκπαιδευτικό επίπεδο. Για παράδειγμα, θα μπορούσατε να αναπτύξετε μαθήματα που εισάγουν ομάδες σε πράσινες θέσεις εργασίας (MA3), αφυπνίζοντας, ελπίζουμε, τη φαντασία τους σχετικά με τις σταδιοδρομίες που είναι εφικτές (MA4). Αλλά αυτού του είδους η προσέγγιση είναι μόνο η αρχή. Μπορείτε, επίσης, να υποστηρίξετε τους ανθρώπους να διερευνήσουν τη σχέση μεταξύ των επαγγελματικών τους αποφάσεων (όποιες κι αν είναι αυτές) και των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που ενδέχεται να προκύψουν από αυτές (MA3). Αυτό το είδος εκμάθησης μπορεί συχνά να φέρει τα άτομα αντιμέτωπα με τα συναισθήματά τους (MA1), καθώς αναλογίζονται τον αντίκτυπο που έχουν στους άλλους και στον κόσμο (MA2). Τέτοια εκπαιδευτικά προγράμματα μπορεί επίσης να ζητούν από τους ανθρώπους να σκεφτούν ποιες εναλλακτικές λύσεις έχουν (MA4), καθώς και πώς μπορούν να ενωθούν με άλλους (MA2) και να επιδιώξουν να αλλάξουν τον τρόπο λειτουργίας των επιχειρήσεων, των οργανισμών και των κοινωνιών, προκειμένου να γίνουν πιο βιώσιμοι (MA5).

Ο τρόπος με τον οποίο θα οργανώσετε αυτού του είδους την εκπαίδευση θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό

από τον χρόνο που έχετε στη διάθεσή σας και το πλαίσιο στο οποίο εργάζεστε. Ωστόσο, οι εκπαιδευτικές προσεγγίσεις αποτελούν έναν πολύ ευέλικτο τρόπο παροχής της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης, καθώς επιτρέπουν στον σύμβουλο σταδιοδρομίας να καθορίσει ένα πρόγραμμα εκμάθησης που είναι σχεδιασμένο να εμβαθύνει την ενεργό εμπλοκή των ωφελούμενων με το εκάστοτε ζήτημα.

Ποιο εργαλείο;

Όταν σχεδιάζουμε προγράμματα κατάρτισης σταδιοδρομίας, είναι σημαντικό να διασφαλίζουμε ότι οι εκπαιδευόμενοι έχουν τον χρόνο και τον χώρο να εμβαθύνουν στις μαθησιακές διαδικασίες. Είναι ιδανικό αν μπορείτε να οργανώσετε εργασίες (projects) όπου οι συμμετέχοντες ενθαρρύνονται να ερευνούν και να εξερευνούν προβλήματα και να προτείνουν λύσεις οι ίδιοι, καθώς αυτό προάγει τη βαθύτερη μάθηση. Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να γίνει αυτό, και θα σας δώσουμε μερικά μόνο παραδείγματα από την εργαλειοθήκη μας για να σας βοηθήσουμε να αρχίσετε να σκέφτεστε τον σχεδιασμό και τη δομή της εκμάθησης σταδιοδρομίας με εστίαση στην πράσινη στροφή:

Διαδρομές για μια «βιώσιμη» σταδιοδρομία: Πρόκειται για μια δραστηριότητα που ζητά από τους συμμετέχοντες να προσδιορίσουν επαγγέλματα και να αξιολογήσουν υπάρχουσες θέσεις εργασίας σε σχέση με τη βιωσιμότητά τους. Μέσω ομαδικού καταιγισμού ιδεών, οι συμμετέχοντες ορίζουν τι συνιστά ένα πράσινο επάγγελμα, κατηγοριοποιούν τις θέσεις εργασίας σε πράσινες, ουδέτερες ή μη πράσινες κατηγορίες και αξιολογούν πώς αυτά τα επαγγέλματα έχουν εξελιχθεί σε σχέση με τη βιωσιμότητα. Η άσκησή τους ενθαρρύνει, επίσης, να διερευνήσουν πώς τα μη πράσινα επαγγέλματα μπορούν να γίνουν βιώσιμα, προτείνοντας αλλαγές που ευθυγραμμίζονται με τους περιβαλλοντικούς στόχους.

Η Πράσινη Εταιρεία μας: Πρόκειται για μια δραστηριότητα στην οποία οι μαθητές δημιουργούν μια εικονική οικολογική εταιρεία και αναπτύσσουν την αποστολή, το όραμα, τους περιβαλλοντικούς στόχους και τις υπηρεσίες της. Χωρισμένοι σε ομάδες, οι μαθητές ορίζουν ρόλους με βάση τις ατομικές τους δεξιότητες και ικανότητες, εξετάζοντας πώς κάθε ρόλος συμβάλλει στη βιωσιμότητα. Αυτή η άσκηση βοηθά τους μαθητές να φανταστούν και να εξερευνήσουν βιώσιμες επαγγελματικές διαδρομές και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την υποστήριξη ενός πιο βιώσιμου μέλλοντος.

Ποιος φροντίζει το περιβάλλον; Οικολογικά επαγγέλματα γύρω μας: Πρόκειται για μια δραστηριότητα που εισαγάγει τα παιδιά από μικρή ηλικία στην ιδέα ότι οι θέσεις εργασίας μπορούν να είναι φιλικές προς το περιβάλλον και τα βοηθά να φανταστούν το δικό τους πράσινο επάγγελμα του μέλλοντος.

Πράσινη αντιπαράθεση στην Οξφόρδη: Πρόκειται για μια δραστηριότητα που προάγει την κριτική σκέψη γύρω από την πράσινη μετάβαση και καλεί τους μαθητές να υιοθετήσουν μια συγκεκριμένη άποψη και να εξετάσουν κριτικά τα επιχειρήματα που την υποστηρίζουν.

5.6. Σύνοψη

Σε αυτό το κεφάλαιο αποκαλύφθηκε ότι υπάρχει ένα ευρύ φάσμα διαφορετικών τρόπων με τους οποίους μπορείτε να εργαστείτε με ωφελούμενους και μαθητές στην πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση. Όταν εργάζεστε με άτομα και ομάδες μπορείτε να:

- παρέχετε πληροφορίες για τις πράσινες σταδιοδρομίες που εκπαιδεύουν τους ανθρώπους σχετικά με τις δυνατότητες που είναι διαθέσιμες στην πράσινη οικονομία και τους παρακινούν να σκεφτούν βαθύτερα τις επαγγελματικές τους επιλογές και την κοινωνία στην οποία ζουν.
- βοηθάτε τους ανθρώπους να αξιολογήσουν τα δικά τους δυνατά σημεία, τις αδυναμίες και τις αξίες τους σε σχέση με τη σταδιοδρομία τους και να προβούν σε μια αξιολόγηση των κοινωνικών και κοινοτικών αναγκών, καθώς και των σχετικών περιβαλλοντικών πλεονεκτημάτων των διαφόρων επιλογών
- συμμετέχετε στη συμβουλευτική διαδικασία, όπου ακούτε προσεκτικά τις ανησυχίες των ωφελούμενων σχετικά με περιβαλλοντικά ζητήματα και αναδεικνύετε προληπτικά αυτά τα ζητήματα ως αντικείμενο συζήτησης και αναστοχασμού
- συμμετέχετε σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες για να υποστηρίξετε τα άτομα να κατανοήσουν την περιβαλλοντική κρίση, την πράσινη μετάβαση και τις επιπτώσεις της στη σταδιοδρομία και τη ζωή τους.

6

Πώς εφαρμόζω την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση; Συστημικές προσεγγίσεις

*Το να είσαι ακτιβιστής σημαίνει να μιλάς. Το να είσαι υποστηρικτής σημαίνει να ακούς.
Η κοινωνία δεν μπορεί να προχωρήσει χωρίς και τα δύο μαζί.*

Eva Marie Lewis

Όταν ο κόσμος σωπαίνει, ακόμη και μία φωνή γίνεται ισχυρή.

Malala Yousafzai

Αυτό το κεφάλαιο βασίζεται στο προηγούμενο και έχει σκοπό να εξετάσει περαιτέρω τις επιλογές που έχουν οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας στην πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση. Ενώ το προηγούμενο κεφάλαιο εξέτασε κυρίως τη διαδικασία ενασχόλησης με άτομα και ομάδες, αυτό το κεφάλαιο διερευνά το έργο που μπορεί να κάνει ένας σύμβουλος σταδιοδρομίας σε συστημικό επίπεδο.

Η εργασία σε συστημικό επίπεδο είναι λιγότερο εξοικειωμένη για πολλούς συμβούλους σταδιοδρομίας, αλλά όλοι την εφαρμόζουμε συνεχώς. Πιστεύουμε ότι στην πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση είναι το επόμενο λογικό βήμα, καθώς υπάρχουν όρια σε αυτά που μπορούμε να επιτύχουμε δουλεύοντας μόνο με άτομα και το άμεσο περιβάλλον τους. Αν θέλουμε να αποφύγουμε οι ωφελούμενοι μας να αντιμετωπίζουν επανειλημμένα τα ίδια εμπόδια και περιορισμούς —ιδιαίτερα εκείνοι που επηρεάζονται από ποικίλες διαφορές και τρόπους με τους οποίους η κοινωνία έχει κάνει διακρίσεις και τους έχει καταστήσει ευάλωτους (φυλή, εθνικότητα, φύλο, οικογενειακό υπόβαθρο, κοινωνικοοικονομική κατάσταση)— πρέπει να βοηθήσουμε να αλλάξουν τα όρια του «παιχνιδιού».

Φανταστείτε έναν κόσμο όπου εργάζεστε δώδεκα ώρες την ημέρα, έξι ή επτά ημέρες την εβδομάδα. Ταυτόχρονα, τα μικρά παιδιά σας εργάζονται, επειδή η παιδική εργασία είναι ο κανόνας. Μόνο τα προνομιούχα παιδιά (κυρίως αγόρια) πηγαίνουν σχολείο. Η εργασία σας μπορεί να είναι επικίνδυνη, τραυματισμοί συμβαίνουν καθημερινά και η ασφάλεια δεν λαμβάνεται υπόψη. Δεν έχετε δικαίωμα ψήφου και κανείς δεν σας υπερασπίζεται στο δικαστήριο εκτός αν ανήκετε στη «σωστή» κοινωνική τάξη. Ακούγεται ουτοπικό; Κι όμως, αυτή ήταν η πραγματικότητα σε ένα όχι και τόσο μακρινό παρελθόν. Η καθολική ψηφοφορία, η υποχρεωτική και δωρεάν σχολική εκπαίδευση, το οκτάωρο ή η ισότητα ενώπιον του νόμου —πράγματα που θεωρούμε αναπόσπαστο και φυσικό μέρος της ζωής μας— υπάρχουν χάρη σε ανθρώπους που συνδύασαν τις φωνές, τις γνώσεις και την επιρροή τους για να επιφέρουν μια συστημική αλλαγή — δηλαδή, χάρη στην υπεράσπιση και τον ακτιβισμό.

Μην ανησυχείτε — αυτό το κείμενο δεν σας καλεί στα οδοφράγματα. Υπάρχει σημαντική διαφορά μεταξύ της υπεράσπισης άλλων μορφών συστημικής εργασίας και του ακτιβισμού. Είναι μέρος της δουλειάς ενός συμβούλου σταδιοδρομίας να εμπλέκεται με τα συστήματα με τα οποία εργάζεται ο ίδιος και οι ωφελούμενοι του. Από την άλλη πλευρά, ο ακτιβισμός είναι μέρος του ρόλου σας ως πολίτης. Συχνά, μπορεί να είναι δύσκολο να ξεχωρίσετε αν κάτι αποτελεί μέρος του επαγγελματικού σας ρόλου ή μέρος του ρόλου σας ως πολίτη, γι' αυτό ο παρακάτω πίνακας μπορεί να βοηθήσει.

	Ακτιβισμός (ρόλος των πολιτών)	Συνηγορία και συστημική αλλαγή (επαγγελματικός ρόλος)
Στόχος	Ευρεία κοινωνική αλλαγή, συχνά μέσω δημόσιας πίεσης.	Συγκεκριμένες αλλαγές σε πολιτικές, νομοθεσία ή πρακτικές υπέρ μιας ομάδας-στόχου.
Ρόλος του ατόμου	Ο πολίτης δεσμεύεται αποκλειστικά από τα νομικά όρια και πέρα από αυτά, έχει τη δυνατότητα να ενεργεί με βάση ό,τι τον κάνει να αισθάνεται άνετα.	Ο επαγγελματίας χρησιμοποιεί την εμπειρογνωμοσύνη του και τηρεί τα δεοντολογικά πρότυπα.
Μέθοδοι	Διαδηλώσεις, συλλογή υπογραφών, εκστρατείες, μποϊκοτάζ κ.λπ.	Αναλύσεις, νομοθετική ανατροφοδότηση, διαβουλεύσεις με ειδικούς, διαπραγματεύσεις, ενημερωτικά πολιτικά σημειώματα, επαγγελματική πρακτική.
Κίνδυνοι	Νομικές ενέργειες, ψηφιακές επιθέσεις, επαγγελματική εξουθένωση.	Σύγκρουση συμφερόντων όταν οι επαγγελματικές και οι προσωπικές διαστάσεις της συνηγορίας και του ακτιβισμού δεν διαχωρίζονται σαφώς, καθώς και κίνδυνος επαγγελματικής εξουθένωσης.

Το βασικό μας μήνυμα εδώ είναι ότι, ως σύμβουλοι σταδιοδρομίας, έχετε την επαγγελματική υποχρέωση να μεταφέρετε τις φωνές των ωφελούμενων σε θεσμικούς χώρους και χώρους χάραξης πολιτικής, καθώς και να εργάζεστε για τη βελτίωση των συστημάτων με κάθε διαθέσιμο τρόπο.

Θα εξετάσουμε τρεις μορφές συστημικής εργασίας με τις οποίες θα πρέπει να είναι εξοικειωμένοι οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας: *τη διαμεσολάβηση, την συνηγορία και την ανατροφοδότηση και την ανάπτυξη συστημάτων*. Αλλά, πρώτα, ας σκεφτούμε λίγο περισσότερο τον ρόλο σας και πώς μπορείτε να ξεκινήσετε.

6.1. Ξεκινώντας με τη συστημική εργασία

Η συστημική εργασία μπορεί να πάρει πολλές μορφές. Δεν σημαίνει πάντα ότι πρέπει να στέκεστε μπροστά σε ένα πλήθος με ένα μικρόφωνο ή να συζητάτε για πολιτικές με υπεύθυνους λήψης αποφάσεων σε ένα τηλεοπτικό πάνελ. Μερικές φορές, πρόκειται για μικρές, σταθερές δράσεις — το να κάνετε τις σωστές ερωτήσεις ή να εισάγετε θέματα βιωσιμότητας στις συζητήσεις σταδιοδρομίας. Γι' αυτό είναι τόσο σημαντικό να βρει ο καθένας μας τον δικό του τρόπο. Τον δικό του τρόπο άσκησης συνηγορίας που να του ταιριάζει.

Λοιπόν, πώς θα βρείτε μια προσέγγιση συνηγορίας που σας ταιριάζει;

Ας ξεκινήσουμε με μερικές ερωτήσεις για αναστοχασμό:

- Ποιες είναι οι αξίες μου; Πώς εφαρμόζω τις αξίες μου στην εργασία μου;
- Πώς αλλιώς θα μπορούσα να εφαρμόσω τις αξίες μου στην εργασία μου; Υπάρχουν άλλοι τρόποι που δεν έχω δοκιμάσει;
- Τι είδους αντίκτυπο θέλω να αφήσω στον κόσμο; Μπορώ να αξιολογήσω αυτόν τον αντίκτυπο; Πώς θα αναγνωρίσω την αλλαγή;

Στη συνέχεια, σκεφτείτε τα δυνατά σας σημεία στη συστημική εργασία. Ρωτήστε τον εαυτό σας:

- Σε ποιες δεξιότητες αριστεύω; (π.χ. επικοινωνία, οργάνωση, έρευνα, καθοδήγηση/mentoring)
- Ποιες εμπειρίες με έχουν προετοιμάσει για συστημική εργασία;

- Πώς συνδέομαι καλύτερα με τους άλλους και πώς εμπνέω ενεργό δράση;

Η προσέγγισή σας στη συστημική εργασία θα πρέπει να ευθυγραμμίζεται με το ποιοι είστε. Εάν η δημόσια ομιλία σας προκαλεί νευρικότητα, ίσως η δύναμή σας έγκειται στη συγγραφή άρθρων ή στην καθοδήγηση ωφελούμενων. Εάν αγαπάτε τη δικτύωση, ίσως ο ρόλος σας βρίσκεται στη διαμεσολάβηση και στη συγκέντρωση των κατάλληλων ανθρώπων. Δεν υπάρχει μια ενιαία προσέγγιση για όλους.

Το κλειδί είναι να ξεκινήσετε από εκεί που βρίσκεστε και να εξελιχθείτε. Ο κόσμος χρειάζεται πλουραλισμό στην πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση — συμπεριλαμβανομένης της δικής σας.

Ποιο εργαλείο;

Δοκιμάστε να χρησιμοποιήσετε ορισμένα από τα εργαλεία της *εργαλειοθήκης* μας που μπορούν να σας βοηθήσουν να διατυπώσετε τη δική σας συμβολή στον κόσμο (π.χ. IKIGAI, Προκλήσεις του κόσμου και σταδιοδρομία με νόημα), και φανταστείτε το μέλλον στο οποίο επιθυμείτε να συνεισφέρετε με τα εργαλεία όπως η πραγματικότητα της ουτοπίας μας ή η Επιστολή από το μέλλον, τα οποία βρίσκονται κι αυτά στην εργαλειοθήκη.

Ως σύμβουλος σταδιοδρομίας, κατέχετε ήδη τα εργαλεία για να κάνετε τη διαφορά. Μπορείτε να ξεκινήσετε με μικρές, ουσιαστικές ενέργειες στην καθημερινή σας εργασία: ανοίγοντας συζητήσεις, θέτοντας ερωτήματα και μοιράζοντας γνώσεις με ωφελούμενους, συναδέλφους και άλλους σχετικούς φορείς στην κοινότητα. Αυτά τα βήματα μπορεί να φαίνονται μικρά, αλλά μπορούν να πυροδοτήσουν ευρύτερες αλλαγές με την πάροδο του χρόνου. Από εκεί, μπορείτε σταδιακά να ενισχύσετε την αυτοπεποίθηση και να προχωρήσετε προς πιο ορατές ή στρατηγικές δραστηριότητες υπεράσπισης — με ρυθμό που σας ταιριάζει.

- **Συζητήστε το θέμα της βιωσιμότητας με τους συναδέλφους σας.** Σε επίσημες και ανεπίσημες συναντήσεις, μπορείτε πάντα να αναζητάτε ευκαιρίες για να προωθήσετε το θέμα της βιωσιμότητας και της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης. Πιθανότατα θα βρείτε και άλλους συναδέλφους που ενδιαφέρονται για το θέμα και η ομάδα σας θα μεγαλώσει. Εκτός από τις δια ζώσης συναντήσεις, υπάρχουν εξαιρετικές ευκαιρίες στον διαδικτυακό χώρο. Υπάρχουν ομάδες συζήτησης και άλλες διαδικτυακές επαγγελματικές κοινότητες όπου μπορείτε να προωθήσετε το θέμα της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης. Λόγω της άμεσης ανατροφοδότησης που προσφέρει συνήθως ο διαδικτυακός χώρος, αυτή είναι μια εξαιρετική ευκαιρία για να δοκιμάσετε αποτελεσματικούς τρόπους επικοινωνίας.
- **Οργανώστε τις δικές σας δραστηριότητες εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης.** Αξιοποιήστε τα δυνατά σας σημεία. Πρόκειται για επικοινωνιακές δεξιότητες ή για εξειδικευμένες γνώσεις; Πιθανότατα έχετε μια εικόνα για το τι θα ήθελαν οι άλλοι να μάθουν από εσάς. Συνδέστε το αυτό με την προώθηση ιδεών που είναι σημαντικές για εσάς. Οι ομάδες-στόχος μπορεί να είναι ωφελούμενοι, καθώς και πολιτικοί, εργοδότες ή ενδιαφερόμενοι φορείς (stakeholders). Οι εκδηλώσεις που οργανώνετε μπορούν να είναι δια ζώσης ή διαδικτυακές. Μια άλλη επιλογή είναι να γράψετε σε ιστολόγια (blogs), να ηχογραφήσετε βίντεο ή podcasts.
- **Υπερασπιστείτε τα συμφέροντα των ωφελούμενων σας.** Θυμηθείτε ότι δεν προωθείτε τη βιωσιμότητα και την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση για τον εαυτό σας. Μέρος της αποστολής ενός συμβούλου σταδιοδρομίας είναι να μεταβεί από την εξατομικευμένη υποστήριξη σε ένα ευρύτερο πλαίσιο δράσης, συμβάλλοντας στη βελτίωση των συνολικών συνθηκών εκπαίδευσης, απασχόλησης και επαγγελματικής ανάπτυξης σε μεγαλύτερη κλίμακα. Ο ρόλος σας, ως σύμβουλος σταδιοδρομίας, είναι να επικοινωνήσετε τους τρόπους που τα ζητήματα βιωσιμότητας σχετίζονται με την ανάπτυξη της σταδιοδρομίας.

- **Συμμετάσχετε σε έρευνες και τη συλλογή δεδομένων.** Οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας μπορούν να συμβάλουν ενεργά στη βιώσιμη ανάπτυξη συμμετέχοντας στην παρακολούθηση των τάσεων της αγοράς εργασίας σε πράσινες σταδιοδρομίες. Μπορείτε να συνεργαστείτε με ακαδημαϊκά ιδρύματα, μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς ή κυβερνητικούς φορείς για τη συλλογή δεδομένων σχετικά με βιώσιμες επαγγελματικές επιλογές. Ακόμη, στη συνηγορία και στην άσκηση πίεσης (lobbying) τα ερευνητικά δεδομένα θα μπορούσαν ασκήσουν πίεση στους θεσμικούς φορείς προς μία πιο βιώσιμη προοπτική.
- **Συνεργαστείτε με σχολεία και πανεπιστήμια.** Συνδεθείτε με ακαδημαϊκά ιδρύματα για να βοηθήσετε στην ενσωμάτωση θεμάτων βιωσιμότητας στο πρόγραμμα σπουδών ή στο έργο των πανεπιστημιακών κέντρων συμβουλευτικής σταδιοδρομίας. Μπορείτε να οργανώσετε εργαστήρια για φοιτητές, να συνεργαστείτε σε μαθήματα πράσινης σταδιοδρομίας και να βοηθήσετε τους νέους να βρουν διαδρομές προς μια βιώσιμη απασχόληση.

Περαιτέρω μελέτη

Πολλά από τα ζητήματα που τέθηκαν παραπάνω συζητούνται με προσιτό τρόπο στον οδηγό: [A practitioner's guide to uncharted waters of career counselling. A critical reflection perspective](#)²².

6.2. Διαμεσολάβηση

Η συμβουλευτική σταδιοδρομίας μπορεί να αφορά τη διαμεσολάβηση με σκοπό τη δημιουργία δικτύου και ευκαιριών για τους ανθρώπους με τους οποίους οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας συνεργάζονται. Μπορεί, επίσης, να αφορά την εξεύρεση τρόπων που θα βοηθήσουν τους ανθρώπους να μιλήσουν με κάποιον που θα μπορούσε να τους βοηθήσει, να δοκιμάσουν κάτι νέο ή ακόμα και να βρουν μια θέση εργασίας ή ευκαιρίες μάθησης για τις οποίες θα ήθελαν να συζητήσουν. Αυτό μπορεί να είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τους νεότερους μαθητές στα σχολεία, όπου το έργο που επιτελείτε ως σύμβουλοι σταδιοδρομίας για να γεφυρώσετε τον χώρο του σχολείου με τον κόσμο της εργασίας είναι κομβικό. Συνδέοντας τους μαθητές και τους ωφελούμενους σας με άτομα που έχουν βιωματική εμπειρία στην πράσινη οικονομία, μπορείτε να τους δείξετε βιώσιμους τρόπους ζωής και να τους ενθαρρύνετε να σκεφτούν την πράσινη μετάβαση. Η διαμεσολάβηση μπορεί να προσφέρει ευκαιρίες για αναστοχασμό και μάθηση, ωθώντας τους ανθρώπους στο επόμενο στάδιο της σταδιοδρομίας τους μέσω της οικοδόμησης της εμπειρίας και του κοινωνικού τους κεφαλαίου.

Η διαμεσολάβηση, ως πρακτική ενός επαγγελματία πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης, μπορεί να αφορά την παροχή βοήθειας προς τα άτομα με σκοπό να συνδεθούν με οργανισμούς και ανθρώπους που εμπλέκονται στην πράσινη μετάβαση. Αυτό μπορεί να πάρει τη μορφή διοργάνωσης ομιλιών, δημιουργίας ευκαιριών καθοδήγησης (mentoring) ή ανάδειξης ευκαιριών για επισκέψεις και εργασιακή εμπειρία. Υπάρχουν ισχυρά τεκμήρια που μας λένε ότι αυτού του είδους οι σχέσεις και οι μαθησιακές ευκαιρίες μπορούν πραγματικά να δώσουν ώθηση στη σταδιοδρομία των ανθρώπων.

Η διαμεσολάβηση μπορεί, επίσης, να αφορά τη δικτύωση ανθρώπων που έχουν το ίδιο κίνητρο και την ίδια ορμή να κάνουν μαζί βιώσιμη τη σταδιοδρομία τους. Όταν οι άνθρωποι εργάζονται μαζί, μπορούν να παρέχουν βοήθεια, υποστήριξη και ενθάρρυνση, για να προχωρήσουν τη σταδιοδρομία τους.

Η ανάπτυξη ενός ισχυρού δικτύου και μια ευρεία επίγνωση των ευκαιριών στην αγορά εργασίας και

22 EKS. (2021). *A practitioner's guide to uncharted waters of career counselling*. https://www.ekscr.cz/sites/default/files/obrazky/soubory/publikace/eks_a_practitioners_guide_en.pdf

την κοινωνία των πολιτών είναι πιθανό να αποτελέσουν κλειδιά για τον ρόλο σας στη διαμεσολάβηση αποτελεσματικών ευκαιριών για τη σταδιοδρομία. Αυτό σημαίνει ότι η προσέγγιση νέων και υφιστάμενων επαφών μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές και τους ωφελούμενους σας να βρουν ευκαιρίες εκμάθησης για πράσινες σταδιοδρομίες. Μπορείτε να ξεκινήσετε αναζητώντας επαφές στην πράσινη οικονομία, άτομα που έχουν τίτλους θέσεων εργασίας που σχετίζονται με το περιβάλλον και τη βιωσιμότητα, καθώς και οργανισμούς και άτομα που εμπλέκονται σε μορφές περιβαλλοντικού ακτιβισμού. Καλό θα ήταν, επίσης, να βάλετε σε εφαρμογή τις υπάρχουσες δραστηριότητες διαμεσολάβησης, όπως δραστηριότητες εμπλοκής εργοδοτών στα σχολεία, ώστε να εξετάζουν περιβαλλοντικά ζητήματα — για παράδειγμα, ζητώντας από τους προσκεκλημένους εργοδότες να συζητήσουν τον τρόπο εφαρμογής βιώσιμων πρακτικών στον οργανισμό τους.

Αναστοχασμός

Ποιες επαφές έχετε που μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές και τους ωφελούμενους σας να ασχοληθούν με ζητήματα βιωσιμότητας και την πράσινη μετάβαση;

Ποιες ευκαιρίες έχετε για να αναπτύξετε το δίκτυο των επαφών σας; Σε ποια συνέδρια και συναντήσεις θα ήταν σκόπιμο να συμμετέχετε;

Ποιος είναι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για να φέρετε τους ωφελούμενους σας σε επαφή με εκπροσώπους της αγοράς εργασίας και του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης με τρόπο που να υποστηρίζουν τον αναστοχασμό γύρω από ζητήματα βιωσιμότητας;

Ποιο εργαλείο;

Οι άνθρωποι συχνά δεν γνωρίζουν τους πόρους που διαθέτουν όσον αφορά τα δίκτυα επαφών τους και το ποιος θα έπρεπε να έρθει σε επαφή με ποιον. Επομένως, το βασικό σημείο είναι να υποστηρίξουμε τους ανθρώπους να συνειδητοποιήσουν τους πόρους που έχουν και να βρουν τρόπους να τους επικοινωνήσουν σε άλλους που ενδέχεται να ωφεληθούν από αυτούς.

Ξέρω κάποιον που...: Πρόκειται για μια ομαδική δραστηριότητα που εστιάζει στη χαρτογράφηση δικτύων και την ανταλλαγή πληροφοριών.

Η πραγματικότητα της ουτοπίας μας: Πρόκειται για ένα εργαλείο που μπορεί να βοηθήσει τους ωφελούμενους να συνδεθούν με άλλους που μοιράζονται τον ιδεαλισμό τους. Αυτό μπορεί να τους βοηθήσει να ενωθούν και να υποστηρίξουν ο ένας τον άλλον προς μια πιο βιώσιμη διαδρομή.

6.3. Συνηγορία

Ως σύμβουλος σταδιοδρομίας, θα διαπιστώσετε συχνά ότι καλείστε να μιλήσετε εκ μέρους των ωφελούμενων σας. Πολλοί άνθρωποι στερούνται των δεξιοτήτων και της αυτοπεποίθησης να μιλήσουν για τον εαυτό τους, ιδιαίτερα όταν έρχονται σε επαφή με θεσμικούς φορείς, όπως εργοδότες και παρόχους εκπαίδευσης. Ενώ η πρωταρχική ευθύνη του συμβούλου σταδιοδρομίας είναι να υποστηρίξει τους ωφελούμενους στην ενίσχυση της αυτοπεποίθησης και των δεξιοτήτων τους, ώστε να μπορούν να εκπροσωπούν οι ίδιοι τον εαυτό τους, σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να είναι χρήσιμο να συμμετέχει σε συναντήσεις μαζί τους ή ακόμα και να τους εκπροσωπεί γραπτά ή προφορικά.

Για παράδειγμα, μπορεί να εργάζεστε με μια μαθήτρια που είναι ιδιαίτερα ενθουσιασμένη με την προοπτική να ακολουθήσει σπουδές και σταδιοδρομία στις περιβαλλοντικές επιστήμες. Ωστόσο, επειδή οι βαθμοί της είναι σταθερά άριστοι, τόσο το σχολείο όσο και οι γονείς της την κατευθύνουν διαρκώς προς την ιατρική. Εάν συγκαλέσετε μια συνάντηση για να συζητηθούν αυτά τα ζητήματα με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, δεν είναι ρεαλιστικό να αναμένετε από τη μαθήτρια να προβάλει όλα τα επιχειρήματα μόνη της. Οι σχέσεις εξουσίας στον συγκεκριμένο χώρο είναι αρκετά άνισες. Ως εκ τούτου, μπορεί να σκεφτείτε ότι είναι καλή ιδέα να παρευρεθείτε και να κάνετε δηλώσεις όπως «*όταν μιλούσα με την Άννα, εντυπωσιάστηκα πραγματικά από τις γνώσεις της για την περιβαλλοντική επιστήμη*» ή «*υπάρχουν πολλές πραγματικά καλές ευκαιρίες σε αυτόν τον τομέα, θα θέλατε να σας δείξω μερικά παραδείγματα*». Αυτού του είδους η υποστήριξη θα μπορούσε πραγματικά να ενδυναμώσει την ωφελούμενη σας να προχωρήσει στη σταδιοδρομία της και να βοηθήσει τους γονείς της και το σχολείο να αναλογιστούν τις προσδοκίες τους.

Υπάρχουν ορισμένοι σημαντικοί κίνδυνοι που πρέπει να λάβετε υπόψη όταν συμμετέχετε σε ατομικές δράσεις συνηγορίας. Εάν μιλάτε πάντα εσείς για τους ωφελούμενους σας και δεν τους προκαλείτε ποτέ να μιλήσουν για τον εαυτό τους, ούτε τους υποστηρίζετε να αναπτύξουν την ικανότητά τους για αυτο-συνηγορία, διατρέχετε τον κίνδυνο να τους αποδυναμώσετε. Ως σύμβουλοι σταδιοδρομίας χρειάζεται να ισορροπήσετε τους ρόλους προσεκτικά, υποστηρίζοντας τους ωφελούμενους σας να αναπτύξουν και να αυξήσουν την αυτοπεποίθησή τους, ώστε να υπερασπίζονται τον εαυτό τους, αλλά όντας παράλληλα πρόθυμοι να παρέμβετε όταν είναι απαραίτητο και να γίνετε οι υποστηρικτές τους.

Πέρα από τη συνηγορία και την υποστήριξη μεμονωμένων ωφελούμενων σε ιδιαίτερες καταστάσεις κρίσης, υπάρχουν και ευρύτερες μορφές ανάπτυξης συνεργασιών που μπορούν επίσης να νοηθούν ως δράση υπεράσπισης. Έτσι, εάν παρατηρήσετε ότι πολλοί από τους ωφελούμενους σας θέτουν ένα συγκεκριμένο ζήτημα, όπως η επιθυμία τους για πιο ηθική και βιώσιμη εργασία, μπορείτε να επικοινωνήσετε με εργοδότες και άλλους εμπλεκόμενους φορείς προκειμένου να αναδείξετε το ζήτημα αυτό. Σε τέτοιες περιπτώσεις υπερασπίζεστε τους ωφελούμενους σας συλλογικά και όχι ατομικά.

Ποιο εργαλείο;

Το εργαλείο 10 βήματα για την συνηγορία ορίζει μια ολοκληρωμένη διαδικασία για την άσκηση υπεράσπισης στο πλαίσιο της επαγγελματικής καθοδήγησης. Αυτό το εργαλείο είναι ιδιαίτερα χρήσιμο εάν δεν είστε σίγουροι για το πώς θα πρέπει να προσεγγίσετε τις δραστηριότητες υπεράσπισης στην πράξη.

6.4 Ανατροφοδότηση και διαμόρφωση συστημάτων

Ως σύμβουλοι σταδιοδρομίας, θα ακούτε πολλά για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι με τους οποίους συνεργάζεστε. Αυτά μπορεί να σχετίζονται με την εμπειρία τους από τα σχολεία, τους εργοδότες, το σύστημα επιδομάτων ή οποιαδήποτε άλλη πτυχή της ζωής τους. Αναμφίβολα θα αρχίσετε να παρατηρείτε μοτίβα στα είδη των προβλημάτων που βιώνουν, γεγονός που θα γεννήσει ιδέες για το τι μπορείτε να κάνετε γι' αυτό. Σε πολλές περιπτώσεις, μπορεί να είναι απλώς θέμα ενημέρωσης άλλων ανθρώπων για αυτά τα προβλήματα. Ίσως οι μαθητές να είναι δυσαρεστημένοι με το σχολικό ωράριο, αλλά κανείς δεν έχει ενημερώσει ποτέ τον δάσκαλο ή τον διοικητικό υπάλληλο που είναι υπεύθυνος για το ωράριο, ώστε να κάνει την αλλαγή. Στην περίπτωση της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης, οι μαθητές ενδέχεται να ζητούν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την μετάβαση σε πράσινες θέσεις εργασίας και πράσινους επαγγελματικούς τομείς· ωστόσο, οι εκπαιδευτικοί των διαφόρων ειδικοτήτων ή οι εργοδότες με τους

οποίους έρχεστε σε επαφή ενδέχεται να μη διαθέτουν τη σχετική γνώση και, ως εκ τούτου, να μην μπορούν να παράσχουν τις αντίστοιχες πληροφορίες. Η ανατροφοδότηση και η διάχυση αυτών των πληροφοριών θα μπορούσε να κάνει όλη τη διαφορά.

Από την άλλη πλευρά, μερικές φορές θα εντοπίζετε προβλήματα που δεν επιλύονται τόσο εύκολα. Όσον αφορά την πράσινη μετάβαση, ένα μεγάλο πρόβλημα που αναμένουμε να βλέπουμε όλο και περισσότερο είναι ότι η ήδη αυξανόμενη διαφορά μεταξύ πλουσίων και φτωχών θα επιδεινωθεί και ότι τα προβλήματα της περιβαλλοντικής κρίσης θα επηρεάσουν δυσανάλογα εκείνους που έχουν λιγότερη πρόσβαση σε πόρους – χρήματα, γνώσεις και δεξιότητες. Η αλλαγή αυτού του φαινομένου είναι πιθανό να αποτελέσει μια μακροπρόθεσμη και σύνθετη διαδικασία, ωστόσο παραμένει σημαντικό να ανατροφοδοτείτε τους οργανισμούς και τους ανθρώπους με τους οποίους συνεργάζεστε σχετικά με τον τρόπο που ορισμένες ομάδες ανθρώπων έχουν συστηματικά - και ενδεχομένως ασυνείδητα - πρόσβαση σε λιγότερες ευκαιρίες, και στη συνέχεια να τεκμηριώνετε την ανάγκη για αλλαγή. Μερικές φορές, αυτό μπορεί να εξελιχθεί σε συμμετοχή σε μια εκστρατεία για αλλαγή.

Οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας χρειάζεται να είναι πρόθυμοι να εργαστούν σε όλα τα επίπεδα, ειδικά καθώς η πράσινη μετάβαση θα περιλαμβάνει όλους τους τομείς της ζωής και της εργασίας. Εάν ο στόχος μας είναι να βοηθήσουμε κάποιον στη σταδιοδρομία του, ο τρόπος με τον οποίο θα το επιτύχουμε θα πρέπει να ταιριάζει στο πρόβλημα που αντιμετωπίζει. Μερικές φορές αυτό μπορεί να γίνει καλύτερα μέσω της παροχής κάποιων πληροφοριών, μερικές φορές μέσω μιας συμβουλευτικής συνάντησης και ούτω καθεξής. Αλλά μερικές φορές θα είναι πιο σημαντικό να ασχοληθούμε με ζητήματα σε επίπεδο οργανισμών, συστημάτων, δομών και πολιτικών. Αυτή η εργασία εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό μέρος της πρακτικής της εξέλιξης σταδιοδρομίας, ακόμα και αν φαίνεται διαφορετική από τις παραδοσιακές προσεγγίσεις πληροφόρησης και συμβουλευτικής.

Όταν εργαζόμαστε για την ανατροφοδότηση και την ανάπτυξη συστημάτων, θα πρέπει πάντα να θέτουμε στον εαυτό μας τρία βασικά ερωτήματα:

- **Ποιον αφορά (Για ποιον πρόκειται);** Συχνά οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας εργάζονται με ευπαθείς κοινωνικές ομάδες. Για παράδειγμα, μας ενδιαφέρει αν όλοι έχουν πραγματικά ίση πρόσβαση στην εκπαίδευση, σε ευκαιρίες εργασίας ή σε δίκαιες αμοιβές. Εάν διαπιστώνεται άνιση πρόσβαση και το εντοπίσουμε στην πρακτική μας, μεταφέρουμε τις σχετικές πληροφορίες - δηλαδή ότι αυτό συμβαίνει, για ποιο λόγο συμβαίνει και ποιες παρεμβάσεις μπορούν να γίνουν.
- **Ποια εργαλεία χρησιμοποιούνται;** Από τα απλούστερα έως τα πιο σύνθετα: email, επιστολή ή τηλεφώνημα με υπεύθυνους λήψης αποφάσεων και πολιτικούς δηλώσεις ή αναλύσεις εμπειρογνομώνων, συμμετοχή σε στρογγυλή τράπεζα ή πάνελ, δημιουργία και δημοσιοποίηση συστάσεων, ανατροφοδότηση επί της νομοθεσίας, ανάπτυξη στρατηγικών συνεργασιών και διαζώσης συναντήσεις με πολιτικούς.
- **Γιατί είναι σημαντικό;** Χωρίς τη συνηγορία, τα προβλήματα που εντοπίζουμε στη συμβουλευτική μας πρακτική (είτε συστηματικά είτε ειδικά για ορισμένες ομάδες-στόχους) θα βρίσκονταν σε αδιέξοδο. Τίποτα δεν θα άλλαζε προς το καλύτερο.

Παραδείγματα επιτυχημένης συστημικής ανάπτυξης

Miroslava Smatanová (Σλοβακία): Η Miroslava Smatanová, μία από τις πρέσβειρες της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης στη Σλοβακία, εργάζεται στις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης (UPSVaR). Εμπνευσμένη από τη συμμετοχή της σε αυτό το έργο, ανέπτυξε ένα μεθοδολογικό εργαλείο για την αξιολόγηση των πράσινων ικανοτήτων των ατόμων που αναζητούν εργασία.

Η προσέγγιση είναι πλήρως ευθυγραμμισμένη με το πλαίσιο **GreenComp**, προκειμένου να υποστηρίξει τους **ωφελοούμενους** στην **ενσάρκωση** των αξιών της βιωσιμότητας (αναγνωρίζοντας τη σημασία των καθημερινών οικολογικών δράσεων), στην αποδοχή της πολυπλοκότητας (κατανοώντας πώς οι δεξιότητές τους συνδέονται με ευρύτερα περιβαλλοντικά και κοινωνικά συστήματα), στον οραματισμό βιώσιμων μελλοντικών διαδρομών (οραματιζόμενοι επαγγελματικές πορείες σε πράσινους τομείς) και στην ανάληψη δράσης για τη βιωσιμότητα (σχεδιάζοντας συγκεκριμένα βήματα εκπαίδευσης ή εργασίας).

Επίσης, αντανakλά τις πέντε διαστάσεις της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης, επανασυνδέοντας τους **ωφελοούμενους** με τις οικολογικές τους πρακτικές, βοηθώντας τους να ανακαλύψουν πράσινες ευκαιρίες, να αποφασίσουν σε σχέση με τις κοινωνικές ανάγκες, να επαναπροσδιορίσουν εναλλακτικά μελλοντικά σενάρια και να αντιληφθούν τον δυναμικό τους ρόλο στην αλλαγή. Το εργαλείο δοκιμάστηκε πιλοτικά σε ένα περιφερειακό γραφείο εργασίας, όπου αποδείχθηκε αποτελεσματικό στην κινητοποίηση των ατόμων που αναζητούν εργασία, συμπεριλαμβανομένων των ευάλωτων **ωφελοούμενων**. Οι σλοβακικές υπηρεσίες απασχόλησης σχεδιάζουν να το εφαρμόσουν σε εθνικό επίπεδο, ενσωματώνοντας τη βιωσιμότητα στην τυπική υποστήριξη των ανέργων σε όλη τη χώρα.

Katalyst Education & Mapa Karier (Πολωνία): Ένας από τους εταίρους αυτού του έργου, ο οργανισμός Katalyst Education, διατηρεί ένα μακροχρόνιο έργο συμβουλευτικής σταδιοδρομίας, το **Mapa Karier**. Στο πλαίσιο αυτού του έργου, ανέπτυξαν μια συνεργασία με την περιφέρεια της Δυτικής Πομερανίας στην Πολωνία, εστιάζοντας στην ευρεία προώθηση του τομέα των υπεράκτιων δραστηριοτήτων, ιδιαίτερα της υπεράκτιας αιολικής ενέργειας. Η πρωτοβουλία περιλαμβάνει την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού για νέους, τη δημιουργία περιγραφών για νέα βιώσιμα επαγγέλματα στον κλάδο και τη διεξαγωγή συνεντεύξεων με άτομα που ήδη εργάζονται στη συγκεκριμένη βιομηχανία.

Birkbeck, Πανεπιστήμιο του Λονδίνου (Ηνωμένο Βασίλειο): Ως αποτέλεσμα των εκστρατειών και των δράσεων των φοιτητών για κοινωνική και κλιματική δικαιοσύνη μέσω του δικτύου **People & Planet**, το Birkbeck έγινε το πρώτο πανεπιστήμιο στο Ηνωμένο Βασίλειο που τερμάτισε τις προσλήψεις από τη βιομηχανία ορυκτών καυσίμων στην πανεπιστημιούπολη, δηλώνοντας στην Πολιτική Ηθικής Σταδιοδρομίας ότι «δεν θα διατηρεί σχέσεις οποιουδήποτε είδους με εταιρείες πετρελαίου, φυσικού αερίου ή εξόρυξης, ως μέρος της δέσμευσής του για αυξημένη βιωσιμότητα και αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης». Περισσότερες πληροφορίες [εδώ](#)

Ποιο εργαλείο;

Στην εργαλειοθήκη μας, έχουμε δημιουργήσει ένα Εργαλείο Ανατροφοδότησης, το οποίο είναι σχεδιασμένο να σας παρέχει ιδέες σχετικά με τον τρόπο που μπορείτε να συγκεντρώσετε τις απόψεις των μαθητών και των ωφελοούμενων σας για περιβαλλοντικά και κλιματικά ζητήματα. Αυτά τα δεδομένα μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο για την ανάπτυξη των υπηρεσιών σας όσο και για την άσκηση επιρροής στους οργανισμούς και τα συστήματα με τα οποία συνεργάζεστε.

Αναστοχασμός

Πόσο άνετα αισθάνεστε με την εργασία σε συστημικό επίπεδο; Δεν θεωρούν όλοι οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας τον εαυτό τους ακτιβιστή, ηγέτη ή φορέα αλλαγής. Ο ρόλος αυτός αποτελεί μία από τις πιθανές διαστάσεις της επαγγελματικής σας πρακτικής, αλλά όχι τη μοναδική.

Αξίζει όμως να θυμάστε ότι δεν χρειάζεται να είστε ριζοσπαστικός/ή για να ανησυχείτε για την κλιματική αλλαγή. Αξίζει να αφιερώσετε λίγο χρόνο για να σκεφτείτε το είδος του ρόλου που μπορείτε να διαδραματίσετε.

6.5. Σύνοψη

Το κεφάλαιο αυτό σας παρουσίασε μια σειρά από συστημικές προσεγγίσεις στην επαγγελματική πρακτική.

Τα βασικά σημεία που πρέπει να θυμάστε είναι τα εξής:

- Η εργασία σε συστημικό επίπεδο αποτελεί επαγγελματική ευθύνη για τους συμβούλους σταδιοδρομίας. Εάν οι ωφελούμενοι σας πρόκειται να έχουν τις καλύτερες πιθανότητες να αναπτύξουν μια επιτυχημένη σταδιοδρομία, θα χρειαστούν βοήθεια για την άρση των συστημικών εμποδίων.
- Υπάρχει σαφής διάκριση μεταξύ αυτού του είδους επαγγελματικής συστημικής εργασίας και των μορφών του ακτιβισμού στις οποίες μπορεί να συμμετέχει κανείς ως πολίτης. Οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας ενεργούν ως επαγγελματίες, χρησιμοποιώντας την εμπειρογνωμοσύνη τους με δεοντολογικό τρόπο ώστε να εκπροσωπούν τις φωνές των ωφελούμενων σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων.
- Η συστημική εργασία μπορεί να λάβει πολλές μορφές, από μικρές καθημερινές παρεμβάσεις έως πιο σύνθετες δράσεις, όπως η επισήμανση θεμάτων βιωσιμότητας στις συνεδρίες με τους ωφελούμενους, έως την ενασχόληση με τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τη διαμόρφωση της νομοθεσίας. Συγκεκριμένα, παρουσιάστηκαν τρεις βασικές προσεγγίσεις: η διαμεσολάβηση, η συνηγορία και η ανατροφοδότηση και ανάπτυξη συστημάτων.
- Οι επαγγελματίες θα πρέπει να βρουν τους δικούς τους τρόπους συστημικής εργασίας με βάση τις αξίες, τις δεξιότητες και τις δυνατότητές τους — δεν υπάρχει ένα ενιαίο μοντέλο για όλους.
- Η συστημική αλλαγή συμπληρώνει την εργασία με άτομα και ομάδες. Η αντιμετώπιση ζητημάτων μόνο σε ατομικό επίπεδο, χωρίς την άσκηση επιρροής στο ευρύτερο σύστημα, επιβραδύνει την ουσιαστική πρόοδο.
- Ακόμη και οι μικρές συνεισφορές έχουν σημασία — μια μεμονωμένη επιστολή, μια απάντηση σε διαβούλευση ή μια δραστηριότητα ευαισθητοποίησης μπορεί να διαδοθεί και να οδηγήσει σε ευρύτερο αντίκτυπο.

7

Επιλογικές σκέψεις

Το παρόν εγχειρίδιο υποστηρίζει ότι η περιβαλλοντική κρίση δεν αποτελεί μόνο ένα καθοριστικό ζήτημα της εποχής μας, αλλά και ένα ζήτημα που διαμορφώνει άμεσα το παρόν και το μέλλον της εργασίας, της μάθησης και της ζωής. Ως εκ τούτου, η συμβουλευτική σταδιοδρομίας μπορεί και οφείλει να ανταποκριθεί σε αυτή την πρόκληση, βοηθώντας τους ανθρώπους να προσανατολιστούν μέσα σε έναν κόσμο που βρίσκεται σε μετάβαση και να διερευνήσουν πώς μπορούν να συμβάλουν στη διαμόρφωσή του.

Η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση υποστηρίζει άτομα, ομάδες και κοινότητες να σκεφτούν την επαγγελματική τους πορεία υπό το πρίσμα της βιωσιμότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Παράλληλα, καλλιεργεί τη φαντασία, την ενεργή συμμετοχή και την ελπίδα για μια ευρύτερη και δίκαιη κοινωνική αλλαγή. Σε όλο αυτό το εγχειρίδιο παρουσιάσαμε διαφορετικές προσεγγίσεις της πράσινης καθοδήγησης, χρησιμοποιώντας το μοντέλο της Rebecca Packer — από τις «ανοιχτό πράσινο» προσεγγίσεις (που δεν αμφισβητούν το υπάρχον σύστημα) έως τις «σκούρο πράσινο» (που συμβάλλουν στην αλλαγή, την κοινωνική ανασυγκρότηση, τη δικαιοσύνη και τη συλλογική δράση), είτε με ατομική είτε με κοινωνική εστίαση. Παρουσιάζοντας αυτές τις διαφορετικές προσεγγίσεις και προσφέροντας παραδείγματα εφαρμογής της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης, επιδιώξαμε να δώσουμε στους συμβούλους σταδιοδρομίας τη δυνατότητα να εξερευνήσουν διαφορετικές επιλογές, ώστε να επιλέξουν εκείνη που έχει νόημα για τους ίδιους, τους ωφελούμενους και το εκάστοτε πλαίσιο στο οποίο δραστηριοποιούνται.

Εξετάσαμε ηθικά ζητήματα και στρατηγικές προσέγγισης ωφελούμενων με διαφορετικές απόψεις απέναντι στην περιβαλλοντική κρίση. Αναστοχαζόμενοι τις αντιρρήσεις που έχουν ανακύψει σχετικά με την πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση, προτείναμε ένα σύνολο κατευθυντήριων γραμμών για μια ηθικά υπεύθυνη πρακτική, η οποία αναγνωρίζει και τα εγγενή της όρια. Η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση καλεί τους επαγγελματίες του επαγγελματικού προσανατολισμού να αναπτύξουν μια ηθικά υπεύθυνη συμβουλευτική σταδιοδρομίας: μια πρακτική που αναλαμβάνει τις ευθύνες της και δεν αγνοεί τις συνέπειες της συμβουλευτικής πρακτικής για την κοινωνική δικαιοσύνη και την οικολογική βιωσιμότητα.

Εντοπίζοντας τρόπους άσκησης της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης, με άτομα και ομάδες, προσφέραμε πρακτικά εργαλεία και παραδείγματα και προτείναμε τρόπους ένταξής της στα σχολεία, στις υπηρεσίες απασχόλησης, στα πανεπιστήμια και πέρα από αυτά. Παράλληλα, καλέσαμε τους συμβούλους σταδιοδρομίας να αναστοχαστούν πάνω στις δυνατότητες των συστημικών προσεγγίσεων, αναγνωρίζοντας πώς μπορούμε να συμβάλουμε στην αλλαγή μέσα στα δικά μας πλαίσια.

Σας ενθαρρύνουμε να εξερευνήσετε την ιστοσελίδα [Green Guidance](#) και ιδιαίτερα όλα τα εργαλεία που αναπτύχθηκαν με τη στήριξη ευρωπαίων επαγγελματιών του επαγγελματικού προσανατολισμού, να μελετήσετε τις μελέτες περίπτωσης, να μοιραστείτε τις δικές σας ιδέες και να συνδεθείτε με άλλους επαγγελματίες. Τα εργαλεία είναι ανοικτού κώδικα και προσαρμόσιμα — μπορείτε να τα χρησιμοποιήσετε όπως είναι ή να τα τροποποιήσετε ώστε να ανταποκρίνονται στο δικό σας πλαίσιο.

Θέλουμε επίσης να επισημάνουμε κάτι σημαντικό: η πράσινη επαγγελματική καθοδήγηση, είναι μια αναδυόμενη πρακτική. Δεν αποτελεί ένα ολοκληρωμένο ή οριστικοποιημένο μοντέλο. Δεν υπάρχει ένας και μοναδικός σωστός τρόπος εφαρμογής της. Η πρακτική αυτή εξακολουθεί να εξελίσσεται, όπως εξελίσσεται ραγδαία και το κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό πλαίσιο μέσα στο οποίο ασκούμε το έργο μας. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει χώρος για πειραματισμό, για μάθηση μέσα από την πράξη και για ειλικρινή αναστοχασμό. Κάποιες στρατηγικές θα λειτουργήσουν· άλλες ίσως όχι. Και αυτό είναι μέρος της διαδικασίας. Παραμείνετε ανοιχτοί, περίεργοι και συνδεδεμένοι με τις αξίες σας και με τους ωφελούμενους σας.

Τέλος, θα θέλαμε να σας αφήσουμε με την εξής σκέψη: αυτό το έργο έχει σημασία. Οι προτεινόμενοι στόχοι της πράσινης επαγγελματικής καθοδήγησης, — η υποστήριξη των ανθρώπων ώστε να αναπτύξουν

μια ουσιαστική σχέση με τον εαυτό τους, με τους άλλους και με τον κόσμο· να αναπτύξουν αλληλεγγύη και αίσθηση προσφοράς· να κατανοήσουν καλύτερα τον μεταβαλλόμενο κόσμο της εργασίας· να φανταστούν εναλλακτικά μελλοντικά σενάρια· και να αναλάβουν δράση για τον οικολογικό και κοινωνικό μετασχηματισμό — τίποτε από αυτά δεν αποτελεί πολυτέλεια ή ένα περιθωριακό ενδιαφέρον. Αντίθετα, βρίσκονται στον πυρήνα του εξελισσόμενου ρόλου της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας. Και παρά τα εύλογα ερωτήματα σχετικά με τον πραγματικό αντίκτυπό μας στη μεγάλη εικόνα των πραγμάτων, πιστεύουμε ότι κάθε μικρή προσπάθεια μετράει. Αυτή η μετατόπιση μπορεί να φαίνεται αβέβαιη — είναι όμως και αναγκαία, και γεμάτη δυνατότητες. Δεν χρειάζεται να είμαστε τέλει ούτε να έχουμε όλες τις απαντήσεις. Όμως, αν ενεργούμε με ακεραιότητα, ταπεινότητα και φαντασία, μπορούμε να κάνουμε τη διαφορά.

Ας ξεκινήσουμε.

Σχετικά με το βιβλίο

Πράσινες θέσεις εργασίας, λευκές θέσεις εργασίας ή καφέ θέσεις εργασίας; Το «Βιώσιμη Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας: Εγχειρίδιο για Συμβούλους Σταδιοδρομίας» αποτελεί ένα ουσιαστικό και εξαιρετικά επίκαιρο εργαλείο για όλους όσοι επιθυμούν να συμβάλουν ενεργά στην ανάπτυξη μιας περιβαλλοντικά υπεύθυνης πρακτικής συμβουλευτικής. Το εγχειρίδιο αυτό, το οποίο δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του έργου Exploring Green Guidance, που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, προσφέρει μια σαφή, πρακτική και εύχρηστη προσέγγιση για την ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στην καθημερινή πρακτική της συμβουλευτικής.

Αυτό που ξεχωρίζει το εγχειρίδιο είναι η ισορροπία που επιτυγχάνει ανάμεσα στο στρατηγικό όραμα και την πρακτική εφαρμογή. Μετατρέπει σύνθετους πολιτικούς στόχους σε συγκεκριμένες διαδικασίες που μπορούν να εφαρμόσουν οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας στην επαγγελματική καθοδήγηση, στις υπηρεσίες απασχόλησης και στην ανάπτυξη των τοπικών κοινοτήτων.

Σε μια εποχή όπου η κλιματική ευθύνη δεν αποτελεί πλέον επιλογή αλλά αναγκαιότητα, το «Βιώσιμη Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας» παρέχει στους επαγγελματίες τα απαραίτητα εργαλεία ώστε να γίνουν φορείς θετικής αλλαγής. Η έκδοση είναι εμπνευσμένη, επιστημονικά τεκμηριωμένη και ιδιαίτερα χρήσιμη, υποστηρίζοντας ουσιαστικά την ευρωπαϊκή πορεία προς ένα πιο βιώσιμο και ανθεκτικό μέλλον. Οι πολιτικές και οι πρακτικές της βιώσιμης συμβουλευτικής διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο σε αυτή τη μετάβαση.

Είμαι ιδιαίτερα χαρούμενος που το έργο Exploring Green Guidance, το οποίο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αποδέχθηκε την πρόκληση να αναπτύξει τη βιώσιμη συμβουλευτική — μια έννοια που παρουσίασα για πρώτη φορά διεθνώς πριν από τριάντα χρόνια. Ήταν πλέον καιρός.

Prof. em. Dr. Peter Plant

**Διερευνώντας
την «πράσινη
επαγγελματική
καθοδήγηση»:**

**Ένα εγχειρίδιο για
επαγγελματίες**

Συγγραφείς:

Lucas Casanova, M., Šprlák, T., Hooley, T.,
Bakke, I. B., Dimsits, M., Kavková,
E., Košťálová, H., Ostroha, L., Przybysz, I.,
Stano, K. & Wrzosek, M.

